

ingediend op **12** (2022-2023) – Nr. 1
28 februari 2023 (2022-2023)

Evaluatie

door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

van het begrotingsbeleid 2023
van de Vlaamse Gemeenschap

Evaluatierapport van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, Wetstraat 34-36,

1040 Brussel

W www.serv.be – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Contactpersoon	Erwin Eysackers	eeysackers@serv.be
Contactpersoon	Pim Verbunt	pverbunt@serv.be
Contactpersoon	Tuur Verschueren	tverschueren@serv.be

De heer Matthias DIEPENDAELE

Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed

Koning Albert II-laan 7

B-1210 Sint-Joost-ten-Node

Evaluatierapport over de Begroting 2023

Mijnheer de minister

De SERV heeft in dit Evaluatierapport over de begroting 2023 een actualisering van de begroting 2023 en de meerjarenraming tot 2027 opgemaakt. Elke begrotingsanalyse in de afgelopen jaren begon met een waarschuwing over de onzekerheid die de huidige macro-economische parameters kenmerkt, en dat is bij deze begroting niet anders. De inflatiepiek lijkt over zijn hoogtepunt heen terwijl de economische opleving in 2023 hoger dan verwacht zou uitvallen, wat globaal een licht positieve impact op de Vlaamse begroting zou hebben.

In de SERV-raming zou het ESR-begrotingstekort voor 2023 bij ongewijzigd beleid met € 276 mln afnemen ten opzichte van de ingediende begroting 2023, tot een tekort van € -2,65 mld (-4,6% van de ontvangsten). Na aftoetsing van de begrotingsdoelstelling van de Vlaamse Regering bedraagt het begrotingstekort € 1,67 mld (-2,9% van de ontvangsten).

De aangekondigde hervorming van het Europese begrotingskader op korte termijn zal bovendien consequenties hebben. De SERV pleit ervoor dat bindende afspraken met de andere overheden binnen België gemaakt worden over de verdeling van de budgettaire inspanningen.

Tot slot wordt in dit rapport dieper ingegaan op het recent ingevoerde Vlaamse subsidieregister. Dit register is een goed instrument om op een snelle en eenvoudige manier een overzicht te krijgen van de Vlaamse subsidiestromen naar organisaties en bedrijven. De SERV wijst wel op een aantal verbeterpunten: de informatie over subsidies blijft soms te beperkt, de afstemming tussen het register en de begroting van sommige Vlaamse instellingen is niet steeds gegarandeerd, terwijl voor subsidies, die om uiteenlopende redenen niet in het register opgenomen worden, een oplossing op een meer geaggregeerd niveau kan uitgewerkt worden.

De SERV is uiteraard steeds bereid dit advies verder toe te lichten.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Caroline Copers
voorzitter

Inhoud

Krachtlijnen	7
Advies	15
1. Inleiding en leeswijzer	15
2. Omgevingsanalyse	15
2.1 Macro-economische context	15
2.2 Recente evolutie van de inflatie	18
3. Begroting 2022	23
3.1 Voorlopige uitvoering van de begroting 2022	23
3.2 Inzet van de provisies	24
4. Kenmerken van de begroting BO2023	29
4.1 Evolutie van de uitgaven	29
4.2 Infrastructuurbeleid	31
5. SERV-raming geactualiseerde begroting 2023 en volgende jaren	42
5.1 Uitgangspunten SERV-ramingen	42
5.2 Begrotingsresultaten	46
5.3 Resultaten schuldevolutie	48
6. Aanpassingen aan de Europese begrotingsopvolging	55
7. Vlaams subsidieregister: nuttig instrument maar zou vollediger moeten zijn	57
7.1 Lancering Vlaams subsidieregister	57
7.2 Drie gevalsstudies	58
7.3 Aanzet tot beleidsaanbevelingen	61
Bibliografie	64
Lijst met figuren en tabellen	66
Bijlage 1: Begroting 2022	72

Bijlage 2: Methodologische toelichting bij de SERV-ramingen	75
Ontvangsten	75
Bruto-opcentiemen	80
Overige ontvangsten	81
Uitgaven	81
Schuld	93
Bijlage 3: Gevalsstudies Vlaams subsidieregister	95
Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)	95
Fonds voor Innoveren en Ondernemen (FIO)	96
Fonds voor Preventie en Sanering inzake Leefmilieu en Natuur (MINA-fonds)	98

Krachtlijnen

Beduidende economische groeivertraging, grote onzekerheid blijft

1. De afgelopen drie jaar kenmerkten zich door een opeenvolging van crisissen: de **coronacrisis** in 2020 heeft zich na een grote initiële macro-economische schok in opeenvolgende golven vertaald. Ondertussen is duidelijk dat deze impact initieel zeer negatief was, maar minder diepgaand dan gevreesd. De economische heropleving in 2021 was ook groter dan aanvankelijk geraamd.

Maar het bleek de afgelopen jaren niet de enige crisis met impact op het begrotingsbeleid: de sinds de zomer van 2021 **sterk stijgende inflatie door snel toenemende energieprijzen**, mede ondersteund door **internationale toeleveringsproblemen** door de wereldwijde coronacrisis, bleek geen voorbijgaande correctie maar een blijvende verstoring. En sinds februari 2022 is er de **inval van Rusland in Oekraïne**, met niet alleen een grote humanitaire tol maar ook aanzienlijke geopolitieke en macro-economische negatieve gevolgen. Het resultaat is dat de **onzekerheid over de vooruitzichten**, zelfs op korte termijn, zeer hoog blijft.

2. Het begrotingsjaar 2022 werd gedomineerd door een **zeer snel oplopende inflatie en de economische groei die in de loop van het jaar sterk vertraagde**. Op jaarbasis groeide de economie vorig jaar echter met 3,1%, in belangrijke mate een gevolg van overloopeffecten van de sterke relance in 2021 naar het eerste kwartaal van 2022. Vandaag blijft de inflatie (8,6% op jaarbasis in januari 2023) nog steeds zeer hoog, maar worden de maandcijfers sinds de piek in oktober 2022 naar beneden bijgesteld.

3. Daarbij mag niet uit het oog verloren worden dat de inflatieopstoot vanaf het begin (zomer 2021) systematisch onderschat werd, zowel op nationaal als Europees niveau. Ook vandaag wordt een snelle normalisering van de inflatie in het vooruitzicht gesteld. De Nationale Bank van België (NBB, december 2022) raamt dat op het einde van 2023 de inflatie aanzienlijk zal gedaald zijn (4,4% op jaarbasis), en dat de economische groei door de internationale spanningen weinig of niet zal aantrekken (0,6%).

De NBB is daarmee positiever dan het Federale Planbureau (FPB) of de OESO, die voor België in 2023 uitgaan van een hogere inflatie en een wat lagere economische groei. Wel is ondertussen duidelijk dat de inflatie niet meer aangedreven wordt door sterk stijgende energieprijzen, maar door de toegenomen inflatie voor voeding en diensten. De kerninflatie, die geen rekening houdt met

de prijsevolutie van energieproducten en onbewerkte voedingsmiddelen, bedraagt in januari 2023 8,05% op jaarbasis tegenover 7,34% in december (Statbel, januari 2023).

4. De Europese Commissie verduidelijkte reeds voor de zomer 2022 dat de **algemene ontsnappingsclausule** van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) na 2023 **niet zal verlengd worden**, zodat het SGP vanaf 2024 terug integraal geactiveerd wordt. Wel kondigde de Commissie in november 2022 aan dat zij een aantal **hervormingen aan het SGP** op korte termijn (voor de opmaak van de begrotingen 2024 in september 2023) zal realiseren, die het **begrotingskader eenvoudiger, transparanter en evenwichtiger** moeten maken.

De grote lijnen van deze hervorming impliceren een aanzienlijke evolutie: een **uitgavennormering** (en niet meer het structurele begrotingssaldo) wordt het anker om de evolutie van de begrotingen van de lidstaten op te volgen, en deze uitgavennormering dient de **gunstige evolutie van de overheidsschuld** op middellange termijn als doelstelling te hebben.

Begrotingsbeleid wordt beïnvloed door impact inflatie

5. De Vlaamse sociale partners hebben de afgelopen jaren – zowel tijdens de coronacrisis als de daaropvolgende inflatieopstoot en Oekraïne-crisis – steeds gepleit voor een **evenwichtig begrotingsbeleid**, als antwoord op de **economische en maatschappelijke uitdagingen** waarmee Vlaanderen geconfronteerd wordt.

De **eerste centrale beleidsdoelstelling** blijft **zo efficiënt mogelijk (blijven) inzetten op een duurzame economische groei**. Deze groei is geen doel op zich, maar noodzakelijk om budgettaire ruimte te creëren voor de beleidsprioriteiten. Van cruciaal belang daarbij zijn: de investeringen voor een groene en digitale transitie, het ondersteunen van de concurrentiepositie en innovatiecapaciteit van onze economie, en het versterken van het gezondheids- en welzijnsbeleid evenals van het arbeidsmarkt-, het onderwijs- en het vormingsbeleid.

De **tweede centrale beleidsdoelstelling** betreft: **de houdbaarheid van de Vlaamse overheidsfinanciën blijvend garanderen**. Een uitgavennormering, die in de komende maanden uitgewerkt wordt met garantie op voldoende investeringen, en uitgavendoorlichtingen, zoals voor het eerst ontwikkeld via de Vlaamse Brede Heroverweging, zijn daarbij cruciale instrumenten.

Tevens dient blijvend ingezet te worden op **grondige hervormingen**, via bijkomende **gerichte investeringen** en **strategische transities**. Via systematische heroverwegingen en een focus op de kerntaken moet de nodige budgettaire marge voor de beleidsprioriteiten gecreëerd worden.

6. Beide beleidsdoelstellingen zijn vandaag even prioritair, en dienen gecombineerd te worden met het gericht opvangen van de **negatieve impact van de aanhoudende inflatieopstoot**, zeker voor sectoren, ondernemingen, zelfstandigen, werknemers en huishoudens die de gevolgen van de inflatie ondergaan zonder dat de eigen ontvangsten voldoende (kunnen) volgen. In de praktijk bestaan er duidelijke verschillen in de manier waarop verschillende werkingsmiddelen en toelagen (aan instellingen) geïndexeerd worden. In sommige domeinen zijn deze uitgaven reeds jaren niet geïndexeerd, soms zonder transparante motivering of zonder rekening te houden met eerder aangegane verbintenissen.

De SERV heeft er in het verleden voor gepleit dat de Vlaamse Regering onderzoekt welke stappen zij kan nemen, om gericht ondersteuning te bieden daar waar op het terrein aantoonbaar **een significant negatieve impact van de inflatieopstoot** vastgesteld wordt. Ook vandaag blijft de inflatie immers historisch hoog, zelfs al is ze gedaald tegenover de piek in de tweede helft van 2022.

Raming Vlaamse begroting in de periode 2023-2027

7. De SERV heeft de actualisering van de begroting 2023 en volgende jaren in dit rapport consequent vanuit de **assumptie van ongewijzigd beleid** uitgevoerd. Dat betekent dat de vandaag gekende en gedocumenteerde regeringsbeslissingen voortvloeiend uit het regeerakkoord evenals regeringsbeslissingen genomen tijdens deze legislatuur meegenomen zijn. De macro-economische parameters beschikbaar bij opmaak van het advies (NBB december 2022) zijn integraal toegepast. De ontvangsten en uitgaven voor het relanceplan Vlaamse Veerkracht worden overgenomen uit de meerjarenraming 2022-2027, aangezien een actueel voortgangsrapport over Vlaamse Veerkracht bij opmaak van dit rapport nog niet gepubliceerd is.

8. In de SERV-raming zou het **ESR-begrotingstekort dit jaar bij ongewijzigd beleid met € 276 mln afnemen ten opzichte van de ingediende begroting 2023, tot € -2,65 mld** (-4,6% van de ontvangsten). Na aftoetsing van de begrotingsdoelstelling van de Vlaamse Regering bedraagt het begrotingstekort € 1,67 mld (-2,9% van de ontvangsten).

In de SERV-raming voor 2023 dalen de Vlaamse uitgaven met € 276 mln ten opzichte van de ingediende begroting 2023, hoofdzakelijk door de gedaalde inflatie (€ -290 mln). De Vlaamse ontvangsten van 2023 stabiliseren dan weer op het niveau van de ingediende begroting 2023. Deze stabilisatie wordt aangedreven door een positieve afrekening bij de BFW-overdrachten van € +400 mln, een gevolg van de hoger geraamde inflatie en de economische groei in 2022. De ontvangsten BFW-dotaties dalen met eenzelfde € 400 mln exclusief de afrekeningen. De BFW-overdrachten nemen af met € 242 mln door de lager geraamde inflatie in 2023. De ontvangsten uit de gewestbelastingen zouden met

€ 122 mln dalen, hoofdzakelijk aangedreven door de afnemende activiteit op de huizenmarkt (verkooprecht: € -101 mln). De ontvangsten uit de bruto-opcentiemen dalen tenslotte met € 36 mln.

9. In **het laatste jaar van deze legislatuur wordt geraamd dat bij ongewijzigd beleid het begrotingstekort met € 96 mln afneemt in vergelijking met de laatste Meerjarenraming (MJR) 2022-2027, tot € -1,82 mld** (-3,1% van de ontvangsten). De verbetering komt tot stand omdat de uitgaven (€ -263 mln) sterker dalen dan de ontvangsten (€ -168 mln). In 2024 zou het begrotingstekort conform de begrotingsdoelstelling van de Vlaamse Regering voor het eerst sinds de coronacrisis minder dan € 1 mld bedragen (€ 952 mln; 1,6% van de ontvangsten).

10. In de **eerste jaren van de volgende legislatuur zou het begrotingstekort in de SERV-raming bij ongewijzigd beleid jaar na jaar verbeteren**: van € -1,65 mld in 2025 (€ +170 mln ten opzichte van 2024), naar € -569 mln in 2026 (€ +1,08 mld ten opzichte van 2025) tot € -96 mln in 2027 (€ +473 mln ten opzichte van 2026). Deze geleidelijk toenemende verbeteringen van het begrotingssaldo zijn in de MJR 2022-2027 reeds voorzien en dus slechts in beperkte mate een gevolg van de SERV-bijstellingen. Ten opzichte van de MJR verbetert het begrotingstekort in de SERV-raming met € 161 mln in 2025, met € 407 mln in 2026 en met € 304 mln in 2027.

De **Vlaamse Regering stelde zichzelf het doel tegen 2027 een begroting in evenwicht te realiseren. In de SERV-raming zou dit streefdoel** (conform haar begrotingsdoelstelling) bij ongewijzigd beleid **een jaar vroeger gerealiseerd worden**, met een geraamd tekort van € -35 mln in 2026.

11. **Een rode draad doorheen de SERV-ramingen is dat de uitgaven in vergelijking met de MJR iets sterker terugvallen dan de ontvangsten.** Deze divergentie, steeds onder de assumptie van ongewijzigd beleid, wordt verklaard door drie elementen.

Ten eerste speelt het positieve effect van de **hoger geraamde economische groei op de Vlaamse ontvangsten**: in de NBB-prognose ligt de economische groei in de periode 2022-2027 1,3 procentpunt hoger dan in de MJR 2022-2027. **Daarnaast valt de consumentenprijsindex (CPI, relevant voor de ontvangsten) minder sterk terug dan de gezondheidsindex (GZI, relevant voor de uitgaven)** in de NBB-studie van december 2022: de CPI ligt tussen 2022-2027 gecumuleerd 1,1 procentpunt lager dan in de MJR, terwijl de GZI 1,5 procentpunt lager uitkomt.

Tot slot liggen de **demografische parameters relevant voor enkele belangrijke BFW-dotaties** (aantal +80-jarigen, 0 tot en met 18-jarigen, ...) **hoger** in de recent gepubliceerde Demografische Vooruitzichten 2021-2070 van het

Planbureau (januari 2023), in vergelijking met de parameters gehanteerd in de recente Meerjarenraming van de Vlaamse Regering.

Evolutie Vlaamse schuld bij ongewijzigd beleid

12. De Vlaamse geconsolideerde schuld groeide de afgelopen coronajaren sterk aan door de aanzienlijke begrotingstekorten, van € 20,02 mld in 2019 naar € 30,10 mld in 2021 (exclusief de ziekenhuisschuld overgenomen van de federale overheid). In de Meerjarenraming 2022-2027 bedraagt de Vlaamse schuld (exclusief de ziekenhuisschuld) tegen 2027 € 50,0 mld, of 80,2% van de Vlaamse ontvangsten, en komt daarmee boven de schuldratiodrempel van de Vlaamse Regering (65%) uit. **In de SERV-raming zou de Vlaamse schuld (exclusief ziekenhuisschuld) door de gedaalde tekorten iets minder snel toenemen: tot € 48,76 mld in 2027, of 78,3% van de ontvangsten.**

13. De **Vlaamse rente-uitgaven zullen de komende jaren sterk stijgen**, en zouden in 2027 uitkomen op € 1,26 mld, of 2,0% van de ontvangsten. Bij de aangepaste begroting 2022 werden de rente-uitgaven nog geraamd op € 487 mln, of 0,9% van de ontvangsten. De groei zet zich jaar na jaar door: in 2025 worden de rente-uitgaven geraamd op € 1,02 mld (1,7% van de ontvangsten).

Hervorming Europese Stabiliteits- en Groeipact (SGP) vormt grote uitdaging

14. De Europese Commissie (EC) heeft haar plannen voor de **herziening van het Europese begrotingsraamwerk** begin november 2022 op hoofdlijnen gepresenteerd, waardoor de consequenties en aanpassingen op nationaal en regionaal niveau zich op korte termijn aandienen. De EC herneemt hiermee het programma dat ze reeds voor de coronacrisis had aangekondigd: een actualisering van zowel het Stabiliteits- en Groeipact (SGP), het Europese Semester als de Macro-Economische Onevenwichtprocedures (MEOP).

15. De doelstellingen van de voorgestelde aanpassingen komen voor de EC in essentie neer op: **eenvoudiger en meer haalbare begrotingsregels**, een sterker **nationaal eigenaarschap o.m. door sterker rekening te houden met de landspecifieke context**, en een **beter handhaving**.

In het oude SGP waren de begrotingsregels inderdaad te complex. Ook een duurzame economische groei door investeringen en hervormingen kwam slechts in beperkte mate ter sprake. Bovendien dienen nieuwe ontwikkelingen op Europees niveau in het begrotingskader geïntegreerd te worden, namelijk investeringsfondsen, zoals de Recovery and Resilience Facility (RRF), en Repower EU, die middelen toekennen aan lidstaten binnen een bepaald voorwaardenkader.

16. De **vorm en inhoud van het toekomstige begrotingskader** vereisen uiteindelijk een **politieke keuze**, finaal te bepalen door de Europese Raad (maart 2023?). De budgettaire plannen van de Europese lidstaten dienen daarbij ingepast te worden in een **meerjarig genormeerd referentietraject** voorgesteld door de Europese Commissie, met als focus de **houdbaarheid van de (gezamenlijke) overheidsschuld**. Er wordt een onderscheid tussen landen gemaakt naar de risico's voor de schuldevolutie: landen met een hoge overheidsschuld (zoals België) zullen daarbij een stringenter pad moeten volgen dan landen met gemiddelde of lage risico's voor hun schuldevolutie. Voor België relevante elementen zijn: een hoog overheidstekort, blootstelling aan stijgende rentevoeten in combinatie met een hoge schuld, en een hoge en stijgende vergrijzingskost.

17. Het Federale Planbureau raamt in een eerste studie (einde januari 2023) dat het voorgestelde begrotingskader voor België **minstens even veeleisend** zal zijn als het oude, dat bovendien in belangrijke mate niet gerespecteerd werd. Uit deze simulaties blijkt dat de vereiste budgettaire inspanningen kunnen oplopen tot 4% bbp in vier jaar, of jaarlijkse 1% bbp extra bijkomende inspanning (1% bbp = € 5,8 mld in 2023). De mogelijkheid is voorzien dat dit traject met drie jaar kan verlengd worden, wat een jaarlijkse inspanning van 0,7% bbp (€ 4,1 mld in 2023) gedurende zeven jaar vereist. Het al dan niet verlengen is echter afhankelijk van nog te realiseren hervormingen en investeringen die gunstig zijn voor de economische groei en de houdbaarheid van de schuld. De concrete modaliteiten daarvoor worden vastgelegd in de loop van het voorjaar 2023, in overleg met de lidstaten.

De studie van het Planbureau betreft een eerste voorlopige raming van de impact van het hervormde SGP, waardoor de geraamde cijfers nog kunnen evolueren. In een artikel in het Economisch Tijdschrift (november 2022) over de overheidsfinanciën van de gehele Belgische overheid (som van federale overheid, gewesten en gemeenschappen) concluderen medewerkers van de NBB eveneens dat de Belgische overheidsschuld de komende jaren bij ongewijzigd beleid zal stijgen, en dat deze stijging voor sommige overheden moeilijk te vermijden zal zijn. Wel is de NBB voor Vlaanderen wat meer optimistisch over de inspanningen noodzakelijk om een verbeterd begrotingstraject te realiseren.

18. Naast het schuldniveau en het begrotingstraject te realiseren op Belgisch niveau is voor Vlaanderen en de andere gewesten en gemeenschappen een tweede vraag van minstens even groot belang: hoe gaan deze **inspanningen op Belgisch niveau over de gewesten en gemeenschappen verdeeld** worden?

Daarvoor dienen meerjarige begrotings- en schuldtrajecten per overheid afgesproken te worden, en dient een manier gevonden te worden om het niet of

slechts gedeeltelijk realiseren van afspraken uit voorgaande jaren te laten wegwerken door de betrokken overheid.

19. In het recente CRB-rapport over de begrotingssituatie van de federale overheid en de gewesten en gemeenschappen wordt gepleit voor het respecteren van het interfederale samenwerkingsakkoord van december 2013, waarbij het federale niveau en de gewesten en gemeenschappen begrotingsdoelstellingen afspreeken en strikt respecteren. Het advies pleit voor een **interfederale consensus over een realistische doelstelling voor het te bereiken schuldniveau op middellange termijn**, inclusief bindende afspraken tussen de federale en de deelstaatregeringen over de bijdrage van elkeen tot het behalen van dit schuldniveau en het tijdpad om dit te bereiken. Inspanningen moeten rekening houden met de economische conjunctuur en de noodzaak voldoende budgettaire ruimte te hebben voor investeringen, o.m. in het kader van de klimaattransitie.

De SERV onderschrijft deze aanpak, op voorwaarde dat voorafgaand **bindende afspraken** kunnen gemaakt worden wanneer de begroting van een overheid de afgesproken doelstelling niet realiseert. Enkel op deze wijze is het immers mogelijk het begrotings- en schuldtraject op gezamenlijk Belgisch niveau te garanderen en de Europese afspraken na te komen.

Vlaams subsidieregister: nuttig instrument maar kan vollediger

20. In september 2022 lanceerde de Vlaamse overheid het **Vlaams subsidieregister**. Deze heeft tot doel om alle subsidiestromen van de Vlaamse overheid aan rechtspersonen en feitelijke verenigingen overzichtelijk in kaart te brengen, en op die manier meer transparantie in de besteding van overheidsmiddelen te bewerkstelligen en dubbele subsidiëring te helpen vermijden.

De gegevens worden per kwartaal aangevuld vanaf het startjaar 2022: vandaag zijn de eerste drie kwartalen van 2022 beschikbaar. In het subsidieregister wordt informatie bijgehouden over de **subsidie** (beleidsdomein, inhoudelijk structuurelement (ISE), decretale basis) inclusief het toegekende en betaalde bedrag, over de **verstrekker** (departement of agentschap) en over de **subsidieontvanger** (naam, KBO-nummer en de vestigingsplaats).

Het Vlaams subsidieregister is een goed instrument om op een snelle en eenvoudige manier een overzicht te krijgen van de Vlaamse subsidiestromen naar organisaties en bedrijven. Het is bovendien zeer actueel (vier maal per jaar geactualiseerd), en daarmee een voorafname van de uitvoering van de lopende begroting. Het subsidieregister is bovendien uniek: ook in Nederland bijvoorbeeld wordt veel informatie over subsidies en subsidieverstrekkers ter beschikking gesteld, maar geen enkele overheid, zowel binnen België als bij de buurlanden, heeft dergelijk gedetailleerd instrument ontwikkeld.

Anderzijds wijst de SERV op een **aantal verbeterpunten**.

21. Geconstateerd wordt dat de toelichting gegeven bij sommige subsidies te algemeen is, en weinig of niet verduidelijkt wat de subsidie concreet inhoudt. Om de informatieve duidelijkheid en transparantie te verhogen dient **de toelichting bij subsidies meer in detail te worden uitgewerkt**.

Het subsidieregister geeft vandaag echter geen overzicht van het geheel aan subsidies verstrekt door de Vlaamse overheid, en is daarmee onvolledig. Subsidies die niet opgenomen worden betreffen voornamelijk **subsidies aan natuurlijke personen** (beperkt door de privacy wetgeving). Daarnaast worden niet opgenomen: de **interne stromen** (toelagen) naar geconsolideerde instellingen (vermijden van dubbeltellingen), en **uitgaven waarvoor de Vlaamse overheid enkel een doorgeefluik is** (wanneer de middelen daarvoor van derden ontvangen werden).

De relevantie en bruikbaarheid van het subsidieregister zouden verhoogd worden wanneer op een **meer geaggregeerd niveau** de subsidiestromen naar natuurlijke personen eveneens geduid worden, bijvoorbeeld op gemeentelijk niveau. De ontbrekende subsidiestromen naar natuurlijke personen kunnen bij een eerste indicatieve raming geschat worden op een totaal van € 7,7 mld in 2022. Wanneer deze stromen zouden opgenomen worden vergroot het totaal aan subsidies aanzienlijk, gezien de vandaag opgenomen subsidies in het register neerkomen op € 11,6 mld (= zonder de subsidies uitbetaald in het vierde kwartaal van 2022).

22. Tevens blijkt het niet steeds mogelijk om de **informatie uit de begrotingen van geconsolideerde instellingen eenvoudig te koppelen aan de informatie in het subsidieregister**. Het gebrek aan afstemming speelt in twee richtingen. Enerzijds worden in sommige begrotingen van instellingen subsidiestromen gevonden die niet gedocumenteerd worden in het subsidieregister. Anderzijds worden er gegevens in het subsidieregister gevonden die niet kunnen verbonden worden met de begroting van de subsidiërende instelling, opnieuw door gebrek aan informatie.

De redenen daarvoor hebben deels te maken met de inherente verschillen qua timing: de begroting van een instelling voor jaar x wordt immers opgemaakt in september / oktober van het jaar x-1, terwijl het subsidieregister kwartaalcijfers over betalingen in dat jaar x (zes weken tot twee maanden na het kwartaal) geeft. Dat neemt niet weg dat voor sommige instellingen de verschillen tussen de begroting en het subsidieregister opvallend groot lijken te zijn, en op basis van de beschikbare informatie niet enkel kunnen toegeschreven worden aan het verschillende moment van opmaak.

Advies

1. Inleiding en leeswijzer

23. Dit rapport geeft in de eerste hoofdstukken een klassieke analyse van de recent goedgekeurde Vlaamse initiële begroting 2023. Na een schets van de recente macro-economische ontwikkelingen in hoofdstuk 2 wordt dieper ingegaan op de begroting 2022 (hoofdstuk 3) en de kenmerken van de initiële begroting 2023 (hoofdstuk 4). Het vijfde hoofdstuk actualiseert het begrotingstraject 2023-2027 op basis van de vandaag beschikbare informatie. De aangekondigde hervorming van het Europese begrotingskader zal consequenties hebben voor het Vlaamse en Belgische begrotingsbeleid, wat in hoofdstuk 6 aan bod komt. Het laatste hoofdstuk tot slot gaat dieper in op het recent voorgestelde subsidieregister. Meer technische elementen worden in de bijlagen uitgewerkt.

De informatie opgenomen in dit rapport is afgesloten op maandag 6 februari 2023.

2. Omgevingsanalyse

2.1 Macro-economische context

24. De afgelopen drie jaar kenmerkten zich door een opeenvolging van crisissen: de **coronacrisis** in 2020 heeft zich na een grote initiële macro-economische schok in opeenvolgende golven vertaald. Ondertussen is duidelijk dat deze impact initieel zeer negatief was, maar minder diepgaand dan gevreesd. De economische heropleving in 2021 was ook groter dan aanvankelijk geraamd.

Maar het bleek de afgelopen jaren niet de enige macro-economische crisis met impact op het begrotingsbeleid: de sinds de zomer van 2021 **sterk stijgende inflatie door snel toenemende energieprijzen**, mede ondersteund door **internationale toeleveringsproblemen** door de wereldwijde coronacrisis, bleek geen voorbijgaande correctie maar een blijvende verstoring. En sinds februari 2022 is er de **inval van Rusland in Oekraïne**, met niet alleen een grote humanitaire tol maar ook aanzienlijke geopolitieke en macro-economische negatieve gevolgen. Het resultaat is dat de **onzekerheid over de vooruitzichten**, zelfs op korte termijn, zeer hoog blijft.

25. Het begrotingsjaar 2022 werd gedomineerd door een **zeer snel oplopende inflatie en de economische groei die in de loop van het jaar sterk vertraagde**. Vandaag blijft de inflatie (8,6% op jaarbasis in januari 2023) nog steeds zeer hoog, maar worden de maandcijfers sinds de piek in oktober 2022 naar beneden bijgesteld.

26. **Vorig jaar groeide de Belgische economie met 3,1% op jaarbasis¹**, wat ook geraamd werd door de Nationale Bank van België (NBB) in haar Economische Projecties voor België van december 2022. Deze groei is in belangrijke mate een gevolg van overloopeffecten van de sterke re-lance in 2021 naar het eerste kwartaal van 2022 (0,6%). Ook in de rest van het jaar bleek de Belgische economie veerkrachtiger dan verwacht met kwartaalgroei cijfers van respectievelijk 0,5%, 0,2% en 0,1%. Voor het laatste kwartaal van 2022 ging de NBB-prognose nog uit van een economische krimp van -0,1%, al raamt de recente flash-raming (januari 2023) de groei op +0,1%. De economische activiteit zou begin 2023 wel nagenoeg stilvallen, maar **in de loop van 2023 terug aantrekken met een groei van 0,6% op jaarbasis**. In **2024 en 2025 zou de groei terug hoger liggen** met groei cijfers van 1,7% en 1,8%.

De macro-economische projecties van de NBB zijn een deel van de Eurosysteempogrozes (geza-menlijke pogrozes van de Europese Centrale Bank (ECB) en de nationale centrale banken voor de eurozone). Deze projecties zijn gebaseerd op een aantal technische assumpties en voorspel-lingen van de internationale omgeving. Binnen deze projecties zou de groei van de Belgische eco-nomie lager liggen dan deze van de eurozone en van buurland Nederland, maar hoger dan de groei in buurlanden Frankrijk en Duitsland. In Duitsland gaat men bijvoorbeeld uit van een eco-nomische krimp van 0,5% in 2023. Zie Tabel 1.

**Tabel 1: België en buurlanden, recente ramingen voor groei cijfers van het reële bbp, in %
(bron: Nationale Centrale Banken, ramingen van december 2022)**

	2022	2023	2024	2025
Reële bbp-groei, Nederland	4,2%	0,8%	1,6%	
Reële bbp-groei, Duitsland	1,8%	-0,5%	1,7%	1,4%
Reële bbp-groei, Frankrijk	2,6%	0,3%	1,2%	1,8%
Reële bbp-groei, België	3,1%	0,6%	1,7%	1,8%
Reële bbp-groei, Eurozone	3,4%	0,5%	1,9%	1,8%

27. Vandaag bestaan er **vele onzekerheden die de groei van de economie nog sterker kun-nen afremmen en de inflatie doen toenemen**. De Eurosysteempogrozes gaan ervan uit dat de energieprijzen op de internationale markten zullen matigen en dat deze prijsmatiging zich ver-taalt in de detailhandelsprijzen. De Nationale Bank wijst daarnaast op het risico van een verdere escalatie van het conflict met Rusland (sancties), een sterkere loonprijs spiraal en toenemende globale aanvoerproblemen die kunnen leiden tot een verdere stijging van grondstofprijzen.

28. De **meeste internationale instellingen schatten de groeiverwachtingen in recente prog-noses somberder in dan de NBB**. De Europese Commissie (oktober 2022) ging in haar herfst-voorzichten uit van een minimale groei van 0,2% bbp voor 2023. De OESO (november 2022) schat de groei voor volgend jaar een beetje hoger in (0,4%), maar verwacht dan weer een matige

¹ NBB (2023), Perscommuniqué - INR - Flash estimate (2022-IV), gepubliceerd op 30 januari 2023. Geraadpleegd via <https://www.nbb.be/doc/dq/n/dq3/histo/nnfe22iv.pdf>.

groei voor 2024 (1,1%). De onzekerheid over de te verwachten macro-economische evoluties vertaalt zich dus rechtstreeks in zeer **uiteenlopende prognoses**. Zie Tabel 2.

29. Er dient opgemerkt te worden dat de meeste prognoses uit Tabel 2 opgemaakt werden op een moment dat het economische sentiment negatiever was dan vandaag. De **indicator van het consumentenvertrouwen** kende in oktober 2022 een dieptepunt vergelijkbaar met de eerste coronagolven in 2020, maar verbetert sinds enkele maanden aanzienlijk (NBB, januari 2023). Consumenten zijn vandaag zeer positief over de evolutie van de werkloosheid in België en eerder positief over het spaarvermogen van de gezinnen. De economische situatie in België wordt dan weer zeer negatief ingeschat en er leeft ook een beperkt negatief gevoel over de financiële situatie van de gezinnen.

Tabel 2: België, recente ramingen voor groeicijfers van het reële bbp, in %

	2022	2023	2024	2025
Reële bbp-groei, MJR 2022-2027	2,6%	0,5%	1,6%	1,2%
Reële bbp-groei, Europese Commissie okt 2022	2,8%	0,2%	1,5%	
Reële bbp-groei, IMF okt 2022	2,4%	0,4%		
Reële bbp-groei, OESO nov 2022	2,9%	0,5%	1,1%	
Reële bbp-groei, NBB dec 2022	3,1%	0,6%	1,7%	1,8%
Reële bbp-groei, KBC jan 2023	3,1%	0,2%	1,3%	
Reële bbp-groei, Europese Commissie, feb 2023	3,1%	0,8%	1,6%	

Ook de **conjunctuurbarometer (producenten)** van de NBB (januari 2023) begon vanaf het derde kwartaal van 2022 sterk af te nemen, maar verbetert beperkt sinds december 2022. Ondernemingen in de bouwnijverheid en de handel schatten de economische toestand het meest somber in, maar ook het vertrouwen van de bedrijfstak diensten aan bedrijven en de bouwnijverheid blijft eerder pessimistisch.

De **investeringsindicator** van de NBB (december 2022) toont tenslotte aan dat ondernemingen in de verwerkende nijverheid hun investeringsbeleid voor 2022 getemperd hebben in vergelijking met hun intenties van een jaar geleden. Voor 2023 verwachten bedrijfsleiders uit de industrie een licht herstel van de investeringen.

Tabel 3: België, jaarlijkse rente op tienjarig Belgisch overheidspapier, in %

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lange rente (OLO, 10 jaar), NBB dec 2021	-0,1%	0,0%	0,2%	0,4%	0,5%	
Lange rente (OLO, 10 jaar), NBB jun 2022	-0,1%	0,0%	1,4%	1,9%	2,1%	
Lange rente (OLO, 10 jaar), NBB dec 2022		0,0%	1,7%	2,5%	2,6%	2,7%

30. De verwachtingen over de **rente op tienjarig Belgisch overheidspapier** is het afgelopen jaar sterk gewijzigd. In haar Economische Projecties van einde 2021 ging de NBB (2021) nog uit van

rentevoeten die de komende jaren tussen de 0,0% en 0,5% zouden liggen. Intussen verwacht de NBB (december 2022) dat de rente nog verder zou doorstijgen, van 1,7% vorig jaar tot 2,7% in 2025. Deze rentestijgingen reflecteren de verwachtingen van de markt op de koersverandering van het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank. Zie Tabel 3.

31. De Europese Commissie verduidelijkte reeds voor de zomer 2022 dat de **algemene ontsnapingsclausule** van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) na 2023 **niet zal verlengd worden**, zodat het SGP vanaf 2024 integraal terug geactiveerd wordt. Wel kondigde de Commissie in november 2022 aan dat zij een aantal **hervormingen aan het SGP** op korte termijn (voor de opmaak van de begrotingen 2024 in september 2023) zal realiseren, die het **begrotingskader eenvoudiger, transparanter en evenwichtiger** moeten maken.

De grote lijnen van deze hervorming impliceren een aanzienlijke evolutie: een **uitgavennormering** (en niet meer het structurele begrotingssaldo) wordt het anker om de evolutie van de begrotingen van de lidstaten op te volgen, en deze uitgavennormering zal de **evolutie van de overheidsschuld** op middellange termijn als referentiepunt hebben.

2.2 Recente evolutie van de inflatie

32. De **inflatie is sinds de start van de inflatie-opstoot** in de tweede jaarhelft van 2021 **systematisch én sterk onderschat**, zowel op Belgisch als op internationaal niveau. Bij de start van de inflatieopstoot ging het Federale Planbureau er steeds van uit dat de 'piek' van de inflatieopstoot in het eerste kwartaal van 2022 zou vallen én nagenoeg volledig zou weggewerkt zijn tegen het vierde kwartaal van 2022. De blauwe lijnen in Figuur 1 (index van de consumptieprijzen CPI) en Figuur 2 (gezondheidsindex GZI) geven de inflatieramingen van het FPB waarbij de piek in het eerste kwartaal van 2022 verwacht werd (ramingen tot en met april 2022). De groene en oranje curven tonen de inflatievoorspellingen waarbij verwacht werd dat de piek respectievelijk in het tweede en vierde kwartaal van 2022 zou vallen.

In de realiteit nam de inflatie vorig jaar maand na maand toe en werd **de piek van de inflatieramingen in oktober 2022 bereikt**, met een CPI en GZI van 12,27% op maandbasis. De CPI (respectievelijk GZI) op jaarbasis zou voor 2022 uitkomen op 9,59% (9,25%).

33. **Ook dit jaar zou het algemeen prijspeil gedurende lange tijd nog sterk blijven stijgen:** volgens een recente inflatieraming van het FPB (februari 2023) zou de inflatie op maandbasis pas na september 2023 terug onder de 3%-drempel duiken. Met andere woorden: de geraamde piek van de inflatie is opgeschoven van het eerste naar het vierde kwartaal van 2022, en ook de 'staart' (daling naar 'normale' cijfers nabij 2% op jaarbasis) is veel langer geworden dan aanvankelijk geraamd.

34. De **onzekerheid over de huidige inflatievooruitzichten is bovendien zeer groot**, zelfs voor de ramingen op korte termijn. In haar Economische Projecties van december 2022 gaat de NBB uit van een inflatie van 4,4%, of 2,1 procentpunt lager dan geraamd bij de Economische Begroting van het FPB van september 2022 (gehanteerd bij opmaak van de begroting BO 2023). Ook de GZI ligt in de NBB-studie met 5,4% 1,6 procentpunt lager dan de raming van het FPB van

september. De inflatievooruitzichten van internationale instellingen zoals de OESO, het IMF en de Europese Commissie verschillen eveneens sterk, maar de conclusie luidt steeds: ook dit jaar wordt verwacht dat de inflatie hoog blijft. In de meest recente inflatieraming van het FPB (februari 2023) zou de inflatie voor 2023 wel afnemen tot 4,8% op jaarbasis.

De NBB gaat er bovendien van uit dat de **inflatie (CPI) vanaf volgend jaar zal afkoelen**: van 2,4% in 2024 tot 1,1% in 2025. Volgens het FPB (inflatieraming van februari 2023) zou de inflatie volgend jaar 2,9% bedragen. Zie Tabel 4 en Tabel 5.

Tabel 4: België, recente vooruitzichten van de inflatie (CPI), in % op jaarbasis

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
CPI, MJR 2022-2027	9,4%	6,5%	1,8%	1,7%	1,6%	1,6%
CPI, EC okt 2022	10,4%	6,2%	3,3%			
CPI, IMF okt 2022	9,5%	4,9%				
CPI, OESO nov 2022	9,9%	6,6%	4,1%			
CPI, NBB dec 2022	10,4%	4,4%	2,4%	1,1%		
CPI, KBC jan 2023	10,3%	5,2%				
CPI, FPB, jan 2023	9,6%	5,3%				
CPI, FPB, feb 2023	9,6%	4,8%	2,9%			
CPI, Europese Commissie, feb 2023	10,3%	4,3%	2,7%			

Tabel 5: België, recente vooruitzichten van de gezondheidsindex (GZI), in %

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
GZI, MJR 2022-2027	9,10%	7,00%	1,80%	1,70%	1,60%	1,60%
GZI, NBB dec 2023	9,20%	5,40%	2,30%	1,20%		
GZI, FPB jan 2023	9,30%	5,70%				
GZI, FPB feb 2023	9,30%	5,20%	3,20%			

35. De geraamde overschrijdingen van de afgevlakte gezondheidsindex relevant voor de loonvorming en sociale uitkeringen, met een belangrijke impact op de uitgavenzijde van de Vlaamse begroting, verschuiven aanzienlijk door de aangepaste inflatievooruitzichten. Tabel 6 geeft de geraamde data van de belangrijkste overschrijdingen van de spilindex vanaf augustus 2021.

Sinds die datum werd de index zeven maal overschreden: in augustus 2021, december 2021, februari 2022, april 2022, juli 2022, oktober 2022 en november 2022. Deze overschrijdingen werden aanvankelijk in geen enkele prognose voorzien: in de MJR 2021-2026 (ingediend in oktober 2021 bij het Vlaams Parlement) werd nog uitgegaan van drie indexoverschrijding over de gehele periode 2022-2024, met ongeveer jaarlijks een overschrijding.

De MJR 2022-2027 gaat uit van vijf bijkomende overschrijdingen van de spilindex tot en met 2025: in december 2022 (in de realiteit in november 2022 overschreden), februari 2023, juli 2023, juli

2024 en september 2025. In de NBB-prognose zou de index in deze periode één maal minder overschreden worden en zouden de diverse indexen steeds verschillende maanden later overschreden worden: in november 2022, mei 2023, januari 2024 en maart 2025.

Tabel 6: België, opeenvolgende geraamde overschrijdingen van de afgevlakte gezondheidsindex in 2021 en volgende jaren, maand en jaar

STATBEL REAL	MJR 2022-2027 (Economische begroting 2023 sep 2022 + Economische vooruitzichten 2022-2027 juni 2022, FPB)	NBB dec 2022	FPB feb 2023
2021 aug			
2021 dec			
2022 feb			
2022 april			
2022 juli			
2022 oktober			
2022 november	2022 december	2022 november	2022 november
	2023 februari	2023 mei	2023 juni
	2023 juli	2024 januari	2024 januari
	2024 juli	2025 maart	2024 november
	2025 september		
	2027 mei		

22 **12** (2022-2023) – Nr. 1

3. Begroting 2022

3.1 Voorlopige uitvoering van de begroting 2022

36. Voor begrotingsjaar 2022 zijn de belangrijkste resultaten van het uitvoeringsrapport van het monitoringcomité (december 2022) overgenomen². Het uitvoeringsrapport is gebaseerd op waarnemingen tot en met oktober 2022, aangevuld met prognoses voor de twee laatste maanden van 2022. De rapportering gaat uit van ontvangsten en uitgaven exclusief het relanceprogramma Vlaamse Veerkracht. Daarnaast werden de uitgaven in de eerste en tweede begrotingsaanpassing 2022 verminderd met de onderbenutting.

Het **saldo na aftoetsen van de begrotingsdoelstelling** van de VR bedraagt in het voorlopige uitvoeringsrapport van de begroting 2022 **€ -1,93 mld, en kleurt daarmee € 718 mln positiever** dan het vorderingssaldo in de tweede aangepaste begroting 2022. De verbetering van het begrotingssaldo is zowel aan de ontvangsten- als uitgavenzijde te situeren. Zie Tabel 7.

Tabel 7: Vlaamse begroting, begrotingsuitvoering 2019-2021, eerste en tweede aangepaste begroting 2022 en voorlopige raming begrotingsuitvoering 2022, belangrijkste resultaten, in € dz en in % van de ontvangsten

	UITV 2019	UITV 2020	UITV 2021	BA 2022	2BA 2022	voorl UITV2022	delta
Uitgaven [-]	45.670.259	49.287.816	50.735.000	54.089.401	54.563.828	54.176.500	-387.328
Ontvangsten [+]	45.582.838	43.301.481	47.988.554	51.420.505	51.420.505	51.831.500	410.995
Saldo voor ESR-correcties	-87.421	-5.986.335	-2.746.446	-2.668.896	-3.143.323	-2.345.000	798.323
ESR-correcties [+]	257.850	-25.142	-3.474	116.757	189.757	133.100	-56.657
Saldo na ESR-correcties	170.429	-6.011.477	-2.749.920	-2.552.139	-2.953.566	-2.211.900	741.666
<i>Saldo na ESR-correcties, in % ontvangsten</i>	<i>0,4%</i>	<i>-13,9%</i>	<i>-5,7%</i>	<i>-5,0%</i>	<i>-5,7%</i>	<i>-4,3%</i>	<i>1,5%</i>
Bouwkost Oosterweel [+]	67.100	118.533	225.381	306.434	306.434	282.800	-23.634
Saldo na aftoetsen begrotingsdoelstelling VR	237.529	-5.892.944	-2.524.539	-2.245.705	-2.647.132	-1.929.100	718.032
<i>Saldo na aftoetsen begrotingsdoelstelling VR, % ontvangsten</i>	<i>0,5%</i>	<i>-13,6%</i>	<i>-5,3%</i>	<i>-4,4%</i>	<i>-5,1%</i>	<i>-3,7%</i>	<i>1,4%</i>

² Vlaamse Overheid (2022). *Uitvoeringsrapport van de begroting 2022*. Geraadpleegd van <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1898009>

37. De ontvangsten stijgen met € 411 mln ten opzichte van de tweede begrotingsaanpassing 2022. De ontvangsten van de Rechtspersonen (€ +443 mln), Diensten Afzonderlijk Beheer (DAB, € +92 mln), bruto-opcentiemen (€ +56 mln) en eigen niet-fiscale ontvangsten (€ +63 mln) nemen toe, terwijl de ontvangsten uit de gewestbelastingen dalen met € 246 mln. De terugval bij de gewestbelastingen volgt hoofdzakelijk uit de lagere ontvangsten bij het verkooprecht (€ -228 mln), omdat de daling van het tarief voor de gezinswoning in het overgangsjaar niet werd gecompenseerd door de verhoging van het normale tarief. Bovendien viel de activiteit op de huizenmarkt in de tweede jaarhelft van 2022 terug. De ontvangsten via de BFW-dotaties worden in 2023 via een afrekening geactualiseerd. Zie Bijlage 1 op pagina 72 voor een overzicht van de belangrijkste ontvangstencategorieën en de ontvangsten uit de gewestbelastingen en instellingen.

38. De Vlaamse uitgaven liggen € 387,5 mln lager in vergelijking met de verwachte uitgaven na correctie voor onderbenutting in de tweede begrotingsaanpassing 2022. Deze mindere uitgaven komen ongeveer overeen met de onderbenutting op de coronaprovisie (€ 387,9 mln). Indien abstractie gemaakt wordt van de coronaprovisie kan gesteld worden dat op geaggregeerd niveau vorig jaar de begrote uitgaven overeenkomen met de gerealiseerde uitgaven (exclusief Vlaamse Veerkracht, zie het volgende hoofdstuk).

De lagere ESR-correcties worden verklaard door de verschoven correctie uit de coronaprovisie voor de compensatie van het verlies aan vervoersopbrengsten van De Lijn. In de monitoringnota werd deze compensatie als ESR-matige onderbenutting op de coronamiddelen verwerkt.

3.2 Inzet van de provisies

39. Via de herverdelingen vanuit het provisieartikel naar de inhoudelijke artikels kan een eerste stand van zaken van de inzet van enkele belangrijke provisies van de begroting 2022 opgesteld worden. Hierbij dient benadrukt te worden dat de rapportering over herverdelingen enkele weken en maanden achterloopt, zodat vandaag slechts een onvolledig beeld kan geschetst worden.

3.2.1 Provisie Vlaamse Veerkracht

40. De **vastleggingskredieten (VAK)** op de provisie Vlaamse Veerkracht bedroegen in 2021 € 4,30 mld, waarvan in 2021 € 1,73 mld (40,2%) naar inhoudelijke begrotingsartikels (besteding) werd overgeheveld. Het overige gedeelte (€ 2,57 mld) werd overgedragen naar de provisie van 2022. Gecumuleerd voor de gehele provisie is einde **€ 4,12 mld (95,7%) van de totale provisie** gerealiseerd. De onderbenutting bedraagt daarmee € 183 mln (4,3%), gezien vastleggingen op de relanceprovisie niet langer mogelijk zijn vanaf 2023. Zie Tabel 8.

41. In 2022 werd **€ 1,38 mld aan vereffeningskredieten (VEK) herverdeeld** vanuit de relanceprovisie, waarvan € 334 mln in 2021 en € 1,04 mld in 2022. Dit betekent dat **€ 2,74 mld of twee derde van de middelen (68,3%)** de komende jaren (2023-2026) **nog effectief besteed dienen te worden**. Zie Tabel 9.

Tabel 8: Vlaamse begroting, herverdelingen vastleggingskredieten vanuit de provisie Vlaamse Veerkracht, in € dz en in % van het totaal

	VAK	% VAK van (a)
Totaal krediet (a)	4.300.000	100,0%
Herverdelingen 2021 (b)	1.728.973	40,2%
Herverdelingen 2022 (c)	2.388.238	55,5%
Totaal herverdeeld (d) = (b) + (c)	4.117.211	95,7%
Onderbenutting (e) = (a) – (d)	182.789	4,3%

Tabel 9: Vlaamse begroting, herverdelingen vereffeningskredieten provisie Vlaamse Veerkracht, in € dz en in % van het totaal

	VEK	% VEK van (a)
Totaal vastgelegd (a)	4.117.211	100,0%
Herverdelingen 2021 (b)	334.097	40,2%
Herverdelingen 2022 (c)	1.043.095	55,5%
Totaal herverdeeld (d) = (b) + (c)	1.377.192	95,7%
Nog te herverdelen (e) = (a) – (d)	2.740.019	4,3%

42. De provisie Vlaamse Veerkracht werd herverdeeld naar een brede waaier aan inhoudelijke structuurelementen (ISE) in verschillende beleidsdomeinen, waarmee de brede sociaaleconomische scope van het relanceplan Vlaamse Veerkracht tot uiting komt. De herverdeelde uitgaven hebben onder andere betrekking op infrastructuur, energie, onderwijs, economie, welzijn en binnenlands bestuur. Zie Tabel 10 voor een overzicht van de belangrijkste elementen.

Tabel 10: Vlaamse overheid, inzet van de provisie Vlaamse Veerkracht 2022 via herverdelingen gedocumenteerd tot januari 2023, per inhoudelijk structuurelement (ISE), in € dz en %

BD	ISE	Beschrijving ISE	VAK	VEK	In % VAK	In % VEK
FB	CA	PROVISIE VV 2022	-2.388.238	-1.043.095	-100,00%	-100,00%
EWI	ED	GROEI-ONDERSTEUNING KMO'S EN GROEIBEDRIJVEN	331.156	107.946	13,87%	10,35%
OV	FD	KLEUTER- EN LEERPLICHTONDERWIJS	57.332	57.332	2,40%	5,50%
OV	FE	HOGER ONDERWIJS	21.542	18.605	0,90%	1,78%
OV	FF	VOLWASSENONDERWIJS	31.260	10.706	1,31%	1,03%
OV	FG	ONDERSTEUNING ONDERWIJSINSTELLINGEN EN ONDERWIJSVELD	170.154	205.127	7,12%	19,67%
WVG	GB	BELEIDSONDERSTEUNING	14.455	6.143	0,61%	0,59%
WVG	GF	VLAAMS INTERSECTORAAL AKKOORD	10.000	271	0,42%	0,03%
WVG	GK	WOONZORG EN EERSTE LIJN	27.679	2.552	1,16%	0,24%
WVG	GT	SOCIALE BESCHERMING	78.828	54.085	3,30%	5,19%

BD	ISE	Beschrijving ISE	VAK	VEK	In % VAK	In % VEK
WVG	GU	GEINTEGREERD GEZINSBELEID	5.052	11.695	0,21%	1,12%
CJSM	HB	INVESTEREN IN INFRASTRUCTUUR	49.473	14.958	2,07%	1,43%
CJSM	HJ	MEDIAPROJECTEN	23.273	1.531	0,97%	0,15%
CJSM	HN	SPORT VOOR ALLEN	16.801	25.858	0,70%	2,48%
WSE	JA	THEMA-OVERSCHRIJDEND	11.324	6.305	0,47%	0,60%
WSE	JC	ACTIVERING (WERK)	12.960	8.650	0,54%	0,83%
WSE	JF	COMPETENTIES	42.746	17.785	1,79%	1,71%
WSE	JG	DUURZAME ARBEIDSMARKT	49.825	8.533	2,09%	0,82%
LV	KB	LAND- EN TUINBOUW	29.797	8.217	1,25%	0,79%
MOW	ME	BASISBEREIKBAARHEID	23.856	9.203	1,00%	0,88%
MOW	ML	MODI-OVERSCHRIJDEND MOBILITEITS- BELEID	165.124	79.446	6,91%	7,62%
MOW	MR	INVESTEREN WEGINFRASTRUCTUUR	55.171	11.283	2,31%	1,08%
MOW	MV	INVESTERINGEN WATERINFRASTRUC- TUUR	109.631	49.663	4,59%	4,76%
OMG	QC	KWALITEIT ONDEROEREN- DERFGOEDZORG	55.460	3.995	2,32%	0,38%
OMG	QJ	AFVAL EN MATERIALEN	13.750	2.555	0,58%	0,24%
OMG	QK	ENERGIE	163.721	67.915	6,86%	6,51%
OMG	QN	OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU	33.560	10.423	1,41%	1,00%
OMG	QO	THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRU- MENTARIUM OMGEVING	262.546	98.654	10,99%	9,46%
OMG	QQ	AANBODZIJDE WONINGMARKT	10.000	10.000	0,42%	0,96%
KBBJ	SC	GELIJKE KANSEN	28.682	4.654	1,20%	0,45%
KBBJ	SD	INTEGRATIE EN INBURGERING	13.106	4.274	0,55%	0,41%
KBBJ	SG	BINNENLANDS BESTUUR	198.646	9.944	8,32%	0,95%
KBBJ	SN	DIGITALISERING	53.965	43.017	2,26%	4,12%
KBBJ	SW	TOERISME	121.957	4.820	5,11%	0,46%
		Overige	95.406	66.950	3,99%	6,42%

3.2.2 Oekraïneprovisie

43. Voor de Oekraïne crisis werd bij de eerste begrotingsaanpassing 2022 een provisie van € 200 mln VAK en VEK aangelegd. Op basis van de beschikbare gegevens einde januari 2023 zijn in 2022 € 124 mln VAK en € 112 mln VEK middelen besteed, net iets minder dan tweede van de voorziene middelen. De uitgaven zijn voornamelijk herverdeeld naar het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie (KBBJ) (€ 71 mln VAK en 65 mln VEK) en het beleidsdomein Onderwijs en Vorming (OV) (€ 30 mln VAK en VEK). Zie Tabel 11.

3.2.3 Coronaprovisie

44. Bij de begrotingsopmaak 2022 werden twee provisieartikels aangelegd voor het bijkomend opvangen van de coronacrisis. Beide provisies komen samen neer op € 540 mln VAK en € 740

mln VEK: € 500 mln VAK en € 700 mln VEK bij het beleidsdomein Financiën en Begroting (FB) en € 40 mln VAK en VEK bij het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG).

Tabel 11: Vlaamse overheid, inzet van de Oekraïne-provisie 2022 via herverdelingen gedocumenteerd tot eind januari 2023, per inhoudelijk structuurelement (ISE), in € dz en %

BD	ISE	Beschrijving ISE	VAK	VEK	In % VAK	In % VEK
FB	CA	PROVISIE OEKRAÏNE 2022	-124.212	-112.454	-100,00%	-100,00%
OV	FD	KLEUTER- EN LEERPLICHTONDERWIJS	22.590	22.590	18,19%	20,09%
OV	FG	ONDERSTEUNING ONDERWIJSINSTELLINGEN EN ONDERWIJSVELD	6.680	6.680	5,38%	5,94%
WVG	GE	WELZIJNSWERK	6.558	5.466	5,28%	4,86%
WVG	GJ	PREVENTIE	3.165	2.765	2,55%	2,46%
OMG	QQ	AANBODZIJDE WONINGMARKT	10.000	5.674	8,05%	5,05%
KBBJ	SD	INTEGRATIE EN INBURGERING	7.304	5.259	5,88%	4,68%
KBBJ	SG	BINNENLANDS BESTUUR	54.499	54.324	43,88%	48,31%
KBBJ	SN	DIGITALISERING	3.019	2.608	2,43%	2,32%
KBBJ	SZ	ZONDER ISE	2.146	2.181	1,73%	1,94%
		Overige	8.251	4.907	6,64%	4,36%

Tabel 12: Vlaamse overheid, inzet van de corona-provisies 2022 via herverdelingen gedocumenteerd tot einde januari 2023, per inhoudelijk structuurelement (ISE), in € dz en %

BD	ISE	Beschrijving ISE	VAK	VEK	In % VAK	In % VEK
FB	CA	PROVISIE COVID 2022	-310.987	-443.744	-88,60%	-91,73%
WVG	GJ	PROVISIE COVID 2022	-40.000	-40.000	-11,40%	-8,27%
EWI	EB	FINANCIERING ONDERNEMINGEN	100.000	100.000	28,49%	20,67%
EWI	ED	GROEI-ONDERSTEUNING KMO'S EN GROEIBEDRIJVEN	10.050	350	2,86%	0,07%
OV	FD	KLEUTER- EN LEERPLICHTONDERWIJS	1.068	1.068	0,30%	0,22%
WVG	GI	ALGEMEEN GEZONDHEIDSBELEID	1.569	1.569	0,45%	0,32%
WVG	GJ	PREVENTIE	69.449	74.524	19,79%	15,41%
WVG	GK	WOONZORG EN EERSTE LIJN	76.186	155.803	21,71%	32,21%
WVG	GU	GEINTEGREERD GEZINSBELEID	8.191	8.191	2,33%	1,69%
WVG	GT	SOCIALE BESCHERMING	6.189	6.189	1,76%	1,28%
WVG	GZ	ZONDER ISE	1.839	1.839	0,52%	0,38%
CJSM	HN	SPORT VOOR ALLEN	0	5.200	0,00%	1,07%
MOW	ME	BASISBEREIKBAARHEID	44.912	44.912	12,80%	9,28%
KBBJ	SG	BINNENLANDS BESTUUR	27.209	72.832	7,75%	15,06%
KBBJ	SN	DIGITALISERING	2.284	2.734	0,65%	0,57%
		Overige	2.041	8.533	0,09%	0,82%

Op basis van de einde januari 2023 beschikbare gegevens werd **€ 351 mln VAK en € 484 mln VEK herverdeeld** vanuit deze provisieartikels, of ongeveer twee derde van de beschikbare

middelen. De herverdelingen gingen voor meer dan de helft naar het beleidsdomein WVG met € 164 mln VAK en € 249 mln VEK. Het grootste deel van deze herverdelingen betreft de ISE's Woonzorg en Eerste Lijn (€ 76 mln VAK en € 156 mln VEK) en Preventie (€ 69 mln VAK en € 75 mln). Het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) ontving € 111 mln VAK en € 103 mln VEK van de herverdelingen, hoofdzakelijk voor het ISE Financiering Ondernemingen. Zie Tabel 12.

45. De inzet van de coronaprovisie in 2022 verschilt aanzienlijk met deze van de voorbije coronajaren. Ten eerste is het duidelijk dat de **omvang van de coronaprovisie significant afnam**: van € 3,46 mld in 2020, naar € 1,76 mld in 2021 tot € 483,7 mln herverdeeld in 2022 (VEK). In de begroting 2023 is de coronaprovisie dan ook geschrapt.

Tabel 13: Vlaamse overheid, inzet van de coronaprovisie 2020, 2021 (begrotingsuitvoering) en 2022 (via herverdelingen) van het beleidsdomein FB gedocumenteerd tot einde januari 2022, per beleidsdomein, vereffeningskredieten (VEK), in € dz

	UITV2020	2020 (% UITV2020)	UITV2021	2021 (% UITV2021)	2022 (VEK, herverdelingen)	2022 (% herverdelingen)
FB	-3.457.500	-100,00%	-1.755.040	-100,00%	-443.744	-91,73%
EWI	2.160.035	62,47%	865.793	49,33%	102.490	21,19%
OV	156.174	4,52%	57.460	3,27%	1.068	0,22%
WVG	468.854	13,56%	463.594	26,41%	209.184	43,24%
CJSM	78.046	2,26%	40.429	2,30%	5.494	1,14%
WSE	125.254	3,62%	-5.956	-0,34%	0	0,00%
LV	16.069	0,46%	12.527	0,71%	4.611	0,95%
MOW	76.133	2,20%	119.735	6,82%	44.912	9,28%
OMG	168.306	4,87%	506	0,03%	0	0,00%
KBBJ	208.629	6,03%	200.953	11,45%	75.985	15,71%
HE	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
TOTAAL	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%

Ten tweede is ook de **inhoudelijke samenstelling van de corona-herverdelingen sterk gewijzigd**. In het eerste coronajaar lag de focus hoofdzakelijk op het ondersteunen van het economische weefsel (62,5%) en gingen er middelen naar quasi alle beleidsdomeinen. Ook in 2021 gingen de meeste middelen naar het beleidsdomein EWI (49,3%), al nam het relatieve belang van dit beleidsdomein af ten voordele van voornamelijk WVG (26,4%, vooral voor de vaccinatiecampagnes). In de 2022 is ongeveer een vijfde van de herverdelingen van de coronaprovisie te situeren bij EWI.

4. Kenmerken van de begroting BO2023

4.1 Evolutie van de uitgaven

46. De Algemene Toelichting bij de initiële begroting 2023 geeft een gedetailleerde verduidelijking van de begroting, die we hier dan ook niet herhalen. In dit hoofdstuk zoomen we in op de verschillen tussen de (eerste) aangepaste begroting 2022 en de begroting BO 2023 bij de ministeries, dus zonder de uitgaven van geconsolideerde instellingen (maar wel inclusief de Diensten Afzonderlijk Beheer (DAB) zoals het Vlaams Infrastructuurfonds (VIF), het MINA-fonds en dergelijke meer).

Deze verschillen worden in onderstaande tabellen als volgt onderverdeeld: verschillen ontstaan door een actualisering van de uitgaven zonder bijkomende beleidsbeslissing, en verschillen ontstaan door een recente beleidsbeslissing (nieuw beleid dan wel besparing). In Tabel 14 op pagina 32 tot en met Tabel 17 op pagina 35 worden de ESR-uitgaven van de ministeries per beleidsdomein, voor zowel de vastleggingskredieten (VAK) als vereffeningskredieten (VEK), weergegeven. In Tabel 18 op pagina 36 tot en met Tabel 21 op pagina 39 betreft het de toelagen aan geconsolideerde instellingen, vanuit een gelijkaardige invalshoek.

Evolutie van de uitgaven bij de departementen

47. De **ESR-vastleggingskredieten (VAK) vanuit de departementen** van de Vlaamse overheid evolueren bij ongewijzigd beleid van € 30,77 mld bij BA 2022 naar € 32,08 mld bij BO 2023, of een stijging met € 1,31 mld (4,3% van deze uitgaven in de begroting BA 2022: zie Tabel 14). De index-uitgaven vertegenwoordigen een groei van € 1,81 mld (groei met 5,9%). Daar staat tegenover dat een heel aantal provisies worden verminderd of afgebouwd: de coronaprovisie met € 500 mln en de Oekraïne-provisie met € 35 mln, terwijl de uitgaven van het klimaatfonds met afgerond € 120 mln dalen.

De overdrachten naar andere artikels (binnen of buiten het eigen beleidsdomein) registreren een daling met € 481 mln, voornamelijk overdrachten vanuit het beleidsdomein Financiën en Begroting (FB): dit gaat in hoge mate om VIA6-middelen (€ 636,7 mln) naar het beleidsdomein WVG. Dit betreft deels middelen naar begrotingsartikels van deze departementen (€ 258,4 mln), maar eveneens naar toelagen voor instellingen (IS-artikels) in dit beleidsdomein (€ 330,7 mln). Deze laatste gegevens worden niet in Tabel 14 verduidelijkt maar wel in Tabel 18 (tabel VAK met IS-stromen). Tot slot: de toename bij FB in de kolom kostendrijver (€ 299,9 mln) betreft in hoge mate de gestegen rente-uitgaven.

48. De evolutie van de **ESR-vereffeningskredieten (VEK) vanuit de departementen** (Tabel 15) lijkt sterk op de evolutie van de hierboven besproken VAK-kredieten, zodat we de toelichting niet herhalen. We wijzen er enkel op dat de VEK-uitgaven aangedreven door de betaalkalender een beduidend grote negatieve impact hebben dan bij de VAK-kredieten. Opnieuw betreft het voornamelijk uitgaven bij het beleidsdomein FB (€ -655,6 mln): het gaat voornamelijk om het

verminderen of wegvallen van de VAK- (€ 125 mln) en VEK-buffer (€ 175 mln) verhoogd bij de aangepaste begroting BA 2022, het verlagen van de provisie Vlaamse Veerkracht met meer dan € 400 mln, en het terugdraaien van het eenmalig krediet bij BO 2022 voor de watersnood in 2021 (€ 79,0 mln) en het eenmalig krediet voor de kenniswerkers in het hoger onderwijs bij BA 2022 (€ 77,3 mln), naast kleinere elementen.

In de overzichten in Tabel 14 en Tabel 15 hebben we de € 1 mld middelen bij het nieuwe provisie-artikel EC0-1ECB2BD-PR in het beleidsdomein EWI niet opgenomen, gezien deze middelen bij de ESR-correcties (opmaak begrotingssaldo) weer uit de berekening van het ESR-saldo worden verwijderd. Het gaat om overbruggingsleningen voor bedrijven naar aanleiding van de Oekraïne-crisis (€ 250 mln), evenals handelshuurleningen en heropstartleningen (€ 750 mln).

49. In Tabel 16 en Tabel 17 worden de uitgaven voor nieuw beleid evenals besparingen in kaart gebracht, op basis van de beschikbare informatie, en telkens opgedeeld naar de periode waarin de beleidsbeslissing tot stand kwam: bij opmaak van het regeerakkoord, bij opmaak van deze begroting BO 2023 dan wel in de voorgaande beleidsrondes tijdens deze legislatuur. Gezien de uitgebreide toelichting in de AT bespreken we deze elementen niet in detail.

We wijzen enkel op het artikel CB0-1CBG2AK-PR voor de ondersteuning van de programmatische aanpak Stikstof (PAS). In 2022 werd hiervoor een enveloppe van € 326 mln afgesproken: deze is bij de BA 2022 integraal bij de VAK-kredieten verwerkt maar niet bij de VEK-kredieten. Dit impliceert dat bij BO 2023 een daling van de VAK-kredieten wordt geregistreerd in de kolom Nieuw beleid tijdens deze legislatuur. Een groot deel van deze middelen (€ 191 mln) wordt echter via een begrotingsruiter van 2022 naar de betaalkredieten voor 2023 overgedragen, wat de toename bij de VEK-kredieten in dezelfde kolom verklaard.

Evolutie van de toelagen aan geconsolideerde instellingen

50. Tot slot wijzen we op de evolutie van de IS-kredieten, dus toelagen naar geconsolideerde instellingen vanuit de ministeries: zie Tabel 18 tot en met Tabel 21. We bespreken opnieuw eerst de **vastleggingskredieten** (VAK).

Deze groeien nog sterker dan de kredieten voor de ESR-uitgaven van de departementen, namelijk van € 23,18 mld (BA 2022) naar € 25,02 mld, of een toename met € 1,84 mld (+8,0%). Het beleidsdomein WVG neemt daarvan het merendeel voor zijn rekening (€ 1,38 mld). De belangrijkste aandrijvers zijn opnieuw de indexuitgaven (€ 618,5 mln), gevolgd door de overdracht van VIA6-middelen (€ 330,7 mln) vanuit de reeds besproken provisie bij het beleidsdomein FB. De toename in de kolom kostendrijver betreft voornamelijk uitgaven volgend uit bezettingsgraden van gesubsidieerde instellingen in dit beleidsdomein. Bij de betaalkalender is het belangrijkste element € 151 mln bijkomende uitgaven voor het Persoonlijk Assistentiebudget (PAB) en het Persoonsvolgend Budget (PB), beide bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH).

Bij de VEK-kredieten (Tabel 19) worden globaal gelijkaardige evoluties gedocumenteerd. Wel zijn de VEK-kredieten meer dan € 2 mld groter dan de VAK-kredieten: een stijging bij ongewijzigd beleid van € 25,48 mld naar € 27,18 mld (+6,7%).

51. Bij de toelagen aan de instellingen wordt bij de VAK-kredieten (Tabel 20) opnieuw een grote toename geregistreerd volgend uit beslissingen van deze regering, dus **nieuw beleid en besparingen**: een toename met € 1,55 mld, of een groei met 6,7%. In totaal nemen de VAK-toelagen aan instellingen dus toe met 8,0% (ongewijzigd beleid) + 6,7% (beleidsbeslissingen) = 14,6% (totaal sommeert niet door afronding). In VEK-kredieten (Tabel 21) gaat het om een toename met 6,7% + 4,6% = 11,3%. De grootste factor is het nieuwe beleid bij deze begroting BO 2023, toegelicht in de Algemene Toelichting, wat we hier dan ook niet herhalen.

Het nieuwe beleid wordt vaak eerst in VAK-kredieten geïntroduceerd in een begroting, en slechts gedeeltelijk in betaalkredieten (VEK), bijvoorbeeld bij vele investeringen. Een toelage via een IS-artikel vertaalt zich ook niet steeds in hetzelfde jaar in ESR-uitgaven van die instelling. De effectieve nieuwe beleidsuitgaven zijn dan ook in grootteorde (ESR-uitgaven) wat beperkter dan aangegeven in deze tabellen.

4.2 Infrastructuurbeleid

52. Het infrastructuurbeleid van de Vlaamse overheid komt voornamelijk tot stand via een beperkt aantal onderdelen van beleidsdomeinen. We maken het overzicht aan de hand van de Inhoudelijke structuurelementen (ISE) van de uitgaven door de ministeries waarin infrastructuurinvesteringen duidelijk de prioriteit zijn. Deze invalshoek impliceert dat de kern van het Vlaamse investeringsbeleid wordt meegenomen, maar het overzicht blijft onvolledig: investeringsuitgaven door instellingen buiten deze ISE's worden niet in het totaal opgenomen. De infrastructuuruitgaven door de administraties inclusief hun Diensten voor Afzonderlijk Beheer (DAB), zoals het MINAfonds, het Vlaamse Infrastructuurfonds (VIF) en dergelijke meer, zijn wel opgenomen. Ook de interne stromen (toelagen aan geconsolideerde instellingen die onder deze ISE's vallen, zoals het Vlaams Investeringsfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) en het Fonds voor Culturele Infrastructuur (FOCI), worden meegenomen in het overzicht.

53. De afgelopen jaren is de kern van het infrastructuurbeleid van de Vlaamse overheid duidelijk versterkt: zie Tabel 22 op pagina 40. De investeringsuitgaven geregistreerd in de ISE's met infrastructuurbeleid als dominante factor groeien in 2023 aan met €173,5 mln, tot een totaal van € 3,21 mld. Ook in 2022 werd een toename tegenover het voorgaande jaar geregistreerd, al speelt tot op zekere hoogte een corona-effect mee (vertragen of uitstellen van investeringen door corona).

In Tabel 23 wordt een overzicht gegeven van de aandrijvers van de gestegen investeringsuitgaven: uit deze tabel blijkt dat de stijging zo goed als integraal toe te schrijven is aan nieuwe beleidsuitgaven verspreid over verschillende beleidsdomeinen: € 20 mln bij het beleidsdomein Onderwijs en Vorming voor onderwijsinfrastructuur, € 59 mln voor zorginfrastructuur (WVG), en € 40 mln voor investeringen in waterinfrastructuur (MOW).

Tabel 14: Vlaamse overheid, begrotingen BA2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), ESR-uitgaven vastleggingskredieten (VAK), dynamiek bij ongewijzigd beleid (OB), in € dz

BD	BA2022	Delta bij OB	Overdrachten	Index	Kosten-drijver	Open End	Ontvangsten	Corona	Klimaat	Oekraïne	Betaalkalender	BO2023 voor NB en Bsp
FB	5.201.932	-843.612	-647.510	128.500	299.912	36.223	50	-500.000	0	-35.000	-125.787	4.358.320
EWI	316.965	14.454	267	14.412	-543	0	0	0	0	0	318	331.419
OV	11.066.940	1.154.601	3.691	1.041.887	9.590	102.686	-7.042	2.438	0	-1.053	2.404	12.221.541
WVG	2.054.772	472.834	258.413	187.146	28.190	0	7	0	0	0	-922	2.527.606
CJSM	594.817	78.993	21.591	35.305	0	1.635	441	0	0	0	20.021	673.810
WSE	2.719.358	440.867	21.739	303.267	0	0	0	0	0	0	115.861	3.160.225
LV	131.214	5.484	10	6.081	0	0	1.123	0	0	0	-1.730	136.698
MOW	2.092.354	-192.859	-175.265	17.604	0	0	-20.983	0	15.000	0	-29.215	1.899.495
OMG	1.666.007	-54.502	5.940	29.991	0	0	-3.267	0	-133.897	0	46.731	1.611.505
KBBJ	4.785.544	213.730	29.830	31.700	967	0	5.702	0	-2.776	0	148.307	4.999.274
HE	138.307	18.798	0	18.798	0	0	0	0	0	0	0	157.105
Tot	30.768.210	1.308.788	-481.294	1.814.691	338.116	140.544	-23.969	-497.562	-121.673	-36.053	175.988	32.076.998
In %	100,0%	4,3%	-1,6%	5,9%	1,1%	0,5%	-0,1%	-1,6%	-0,4%	-0,1%	0,6%	104,3%

Tabel 15: Vlaamse overheid, begrotingen BA2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), ESR-uitgaven vereffeningskredieten (VEK), dynamiek bij ongewijzigd beleid (OB), in € dz

BD	BA2022	Delta bij OB	Overdrachten	Index	Kosten-drijver	Open End	Ontvangsten	Corona	Klimaat	Oekraïne	Betaalkalender	BO2023 voor NB en Bsp
FB	6.767.700	-1.575.942	-650.005	128.500	299.912	36.223	50	-700.000	0	-35.000	-655.622	5.191.758
EWI	310.406	19.110	-335	14.412	-543	0	0	0	0	0	5.576	329.516
OV	10.993.079	1.155.493	6.225	1.041.887	9.590	102.686	-7.042	2.438	0	-1.053	762	12.148.572
WVG	2.053.709	478.820	258.413	187.146	28.190	0	7	0	0	0	5.064	2.532.529
CJSM	597.164	76.865	20.286	35.305	0	1.635	441	0	0	0	19.198	674.029
WSE	2.726.318	429.216	24.926	303.267	0	0	0	0	0	0	101.023	3.155.534
LV	131.449	6.319	22	6.081	0	0	1.123	0	0	0	-907	137.768
MOW	2.040.125	-57.151	-82.335	17.604	0	0	-2.283	0	15.000	0	-5.137	1.982.974
OMG	1.505.442	62.412	12.890	29.991	0	0	-6.350	0	18.669	0	7.212	1.567.854
KBBJ	4.806.850	184.876	24.948	31.700	967	0	5.813	0	-5.957	0	127.405	4.991.726
HE	138.307	18.798	0	18.798	0	0	0	0	0	0	0	157.105
Tot	32.070.549	798.816	-384.965	1.814.691	338.116	140.544	-8.241	-697.562	27.712	-36.053	-395.426	32.869.365
In %	100,0%	2,5%	-1,2%	5,7%	1,1%	0,4%	0,0%	-2,2%	0,1%	-0,1%	-1,2%	102,5%

Tabel 16: Vlaamse overheid, begrotingen BA 2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), ESR-uitgaven vastleggingskredieten (VAK), dynamiek door nieuw beleid en besparingen, in € dz

BD	BO2023 voor NB en Besp	Delta NB en Besp	NB (regeer- akkoord)	NB (legisla- tuur)	NB (ronde)	Besparing (re- geerakkoord)	Besparing (le- gislatuur)	Besparing (ronde)	BO2023
FB	4.358.320	-373.824	7.000	-326.000	42.757	-93.081	-4.500	0	3.984.496
EWI	331.419	20.909	21.308	0	0	-399	0	0	352.328
OV	12.221.541	107.324	73.076	13.754	101.607	-40.800	-40.313	0	12.328.865
WVG	2.527.606	11.161	3.261	0	23.667	-15.767	0	0	2.538.767
CJSM	673.810	22.648	-4.500	2.800	24.840	-492	0	0	696.458
WSE	3.160.225	-110.436	1.000	0	0	-498	-70.000	-40.938	3.049.789
LV	136.698	2.160	2.992	0	0	-832	0	0	138.858
MOW	1.899.495	194.226	58.000	0	150.000	-1.774	-12.000	0	2.093.721
OMG	1.611.505	401.011	9.250	7.000	396.320	-4.564	-6.995	0	2.012.516
KBBJ	4.999.274	412.356	85.821	0	327.984	-1.449	0	0	5.411.630
HE	157.105	0	0	0	0	0	0	0	157.105
Tot	32.076.998	687.535	257.208	-302.446	1.067.175	-159.656	-133.808	-40.938	32.764.533
In %	104,3%	2,2%	0,8%	-1,0%	3,5%	-0,5%	-0,4%	-0,1%	106,5%

Tabel 17: Vlaamse overheid, begrotingen BA2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), ESR-uitgaven vereffeningskredieten (VEK), dynamiek door nieuw beleid en besparingen, in € dz

BD	BO2023 voor NB en Besp	Delta NB en Besp	NB (Regeer- akkoord)	NB (legis- latuur)	NB (ronde)	Besparing (re- geerakkoord)	Besparing (le- gislatuur)	Besparing (ronde)	BO2023
FB	5.191.758	121.176	7.000	169.000	42.757	-93.081	-4.500	0	5.312.934
EWI	329.516	20.909	21.308	0	0	-399	0	0	350.425
OV	12.148.572	84.824	50.576	13.754	101.607	-40.800	-40.313	0	12.233.396
WVG	2.532.529	11.161	3.261	0	23.667	-15.767	0	0	2.543.690
CJSM	674.029	26.648	2.500	2.800	21.840	-492	0	0	700.677
WSE	3.155.534	-110.436	1.000	0	0	-498	-70.000	-40.938	3.045.098
LV	137.768	2.160	2.992	0	0	-832	0	0	139.928
MOW	1.982.974	119.226	13.000	0	120.000	-1.774	-12.000	0	2.102.200
OMG	1.567.854	366.011	9.250	7.000	361.320	-4.564	-6.995	0	1.933.865
KBBJ	4.991.726	310.903	79.368	0	232.984	-1.449	0	0	5.302.629
HE	157.105	0	0	0	0	0	0	0	157.105
Tot	32.869.365	952.582	190.255	192.554	904.175	-159.656	-133.808	-40.938	33.821.947
In %	102,5%	3,0%	0,6%	0,6%	2,8%	-0,5%	-0,4%	-0,1%	105,5%

Tabel 18: Vlaamse overheid, begrotingen BA2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), vastleggingskredieten (VAK), interne stromen naar geconsolideerde instellingen (IS-artikels), dynamiek bij ongewijzigd beleid (OB), in € dz

BD	BA2022	Delta bij OB	Overdrachten	Index	Kosten-drijver	Open End	Ontvangsten	Corona	Klimaat	Oekraïne	Betaalkalender	BO2023 voor NB en Bsp
FB	174.132	-155.939	0	0	0	0	336	0	0	0	-156.275	18.193
EWI	1.737.128	81.460	-1.104	51.190	0	0	0	409	91.647	0	-60.682	1.818.588
OV	2.786.141	84.759	-2.498	51.752	30.875	6.401	0	0	-2.400	0	629	2.870.900
WVG	11.165.087	1.378.109	330.702	618.451	161.717	139.306	-698	0	0	-18.503	147.134	12.543.196
CJSM	525.394	38.838	7.081	31.504	0	0	0	0	0	0	253	564.232
WSE	721.589	41.525	-11.858	51.183	0	0	0	0	0	0	2.200	763.114
LV	68.448	213	73	140	0	0	0	0	0	0	0	68.661
MOW	2.505.229	80.722	12.117	67.103	38.531	0	40	0	15.000	0	-52.069	2.585.951
OMG	3.094.662	280.788	3.750	14.041	0	0	-4.244	0	139.719	0	127.522	3.375.450
KBBJ	299.513	-2.861	-9.105	10.753	0	0	-15.067	0	0	0	10.558	296.652
HE	99.276	15.150	0	15.150	0	0	0	0	0	0	0	114.426
Tot	23.176.599	1.842.764	329.158	911.267	231.123	145.707	-19.633	409	243.966	-18.503	19.270	25.019.363
In %	100,0%	8,0%	1,4%	3,9%	1,0%	0,6%	-0,1%	0,0%	1,1%	-0,1%	0,1%	108,0%

Tabel 19: Vlaamse overheid, begrotingen BA2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), vereffeningskredieten (VEK), interne stromen naar geconsolideerde instellingen (IS-artikels), dynamiek bij ongewijzigd beleid (OB), in € dz

BD	BA2022	Delta bij OB	Overdrachten	Index	Kosten-drijver	Open End	Ontvangsten	Corona	Klimaat	Oekraïne	Betaalkalender	BO2023 voor NB en Bsp
FB	174.132	-155.939	0	0	0	0	336	0	0	0	-156.275	18.193
EWI	310.406	203.062	-502	36.100	0	0	0	409	148.705	0	18.350	513.468
OV	10.993.079	108.906	-5.032	51.752	30.875	6.401	0	0	-2.400	0	27.310	11.101.985
WVG	2.053.709	1.230.403	324.272	618.451	161.717	139.306	-698	0	0	-18.503	5.858	3.284.112
CJSM	597.164	23.159	7.081	31.504	0	0	0	0	0	0	-15.426	620.323
WSE	2.726.318	38.338	-15.045	51.183	0	0	0	0	0	0	2.200	2.764.656
LV	131.449	9.940	61	140	0	0	0	0	0	0	9.739	141.389
MOW	2.040.125	193.942	11.222	67.103	38.531	0	40	0	15.000	0	62.046	2.234.067
OMG	1.505.442	38.811	11.246	14.041	0	0	-4.244	0	-55.281	0	73.049	1.544.253
KBBJ	4.806.850	-1.100	-8.439	10.753	0	0	-15.067	0	0	0	11.653	4.805.750
HE	138.307	15.150	0	15.150	0	0	0	0	0	0	0	153.457
Tot	25.476.981	1.704.672	324.864	896.177	231.123	145.707	-19.633	409	106.024	-18.503	38.504	27.181.653
In %	100,0%	6,7%	1,3%	3,5%	0,9%	0,6%	-0,1%	0,0%	0,4%	-0,1%	0,2%	106,7%

Tabel 20: Vlaamse overheid, begrotingen BA2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), vastleggingskredieten (VAK), interne stromen naar instellingen (IS-artikels), dynamiek door nieuw beleid en besparingen, in € dz

BD	BO2023 voor NB en Besp	Delta NB en Besp	NB (regeer- akkoord)	NB (legisla- tuur)	NB (ronde)	Besparing (re- geerakkoord)	Besparing (le- gislatuur)	Besparing (ronde)	BO2023
FB	18.193	0	0	0	0	0	0	0	18.193
EWI	1.818.588	304.883	8.700	0	301.000	-4.817	0	0	2.123.471
OV	2.870.900	162.108	74.000	14.400	111.726	-16.617	0	-21.401	3.033.008
WVG	12.543.196	471.141	173.626	2.300	357.575	-21.757	-23.503	-17.100	13.014.337
CJSM	564.232	14.605	7.000	200	10.180	-2.775	0	0	578.837
WSE	763.114	-4.837	0	0	0	-4.837	0	0	758.277
LV	68.661	-169	0	0	0	-169	0	0	68.492
MOW	2.585.951	215.292	5.000	0	211.400	-1.108	0	0	2.801.243
OMG	3.375.450	343.579	5.250	0	339.224	-1.390	495	0	3.719.029
KBBJ	296.652	44.889	0	0	45.105	-216	0	0	341.541
HE	114.426	0	0	0	0	0	0	0	114.426
Tot	25.019.363	1.551.491	273.576	16.900	1.376.210	-53.686	-23.008	-38.501	26.570.854
In %	108,0%	6,7%	1,2%	0,1%	5,9%	-0,2%	-0,1%	-0,2%	114,6%

Tabel 21: Vlaamse overheid, begrotingen BA2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), vereffeningskredieten (VEK), interne stromen naar instellingen (IS-artikels), dynamiek door nieuw beleid en besparingen, in € dz

BD	BO2023 voor NB en Besp	Delta NB en Besp	NB (regeer- akkoord)	NB (legisla- tuur)	NB (ronde)	Besparing (re- geerakkoord)	Besparing (le- gislatuur)	Besparing (ronde)	BO2023
FB	18.193	0	0	0	0	0	0	0	18.193
EWI	513.468	359.311	6.900	58.928	298.300	-4.817	0	0	872.779
OV	11.101.985	24.108	11.000	14.400	36.726	-16.617	0	-21.401	11.126.093
WVG	3.284.112	454.992	155.003	4.774	357.575	-21.757	-23.503	-17.100	3.739.104
CJSM	620.323	10.105	2.500	200	10.180	-2.775	0	0	630.428
WSE	2.764.656	-1.592	0	3.245	0	-4.837	0	0	2.763.064
LV	141.389	-169	0	0	0	-169	0	0	141.220
MOW	2.234.067	195.292	5.000	0	191.400	-1.108	0	0	2.429.359
OMG	1.544.253	93.579	5.250	0	89.224	-1.390	495	0	1.637.832
KBBJ	4.805.750	46.520	0	1.631	45.105	-216	0	0	4.852.270
HE	153.457	0	0	0	0	0	0	0	153.457
Tot	27.181.653	1.182.146	185.653	83.178	1.028.510	-53.686	-23.008	-38.501	28.363.799
In %	106,7%	4,6%	0,7%	0,3%	4,0%	-0,2%	-0,1%	-0,2%	111,3%

Tabel 22: Vlaamse begrotingen 2021 UITV, BO 2022, BA 2022 en BO 2023, ESR-uitgaven voor infrastructuurbeleid via administraties en Diensten voor Afzonderlijk Beheer (DAB) + toelagen aan instellingen, betaalcredieten, in € dz

BD	ISE	INFRASTRUCTUURBELEID (ISE)	UITV 2021	BO 2022 - UITV 2021	BO 2022	BA 2022 - BO 2022	BA 2022	BO 2023 - BA 2022	BO 2023
EWI	EJ	ONDERZOEKSFRASTRUCTUUR (EWI)	32.920	2.638	34.600	-6.580	28.020	5.017	33.037
OV	FB	ONDERWIJSINFRASTRUCTUUR	486.529	32.109	518.642	-2.318	516.324	42.527	558.851
WVG	GS	ZORGINFRASTRUCTUUR	420.377	25.514	425.204	-33.445	391.759	96.807	488.566
CJSM	HB	INVESTEREN IN INFRASTRUCTUUR (CJSM)	33.685	-3.194	35.740	295	36.035	-206	35.829
CJSM	HO	SPORTINFRASTRUCTUUR	0	0	0	0	0	0	0
MOW	MD	LUCHTHAVENINFRASTRUCTUUR	3.005	2	2.910	5	2.915	1.935	4.850
MOW	MQ	ONDERHOUD WEGENINFRASTRUCTUUR	182.643	599	181.687	10	181.697	-646	181.051
MOW	MR	INVESTERINGEN WEGENINFRASTRUCTUUR	724.451	1.524	765.057	12.238	777.295	-15.370	761.925
MOW	MU	ONDERHOUD WATERINFRASTRUCTUUR	248.600	14.969	255.258	7.266	262.524	2.967	265.491
MOW	MV	INVESTERINGEN WATERINFRASTRUCTUUR	452.322	154.689	600.754	1.028	601.782	46.296	648.078
KBBJ	SN	DIGITALISERING	50.590	47.623	76.533	-3.148	73.385	10.503	83.888
KBBJ	SP	VASTGOED	104.762	40.428	155.005	4.808	159.813	-16.330	143.483
		TOTAAL	2.739.884	316.901	3.051.390	-19.841	3.031.549	173.500	3.205.049

Tabel 23: Vlaamse begrotingen BA 2022 en BO 2023, ESR-uitgaven voor infrastructuurbeleid via administraties en Diensten voor Afzonderlijk Beheer (DAB) + toelagen aan instellingen, dynamiek bij ongewijzigd beleid, betaalkredieten, in € dz

BD	ISE	INFRASTRUCTUURBELEID (ISE)	BA 2022	BO 2023 - BA 2022	OVER- DRACHTEN	BETAAL- KALENDER	NB Re- geerak- koord	NB BO2023	Klimaat- fonds	Overige	BO 2023
EWI	EJ	ONDERZOEKSFRASTRUCTUUR (EWI)	28.020	5.017	0	5.000	0	0	0	17	33.037
OV	FB	ONDERWIJSINFRASTRUCTUUR	516.324	42.527	-5.000	20.527	7.000	20.000	0	0	558.851
WVG	GS	ZORGINFRASTRUCTUUR	391.759	96.807	-12.609	5.803	397	59.000	0	44.216	488.566
CJSM	HB	INVESTEREN IN INFRASTRUCTUUR (CJSM)	36.035	-206	372	-2.578	0	2.000	0	0	35.829
CJSM	HO	SPORTINFRASTRUCTUUR	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MOW	MD	LUCHTHAVENINFRASTRUCTUUR	2.915	1.935	0	1.928	0	0	0	7	4.850
MOW	MQ	ONDERHOUD WEGENINFRASTRUC- TUUR	181.697	-646	-646	0	0	0	0	0	181.051
MOW	MR	INVESTERINGEN WEGINFRASTRUC- TUUR	777.295	-15.370	-10.732	-18.280	0	0	15.000	-1.358	761.925
MOW	MU	ONDERHOUD WATERINFRASTRUC- TUUR	262.524	2.967	-701	3.668	0	0	0	0	265.491
MOW	MV	INVESTERINGEN WATERINFRASTRUC- TUUR	601.782	46.296	-3.451	16.884	0	40.000	0	-7.137	648.078
KBBJ	SN	DIGITALISERING	73.385	10.503	3.819	-916	7.500	100	0	0	83.888
KBBJ	SP	VASTGOED	159.813	-16.330	37	-9.971	0	0	-6.396	0	143.483
		TOTAAL	3.031.549	173.500	-28.911	22.065	14.897	121.100	8.604	35.745	3.205.049

5. SERV-raming geactualiseerde begroting 2023 en volgende jaren

5.1 Uitgangspunten SERV-ramingen

54. De SERV heeft de actualisering van de begroting 2023 en volgende jaren in dit rapport consequent vanuit de **assumptie van ongewijzigd beleid** uitgevoerd. Dat betekent dat de vandaag gekende en gedocumenteerde regeringsbeslissingen voortvloeiend uit het regeerakkoord en deze genomen tijdens de huidige legislatuur meegenomen zijn.

De ontvangsten en uitgaven voor het relanceplan Vlaamse Veerkracht worden overgenomen uit de MJR 2022-2027, aangezien een actueel voortgangsrapport bij opmaak van dit rapport nog niet gepubliceerd is.

Bijlage 2 vanaf pagina 75 geeft meer duiding bij de methodieken en basisgegevens gehanteerd in deze SERV-raming. Dit hoofdstuk verduidelijkt enkel de meest in het oog springende elementen, zoals de macro-economische verwachtingen, de raming van de bruto-opcentiemen 2023 en de behandeling van het relanceplan Vlaamse Veerkracht in de SERV-ramingen.

Macro-economische parameters

55. De **macro-economische parameters beschikbaar bij opmaak van het advies zijn integraal toegepast** om de Vlaamse ontvangsten en uitgaven te actualiseren. Voor de periode 2022-2025 betreft het de inflatieparameters evenals de raming van de economische groei van de Economische Projecties van de Nationale Bank van België van december 2022. Voor de periode 2026-2027 worden de paramaters uit de MJR overgenomen (Economische begroting 2023 van september 2022 en de Economische Vooruitzichten 2022-2027 van juni 2022, beide van het FPB). Zie Tabel 24.

56. De **gehanteerde inflatie en de gezondheidsindex in de NBB-studie liggen daarmee respectievelijk (gecumuleerd) 1,1 en 1,5 procentpunt lager** dan bij de MJR 2022-2027.

De inflatie heeft een aanzienlijk verschillende directe impact op de ontvangstenzijde dan op de uitgavenzijde van de Vlaamse begroting. De Vlaamse ontvangsten evolueren bijna volledig in verhouding met de index van de consumptieprijzen (CPI). De bepalingen in de Bijzondere Financieringswet (BFW) voorzien immers dat de van het federale niveau overgedragen middelen steeds integraal aan de CPI aangepast worden. Ook de ontvangsten uit de bruto-opcentiemen en de meeste gewestbelastingen evolueren in hoge mate mee met de inflatie.

De Vlaamse uitgaven volgen de evolutie van de gezondheidsindex (GZI) en dus niet de index van de consumptieprijzen (CPI). De gevoeligheid van de Vlaamse uitgaven aan de GZI is echter niet volledig: bij een stijging van de GZI met 1% zouden de Vlaamse uitgaven toenemen met 0,71%.

Als de werkingskredieten opnieuw worden geïndexeerd (in principe vanaf 2025), dan stijgen de Vlaamse uitgaven met 0,79% bij een stijging van de GZI met 1% (MJR 2022-2027, hoofdstuk 8).

Tabel 24: België, gehanteerde macro-economische parameters in SERV-raming, in %

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2022-2027 gecumuleerd
CPI, MJR 2022-2027	9,4%	6,5%	1,8%	1,7%	1,6%	1,6%	
CPI, NBB dec 2022	10,4%	4,4%	2,4%	1,1%			
CPI, SERV	10,4%	4,4%	2,4%	1,1%	1,6%	1,6%	
CPI, delta SERV en MJR	1,0%	-2,1%	0,6%	-0,6%	0,0%	0,0%	-1,1%
GZI, MJR 2022-2027	9,1%	7,0%	1,8%	1,7%	1,6%	1,6%	
GZI, NBB dec 2022	9,2%	5,4%	2,3%	1,2%			
GZI, SERV	9,2%	5,4%	2,3%	1,2%	1,6%	1,6%	
GZI, delta SERV en MJR	0,1%	-1,6%	0,5%	-0,5%	0,0%	0,0%	-1,5%
Reële bbp-groei, MJR 2022-2027	2,6%	0,5%	1,6%	1,2%	1,3%	1,4%	
Reële bbp-groei, NBB dec 2022	3,1%	0,6%	1,7%	1,8%			
Reële bbp-groei, SERV	3,1%	0,6%	1,7%	1,8%	1,3%	1,4%	
Reële bbp-groei, delta SERV en MJR	0,5%	0,1%	0,1%	0,6%	0,0%	0,0%	1,3%

57. In de **NBB-prognose ligt het reële bbp (gecumuleerd) 1,3 procentpunt hoger** ten opzichte van het bbp-niveau in de MJR 2022-2027. De Vlaamse BFW-ontvangsten evolueren mee met de economische groei, al zijn de meeste dotaties slechts in beperkte mate gekoppeld aan deze parameter. De ontvangsten uit de bruto-opcentiemen en enkele gewestbelastingen evolueren dan weer volledig mee met de economische groei.

58. Tenslotte actualiseert de SERV de rente-uitgaven voor veranderingen in de rentevoeten en veranderingen in het schuldniveau. De stijgende rentevoeten zijn reeds in belangrijke mate geïntegreerd in de MJR 2022-2027. Bijlage 2 vanaf pagina 84 geeft een uitgebreide methodologische toelichting over de actualisering van de rente-uitgaven.

Raming bruto-opcentiemen problematisch in tijden van hoge inflatie

59. De FOD FIN vertrekt bij de raming van de bruto-opcentiemen voor de begrotingsjaren 2022 en 2023 van de vastgestelde rechten bij het afsluiten van aanslagjaar 2021 (= inkomstenjaar 2020). Hierop wordt een groeivoet toegepast berekend met behulp van de reële groei van het totale inkomen van de particulieren en de elasticiteit per gewest (gegevens gebaseerd op de Economische Begroting van het FPB van september 2022).

Bij de berekening van de reële groei van het inkomen wordt de inflatie van jaar t-1 uit de nominale groei van het inkomen verwijderd. Voor de reële groei van het inkomen van 2021 (relevant

voor de bruto-opcentiemen van 2022) wordt dus de inflatie van 2020 (0,75%) gebruikt. En voor de reële groei van het inkomen van 2022 de inflatie van 2021 (2,44%). Deze werkwijze resulteert in erg hoge prognoses van de reële groeivoeten van het inkomen: 3,65% voor 2021 en 6,27% voor 2022. Zie Tabel 25.

Tabel 25: Vlaams gewest, raming van de bruto-opcentiemen 2022 en 2023, aanpak FOD FIN en SERV, gehanteerde parameters, in %

	Nominale groei totaal inkomen particulieren		Inflatie		reële groei totaal inkom- men particu- lieren		Inko- mens- elastici- teit	groei opcentie- men constante wetgeving	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2022	2021	2022
FOD FIN / BO2023	4,42%	8,86%	0,75%	2,44%	3,65%	6,27%	1,322	5,57%	10,73%
Inflatie: 50% jaar t en jaar t-1	4,42%	8,86%	1,60%	5,92%	2,78%	2,72%	1,322	5,26%	9,52%
Inflatie: 50% jaar t en jaar t-1 & actualise- ring aan veranderde macro-economische situatie	4,42%	9,86%	1,60%	6,42%	2,78%	3,17%	1,322	5,26%	10,61%

60. In de visie van de SERV is het niet opportuun om enkel de inflatie van het voorgaande jaar te gebruiken bij de berekening van de reële groei van het inkomen van de particulieren. In de realiteit worden de lonen en wedden van vele werknemers evenals de sociale uitkeringen doorheen het jaar geïndexeerd aan de gestegen levensduurte. De werkwijze van de FOD FIN resulteert wellicht in een overschatting van de groei van het reële inkomen, zodat via de gehanteerde elasticiteit ook de groei van de bruto-opcentiemen wordt overschat. In normale economische jaren met inflatiecijfers van rond de 2% die jaarlijks weinig variëren, is de door de FOD FIN gehanteerde methodiek uiteraard niet problematisch.

De SERV hanteert – om tegemoet te komen aan de sterke stijging van de inflatie in deze jaren, met impact op de inkomensvorming - bij de berekening van de reële inkomensgroei de helft van de inflatie van jaar t-1 en de helft van de inflatie van jaar t. Voor de inkomensvorming van 2021 en 2022 komt dit neer op een inflatie-effect van respectievelijk 1,6% ($1,6\% = 0,5 * (0,75\% + 2,44\%)$) en 5,9% ($5,9\% = 0,5 * (2,44\% + 9,4\%)$), met een lagere reële groei van het inkomen van de particulieren én groei van de bruto-opcentiemen als gevolg. Zie de tweede rij in Tabel 25.

61. Tevens actualiseert de SERV de nominale groei van het totale inkomen van de particulieren in 2022 aan de sinds september 2022 gewijzigde macro-economische omstandigheden. Zo ligt ten opzichte van de Economische Begroting 2023 van het Federaal Planbureau de inflatie en de reële economische groei van 2022 respectievelijk 1 procentpunt en 0,5 procentpunt hoger. De nominale groei van het inkomen van de particulieren van 2022 wordt daarom met 1 procentpunt naar boven bijgesteld: 0,5 procentpunt via de bbp-groei en 0,5 procentpunt via de inflatie (= de helft van de inflatie van 2022, zoals hoger geargumenteed). Dit geeft een nominale inkomensgroei

van 9,9% in 2022: 8,9% zoals in september geraamd door de FOD FIN + 1% SERV-bijstelling. Zie de laatste rij in Tabel 25.

62. Tabel 26 geeft de bijstellingen aan de bruto-opcentiemen 2023 in een sensitiviteitsanalyse met parameter α , waarbij het reële inkomen van de particulieren berekend wordt aan de hand van de inflatie van jaar t-1 ($\alpha = 0$, methode FOD FIN / BO2023), jaar t ($\alpha = 1$ of een tussenredenering ($0 < \alpha < 1$)). De SERV berekent de reële inkomensgroei met de helft van de inflatie van jaar t-1 en de helft van de inflatie van jaar t ($\alpha = 0,5$). Deze aanpak resulteert in € 127 mln minder ontvangsten via de bruto-opcentiemen, ten opzichte van het resultaat bij de ingediende begroting 2023. Na het actualiseren van de nominale inkomensgroei van de particulieren aan de veranderde macro-economische parameters bedraagt de SERV-aanpassing aan de bruto-opcentiemen € -36 mln.

Tabel 26: Vlaamse begroting, SERV-raming bruto-opcentiemen 2023, verschil ontvangsten in SERV-raming ten opzichte van BO, sensitiviteitsanalyse, in € dz

	$\alpha = 0$ (= t-1, FOD FIN / BO2023)	$\alpha = 0,2$	$\alpha = 0,4$	$\alpha = 0,5$ (= 50% jaar t en 50% jaar t-1, SERV)	$\alpha = 0,6$	$\alpha = 0,8$	$\alpha = 1$ (inflatie = t-2)
Zonder actualisering macro-economie	-990	-56.469	-105.107	-126.975	-147.265	-183.279	-213.459
Met actualisering macro-economie (SERV)	52.433	11.154	-22.434	-36.484	-48.776	-68.280	-81.324

63. De SERV-raming voor de periode 2024-2027 past de ontvangsten uit de bruto-opcentiemen (voorschotten en afrekeningen) gedocumenteerd in de MJR 2022-2027 aan de veranderde macro-economische parameters (inflatie en reële bbp-groei) aan. Zie Bijlage 2 op pagina 80 voor een methodologische toelichting van de gehanteerde aanpak.

Vlaamse Veerkracht

64. **Vorig jaar was het laatste jaar om uitgaven voor Vlaamse Veerkracht vanuit de provisie vast te leggen.** De SERV raamt de herverdeelde vastleggingskredieten op € 4,12 mld, of 95,7% van het voorziene budget van € 4,30 mld. De onderbenutting bedraagt daarmee € 183 mln (4,3%). Zie Tabel 8 op pagina 25.

In 2022 werden € 1,04 aan vereffeningskredieten (VEK) herverdeeld vanuit de relanceprovisie. De ingediende en aangepaste begrotingen 2022 gingen echter uit van € 1,60 mld aan VEK-uitgaven voor Vlaamse Veerkracht. Er werden in dat jaar dus € 557 mln VEK-kredieten niet uitgegeven die initieel voorzien waren, of ongeveer een derde (34,8%) van de voorziene uitgaven. Zie Tabel 9 op pagina 25.

Dat betekent eveneens dat de VV-uitgaven de komende jaren (2023-2026) meer dan vermoedelijk aanzienlijk zullen toenemen ten opzichte van de vereffeningskredieten voorzien in de meerjarenraming (MJR) 2022-2027. Een concrete en actuele meerjarige vereffeningskalender is echter niet beschikbaar, zodat we deze elementen in deze SERV-ramingen niet meenemen.

5.2 Begrotingsresultaten

65. In de SERV-raming zou het **ESR-begrotingstekort dit jaar bij ongewijzigd beleid met € 276 mln afnemen ten opzichte van de ingediende begroting 2023, tot € -2,65 mld** (-4,6% van de ontvangsten). Na aftoetsing van de begrotingsdoelstelling van de Vlaamse Regering bedraagt het begrotingstekort € -1,67 mld (-2,9% van de ontvangsten). Het begrotingssaldo van 2023 kleurt daarmee € 262 mln positiever in vergelijking met het tekort van 2022 (voorlopige uitvoeringsgegevens begroting 2022). Zie Tabel 30 op pagina 52.

In de SERV-raming dalen de Vlaamse uitgaven met € -276 mln ten opzichte van de ingediende begroting 2023, hoofdzakelijk door de gedaalde inflatie (€ -290 mln). Daarnaast stijgen de rente-uitgaven beperkt (€ +14 mln) door stijgende rentevoeten. Zie Tabel 27.

Tabel 27: Vlaamse begroting, SERV-raming 2023-2027, verschil ESR-uitgaven in SERV-raming ten opzichte van BO 2023 (2023) en MJR 2022-2027 (2024-2027), in € dz

	SERV2023	SERV2024	SERV2025	SERV2026	SERV2027
Veranderende inflatievooruitzichten	-290.270	-287.425	-313.776	-504.884	-323.074
Verandering rente-uitgaven door verandering schuld	0	-5.911	-8.580	-13.176	-25.002
Verandering rente-uitgaven door verandering rentevoet	14.193	30.164	38.657	0	0
Totaal actualisatie uitgaven	-276.077	-263.171	-283.699	-518.060	-348.077

De Vlaamse ontvangsten van 2023 stabiliseren dan weer op het niveau van de ingediende begroting 2023. Deze stabilisatie wordt aangedreven door een positieve afrekening bij de BFW-overdrachten (€ +400 mln), een gevolg van de hoger geraamde inflatie en economische groei in 2022. De ontvangsten exclusief de afrekeningen uit de BFW-dotaties dalen met eenzelfde € 400 mln. Zo nemen de ontvangsten uit de bruto-opcentiemen af met € 36 mln. Bij dit resultaat spelen twee elementen: enerzijds stijgen de ontvangsten uit de bruto-opcentiemen met € 91 mln door de hoger geraamde inflatie en economische groei in 2022. Anderzijds worden de bruto-opcentiemen met € 127 mln naar beneden bijgesteld bij de herrekening van de reële groei van het inkomen van de particulieren. De BFW-overdrachten voor 2023 nemen dan weer af met € 242 mln door de lager geraamde inflatie in 2023. Ook de ontvangsten uit de gewestbelastingen dalen met € 122 mln, hoofdzakelijk aangedreven door de afnemende activiteit op de huizenmarkt (verkooprecht: € -101 mln). Zie Tabel 28.

66. In het laatste jaar van deze Vlaamse legislatuur wordt geraamd dat bij ongewijzigd beleid het begrotingstekort met € 96 mln afneemt ten opzichte van dat jaar in de MJR 2022-

2027, tot € -1,82 mld (-3,1% van de ontvangsten). In 2024 zou het begrotingssaldo na aftoetsen van de begrotingsdoelstellingen van de VR voor het eerst sinds de coronacrisis minder dan € -1 mld bedragen (€ -952 mln, -1,6% van de ontvangsten). Zie Tabel 30 op pagina 52.

De verbetering komt tot stand omdat de uitgaven (€ -263 mln) sterker dalen dan de ontvangsten (€ -168 mln), steeds ten opzichte van de MJR 2022-2027. De lager geraamde uitgaven zijn hoofdzakelijk een gevolg van de lagere inflatie (€ -287 mln), naast een beperkte stijging van de rente-uitgaven (€ +24 mln). Zie Tabel 27. De daling van de Vlaamse ontvangsten (€ -168 mln) wordt verklaard door lagere ontvangsten uit de gewestbelastingen (€ -128 mln, hoofdzakelijk bij het verkooprecht) en de bruto-opcentiemen (€ -49 mln). De BFW-ontvangsten stijgen dan weer beperkt met € 9 mln. Zie Tabel 28.

Tabel 28: Vlaamse begroting, SERV-raming 2023-2027, verschil ESR-ontvangsten in SERV-raming ten opzichte van BO 2023 (2023) en MJR 2022-2027 (2024-2027), in € dz

	SERV2023	SERV2024	SERV2025	SERV2026	SERV2027
BFW-dotaties	-241.733	9.355	-2.866	21.627	92.532
Bruto opcentiemen	-36.449	-48.564	19.334	20.431	21.241
<i>waarvan actualisering macro-economie</i>	90.490	-48.564	19.334	20.431	21.241
<i>waarvan herberekening reële groei inkomsten</i>	-126.975	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>
Gewestbelastingen	-122.046	-128.383	-138.815	-153.073	-158.180
<i>waarvan verkooprecht</i>	-100.900	-108.728	-114.217	-118.946	-123.870
Totaal actualisatie ontvangsten zonder afrekeningen BFW-dotaties	-400.228	-167.591	-122.347	-111.015	-44.406
Afrekeningen BFW-dotaties	399.920	0	0	0	0
Totaal actualisatie ontvangsten	-308	-167.591	-122.347	-111.015	-44.406

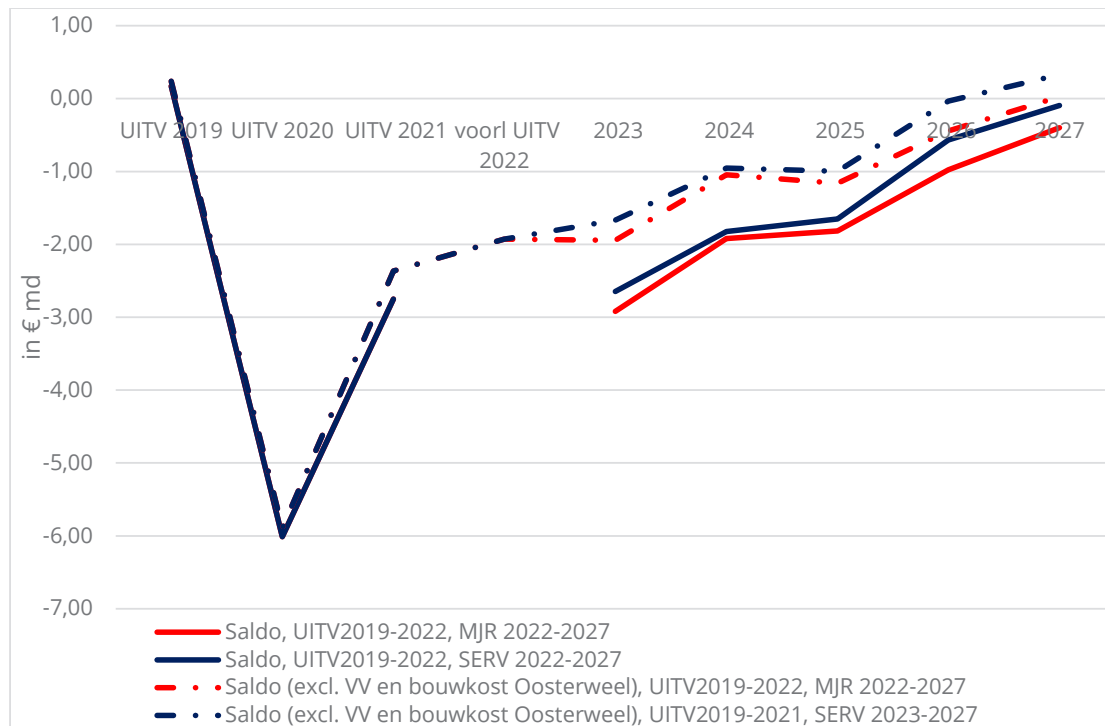
67. In de **eerste jaren van de volgende legislatuur zou het begrotingssaldo in de SERV-raming bij ongewijzigd beleid jaar na jaar verbeteren**: van € 1,65 mld in 2025 (€ +170 mln ten opzichte van 2024), naar € 569 mln in 2026 (€ +1,08 mld ten opzichte van 2025) tot € -96 mln in 2027 (€ +473 mln ten opzichte van 2026). Zie Figuur 3. De Vlaamse Regering stelde zichzelf als doel om tegen 2027 een begroting in evenwicht te realiseren. In de SERV-raming zou dit streefdoel conform haar begrotingsdoelstelling een jaar vroeger gerealiseerd kunnen worden, met een geraamd tekort van € -35 mln bij ongewijzigd beleid in 2026.

Merk op dat significante verbeteringen van het begrotingssaldo reeds in de MJR 2022-2027 voorzien zijn en dus slechts in beperkte mate een gevolg zijn van de SERV-bijstellingen. Ten opzichte van de MJR verbetert het begrotingstekort in de SERV-raming met € 161 mln in 2025, met € 407 mln in 2026 en met € 304 mln in 2027.

68. **Een rode draad doorheen de SERV-ramingen is dat de uitgaven** (Tabel 30) **systematisch sterker terugvallen dan de ontvangsten** (Tabel 28), al blijven de bijstellingen relatief beperkt

met eerdere SERV-adviezen. Deze divergentie, steeds onder de assumptie van ongewijzigd beleid, wordt verklaard door drie elementen.

Ten eerste speelt **het positieve effect van de hoger geraamde economische groei op de Vlaamse ontvangsten**. Het effect van de lagere inflatie (-1,1 procentpunt gecumuleerd sinds 2022) wordt gedeeltelijk gecompenseerd door de hoger geraamde reële economische groei (+1,3 procentpunt gecumuleerd sinds 2022). **Daarnaast valt de consumentenprijsindex (CPI, relevant voor de ontvangsten) minder sterk terug dan de gezondheidsindex (GZI, relevant voor de uitgaven)** in de NBB-studie van december 2022: de CPI ligt tussen 2022-2027 (gecumuleerd) 1,1 procentpunt lager, terwijl de GZI 1,5 procentpunt lager uitkomt. Zie Tabel 24 op pagina 43.

Figuur 3: Vlaamse begroting, 2019-2027, evolutie begrotingssaldo, UITV 2019-2022, BO 2023, MJR 2022-2027 en SERV-raming 2023-2027, in € mld

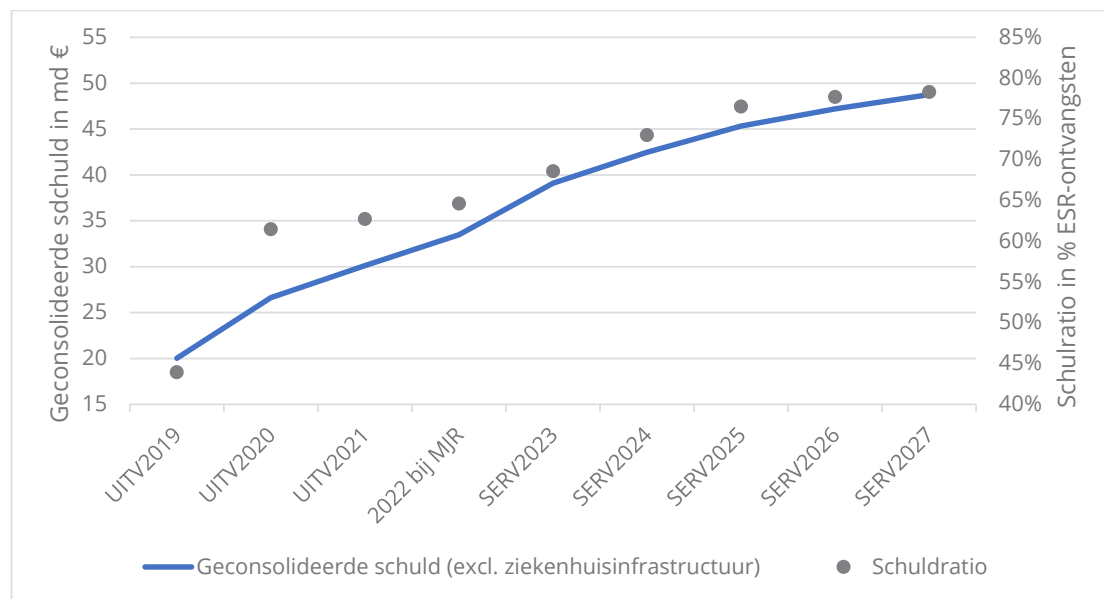
Tenslotte liggen de meeste demografische parameters relevant bij enkele belangrijke BFW-dotaties (aantal +80-jarigen, 0 tot en met 18-jarigen...) **hoger** in de recent gepubliceerde Demografische Vooruitzichten 2021-2070 van het FPB in vergelijking met de parameters gehanteerd in de laatste MJR.

5.3 Resultaten schuldevolutie

69. Volgens de Algemene Toelichting bij de BO 2023 zou de schuld bij de tweede begrotingsaanpassing 2022 aangroeien tot € 39,55 mld, of een stijging met € 6,11 mld ten opzichte van 2021. De Algemene Toelichting verduidelijkt echter dat de schuld cijfers meestal lager liggen dan

aanvankelijk begroot en dat er in 2022 minder financiering werd opgehaald dan aanvankelijk voorzien. De schuld cijfers in de MJR 2022-2027 houden rekening met de lagere opnames van de schuld in 2022. In de MJR bedraagt de schuld in 2022 € 36,60 mld, of € 2,96 mld lager dan geraamd bij de tweede begrotingsaanpassing. De SERV volgt de opmerking van het Rekenhof (2022, pagina 14) dat dergelijke grote verschillen in de rapportering van de schuldopnames op een transparantere manier in de Algemene Toelichtingen gerapporteerd zouden moeten worden.

Het begrotingstekort van 2022 (voorlopige uitvoeringsgegevens) valt bovendien veel lager uit dan geraamd bij de tweede begrotingsaanpassing 2022, al zijn er vandaag geen gegevens beschikbaar over het gerealiseerde schuldniveau in 2022. Daarom neemt de SERV de MJR 2022-2027 als uitgangsbasis, en past vervolgens jaarlijks de schuldniveaus uit de MJR aan met de SERV-bijstellingen van het geraamde begrotingstekort.

Figuur 4: Vlaamse begroting, 2019-2024, schuldevolutie, SERV-raming, in € dz (linkeras) en % van de Vlaamse ontvangsten (rechteras)

70. De Vlaamse geconsolideerde schuld groeide de afgelopen coronajaren sterk aan door de aanzienlijke begrotingstekorten, van € 20,02 mld in 2019 naar € 30,10 mld in 2021 (exclusief de ziekenhuisschuld overgenomen van de federale overheid).

In de Meerjarenraming 2022-2027 bedraagt de Vlaamse schuld (exclusief de ziekenhuisschuld) tegen 2027 € 50,0 mld, of 80,2% van de Vlaamse ontvangsten, en komt daarmee boven de schuldratiodrempel van de Vlaamse Regering (65%) uit. **In de SERV-raming zou de Vlaamse schuld (exclusief ziekenhuisschuld) door de gedaalde tekorten iets minder snel toenemen: tot € 48,76 mld in 2027, of 78,3% van de ontvangsten.** Zie Tabel 31 en Figuur 4. Tabel 58 op pagina 93 in Bijlage 2 geeft een meer gedetailleerde weergave van de schuldevolutie.

Bij ongewijzigd beleid zou de beoogde schulddoelstelling (schuldratiodrempel van de VR van 65%) tegen het einde van deze legislatuur weliswaar niet gerealiseerd zijn, maar de schuldpositie van Vlaanderen zou wel minder ongunstig evolueren dan aanvankelijk geraamd werd.

71. De **Vlaamse rente-uitgaven zullen de komende jaren sterk stijgen**, en zouden in 2027 uitkomen op € 1,26 mld, of 2,0% van de ontvangsten. Bij de aangepaste begroting 2022 werden de rente-uitgaven nog geraamd op € 487 mln, of 0,9% van de ontvangsten. De groei zet zich jaar na jaar door: in 2025 worden de rente-uitgaven geraamd op € 1,02 mld (1,7% van de ontvangsten).

Tabel 29: Vlaamse begroting, 2019-2024, schuldevolutie en rente-uitgaven, vergelijking BA 2022 en SERV-raming met MJR 2021-2027, in € dz en % van de Vlaamse ontvangsten

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Geconsolideerde schuld (exclusief ziekenhuisfactuur), MJR 2022-2026	37.854.249	42.293.159	45.830.605	48.707.827	51.317.075	
Geconsolideerde schuld (exclusief ziekenhuisfactuur), BA 2022 en SERV 2023-2027	33.492.370	39.094.831	42.459.430	45.337.679	47.210.813	48.760.013
Geconsolideerde schuld (exclusief ziekenhuisfactuur), delta	-4.361.879	-3.198.328	-3.371.175	-3.370.148	-4.106.262	
Rente-uitgaven, MJR 2021-2026	487.112	525.035	586.883	658.397	740.437	
Rente-uitgaven, BA 2022 en SERV 2023-2027	487.112	690.194	868.078	1.019.652	1.121.393	1.256.061
Rente-uitgaven, delta	0	165.159	281.195	361.255	380.956	
Ontvangsten, MJR 2021-2026	49.958.093	50.556.251	51.634.388	52.811.323	54.302.248	
Ontvangsten, BA 2022 en SERV 2023-2027	52.059.805	57.018.128	57.930.855	59.141.257	60.639.268	62.153.043
Ontvangsten, delta	2.101.712	6.461.877	6.296.467	6.329.934	6.337.020	
Rente-uitgaven als % ontvangsten, MJR 2021-2026,	1,0%	1,0%	1,1%	1,2%	1,4%	
Rente-uitgaven als % ontvangsten, BA 2022 en SERV 2023-2027	0,9%	1,2%	1,5%	1,7%	1,8%	2,0%
Rente-uitgaven als % ontvangsten, delta	0,0%	0,2%	0,4%	0,5%	0,5%	

Ten opzichte van de vorige MJR (2021-2026), gepubliceerd in oktober 2021, daalt de geraamde geconsolideerde schuld sterk en liggen ook de Vlaamse ontvangsten door de inflatie-opstoot fors

hoger. Ondanks de daling van de geconsolideerde schuld en de gestegen ontvangsten, is ten opzichte van de vorige meerjarenraming een steeds groter aandeel van de ESR-ontvangsten nodig om de rente-uitgaven te kunnen betalen. Deze evolutie is een rechtstreeks gevolg van de gestegen rentevoeten. Zie Tabel 29.

Tabel 30: Vlaamse begroting, begrotingssaldo, begrotingsjaren 2019-2027, UITV 2019-20222, BO 2023, MJR 2022-2027 en SERV-raming 2023-2027, in € dz en %

	UITV2019	UITV2020	UITV2021	voortl UITV2022	BO2023	SERV2023	delta	MJR2024	SERV2024	delta
Uitgaven [-]	45.670.259	49.287.816	50.735.000	54.176.500	62.328.162	62.052.085	-276.077	61.031.050	60.767.879	-263.171
Ontvangsten [+-]	45.582.838	43.301.481	47.988.554	51.831.500	57.018.436	57.018.128	-308	58.098.446	57.930.855	-167.591
Saldo voor onderbenutting en ESR-correcties	-87.421	-5.986.335	-2.746.446	-2.345.000	-5.309.726	-5.033.957	275.769	-2.932.604	-2.837.024	95.580
Onderbenutting [+-]					1.390.328	1.390.328	0	1.419.221	1.419.221	0
ESR-correcties [+-]	257.850	-25.142	-3.474	133.100	997.683	997.683	0	0	0	0
Regeringsbeslissingen [+-]					0	0	0	-406.122	-406.122	0
Saldo na onderbenutting, ESR-correcties en regeringsbeslissingen	170.429	-6.011.477	-2.749.920	-2.211.900	-2.921.715	-2.645.946	275.769	-1.919.505	-1.823.925	95.580
Saldo na onderbenutting, ESR-correcties en regeringsbeslissingen, in % ontvangsten	0,4%	-13,9%	-5,7%	-4,3%	-5,1%	-4,6%	0,5%	-3,3%	-3,1%	0,2%
Ontvangsten VV [-]	0	0	131.334		501.369	501.369	0	363.723	363.723	0
Uitgaven VV [+-]	0	0	291.266		1.140.915	1.140.915	0	823.635	823.635	0
Bouwkost Oosterweel [+-]	67.100	118.533	225.381	282.800	339.283	339.283	0	411.965	411.965	0
Saldo na aftoetsing begrotingsdoelstelling VR	237.529	-5.892.944	-2.364.607	-1.929.100	-1.942.886	-1.667.117	275.769	-1.047.628	-952.048	95.580
Saldo na aftoetsen begrotingsdoelstelling VR, % ontvangsten	0,5%	-13,6%	-4,9%	-3,7%	-3,4%	-2,9%	0,5%	-1,8%	-1,6%	0,2%

	MJR2025	SERV2025	delta	MJR2026	SERV2026	delta	MJR2027	SERV2027	delta
Uitgaven [-]	62.001.510	61.717.811	-283.699	62.700.468	62.182.408	-518.060	63.456.066	63.107.989	-348.077
Ontvangsten [+]	59.263.604	59.141.257	-122.347	60.750.283	60.639.268	-111.015	62.197.449	62.153.043	-44.406
Saldo voor onderbenutting en ESR-correcties	-2.737.906	-2.576.554	161.352	-1.950.185	-1.543.140	407.045	-1.258.617	-954.947	303.670
Onderbenutting [+]	1.441.333	1.441.333	0	1.456.463	1.456.463	0	1.470.789	1.470.789	0
ESR-correcties [+]	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Regeringsbeslissingen [+]	-518.306	-518.306	0	-482.026	-482.026	0	-611.661	-611.661	0
Saldo na onderbenutting, ESR-correcties en regeringsbeslissingen	-1.814.879	-1.653.527	161.352	-975.748	-568.703	407.045	-399.489	-95.819	303.670
Saldo na onderbenutting, ESR-correcties en regeringsbeslissingen, in % ontvangsten	-3,1%	-2,8%	0,3%	-1,6%	-0,9%	0,7%	-0,6%	-0,2%	0,5%
Ontvangsten VW [-]	147.519	147.519	0	46.867	46.867	0	0	0	0
Uitgaven VW [+]	345.944	345.944	0	150.057	150.057	0	0	0	0
Bouwkost Oosterweel [+]	455.650	455.650	0	430.400	430.400	0	424.150	424.150	0
Saldo na aftoetsing begrotingsdoelstelling VR	-1.160.804	-999.452	161.352	-442.158	-35.113	407.045	24.661	328.331	303.670
Saldo na aftoetsen begrotingsdoelstelling VR, % ontvangsten	-2,0%	-1,7%	0,3%	-0,7%	-0,1%	0,7%	0,0%	0,5%	0,5%

Tabel 31 Vlaamse begroting, 2019-2024, schuldevolutie, SERV-raming, in € dz en % van de Vlaamse ontvangsten

	UITV2019	UITV2020	UITV2021	2022 bij MJR 2022-2027	SERV2023	SERV2024	SERV2025	SERV2026	SERV2027
Geconsolideerde schuld	24.119.910	30.274.890	33.446.170	36.597.840	41.969.691	45.109.290	47.767.539	49.425.673	50.764.873
Geconsolideerde schuld (excl. ziekenhuisinfra- structuur)	20.020.450	26.616.920	30.104.780	33.492.370	39.094.831	42.459.430	45.337.679	47.210.813	48.760.013
Schuld ratio (excl. zieken- huisinfrastructuur) t.o.v. ESR-ontvangsten	43,92%	61,47%	62,73%	64,62%	68,57%	73,02%	76,50%	77,70%	78,30%

6. Aanpassingen aan de Europese begrotingsopvolging

72. De Europese Commissie (EC) heeft haar plannen voor de **herziening van het Europese begrotingsraamwerk** begin november 2022 op hoofdlijnen gepresenteerd, waardoor de consequenties en aanpassingen op nationaal en regionaal niveau zich op korte termijn aandienen. De EC herneemt hiermee het programma dat ze reeds voor de coronacrisis had aangekondigd: een actualisering van zowel het Stabiliteits- en Groeipact (SGP), het Europese Semester als de Macro-Economische Onevenwichtighedenprocedure (MEOP).

73. De doelstellingen van de voorgestelde aanpassingen komen voor de EC in essentie neer op: **eenvoudiger en meer haalbare begrotingsregels**, een sterker **nationaal eigenaarschap** o.m. door sterker rekening te houden met de **landspecifieke context**, en een **beter handhaving**.

In het oude SGP waren de begrotingsregels inderdaad te complex. Ook een duurzame economische groei door investeringen en hervormingen kwam slechts in beperkte mate ter sprake. Bovendien dienen nieuwe ontwikkelingen op Europees niveau in het begrotingskader geïntegreerd te worden, namelijk investeringsfondsen, zoals de Recovery and Resilience Facility (RRF), en Repower EU, die middelen toekennen aan lidstaten binnen een bepaald voorwaardenkader.

74. De **vorm en inhoud van het toekomstige begrotingskader** vereisen uiteindelijk een **politieke keuze**, finaal te bepalen door de Europese Raad (maart 2023?). De budgettaire plannen van de Europese lidstaten dienen daarbij ingepast te worden in een **meerjarig genormeerd referentietraject** voorgesteld door de Europese Commissie, met als focus de **houdbaarheid van de (gezamenlijke) overheidsschuld**. Er wordt een onderscheid tussen landen gemaakt naar de risico's voor de schuldevolutie: landen met een hoge overheidsschuld (zoals België) zullen daarbij een stringenter pad moeten volgen dan landen met gemiddelde of lage risico's voor hun schuldevolutie. Voor België relevante elementen zijn: een hoog overheidstekort, blootstelling aan stijgende rentevoeten in combinatie met een hoge schuld, en een hoge en stijgende vergrijzingskost.

75. Het Federale Planbureau raamt in een eerste studie³ (einde januari 2023) dat het voorgestelde begrotingskader voor België **minstens even veeleisend** zal zijn als het oude, dat bovendien in belangrijke mate niet gerespecteerd werd. Uit de simulaties blijkt dat de vereiste budgettaire inspanningen kunnen oplopen tot 4% bbp in vier jaar, of jaarlijkse 1% bbp extra bijkomende inspanning (1% bbp = € 5,8 mld in 2023). De mogelijkheid is voorzien dat dit traject met drie jaar verlengd kan worden, wat een jaarlijkse inspanning van 0,7% bbp (0,7% bbp = € 4,1 mld in 2023)

³ Federaal Planbureau (2023b): *Nouveau cadre budgétaire proposé par la Commission européenne: quelle trajectoire pour les finances publiques belges? Rapport à la demande du Vice-Premier ministre et ministre des Finances Vincent Van Peteghem.*

gedurende 7 jaar vereist. Het al dan niet verlengen van het begrotingstraject is echter afhankelijk van nog te realiseren hervormingen en investeringen, die gunstig zijn voor de economische groei en de houdbaarheid van de schuld. De concrete modaliteiten daarvoor worden in de loop van het voorjaar 2023 vastgelegd, in overleg met de lidstaten.

De studie van het Planbureau betreft een eerste voorlopige raming van de impact van het hervormde SGP, waardoor de geraamde cijfers nog kunnen evolueren. In een artikel in het Economisch Tijdschrift (november 2022) over de overheidsfinanciën van de gehele Belgische overheid (som van federale overheid, gewesten en gemeenschappen) concluderen medewerkers van de NBB eveneens dat de Belgische overheidsschuld de komende jaren bij ongewijzigd beleid zal stijgen, en dat deze stijging voor sommige overheden moeilijk te vermijden zal zijn. Wel is de NBB voor Vlaanderen wat meer optimistisch over de inspanningen noodzakelijk om een verbeterd begrotingstraject te realiseren.

76. Naast het schuldniveau en het begrotingstraject te realiseren op Belgisch niveau is er voor Vlaanderen en de andere gewesten en gemeenschappen is een tweede vraag van minstens even groot belang: hoe gaan deze **inspanningen op Belgisch niveau over de gewesten en gemeenschappen verdeeld** worden?

Daarvoor dienen meerjarige begrotings- en schuldtrajecten afgesproken te worden, en dient een manier gevonden te worden om het niet of slechts gedeeltelijk realiseren van afspraken uit voorgaande jaren te laten wegwerken door de betrokken overheid.

77. In het recente CRB-rapport⁴ over de begrotingssituatie van de federale overheid en de gewesten en gemeenschappen wordt gepleit voor het respecteren van het interfederale samenwerkingsakkoord van december 2013, waarbij het federale niveau en de gewesten en gemeenschappen begrotingsdoelstellingen strikt afspreken en respecteren. Het advies pleit tevens voor een **interfederale consensus over een realistische doelstelling voor het te bereiken schuldniveau op middellange termijn**, inclusief bindende afspraken tussen de federale en de deelstaatregeringen over de bijdrage van elkeen tot het behalen van dit schuldniveau en het tijdpad om dit te bereiken. Inspanningen moeten rekening houden met de economische conjunctuur en de noodzaak voldoende budgettaire ruimte te hebben voor investeringen, o.m. in het kader van de klimaattransitie.

De SERV onderschrijft deze aanpak, op voorwaarde dat voorafgaand **bindende afspraken** kunnen gemaakt worden wanneer de begroting van een deelstaat de opgelegde doelstelling niet realiseert. Enkel op deze wijze is het immers mogelijk het begrotings- en schuldtraject op gezamenlijk Belgisch niveau te garanderen en de Europese afspraken na te komen.

⁴ Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) (2023). *Stand van zaken Belgische overheidsfinanciën*. Brussel, 24/1/2023. Geraadpleegd van: <https://www.ccecrb.fgov.be/p/nl/1038/stand-van-zaken-belgische-overheidsfinancien>

7. Vlaams subsidieregister: nuttig instrument maar zou vollediger moeten zijn

7.1 Lancering Vlaams subsidieregister

78. In september 2022 lanceerde de Vlaamse overheid het **Vlaams subsidieregister**. Deze data-warehouse *“heeft tot doel om alle subsidiestromen van de Vlaamse overheid aan rechtspersonen en feitelijke verenigingen overzichtelijk in kaart te brengen om meer transparantie in de besteding van overheidsmiddelen te bewerkstelligen en om dubbele subsidiëring te helpen vermijden”*⁵.

Subsidies zijn in het Vlaams subsidieregister in principe afgebakend op basis van de economische ESR-codes 3 t.e.m. 6⁶. Dit zijn inkomsten- en kapitaaloverdrachten van de Vlaamse overheid aan andere sectoren of binnen de overheidssector. In het subsidieregister zijn subsidies aan natuurlijke personen niet opgenomen conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming die de verwerking van persoonsgegevens beschermt (AVG, ook gekend als GDPR).

79. De gegevens worden per kwartaal aangevuld vanaf het startjaar 2022: vandaag is informatie over de eerste drie kwartalen van 2022 beschikbaar. In het register wordt informatie bijgehouden over de **subsidie** (beleidsdomein, inhoudelijk structuurelement (ISE), decretale basis) inclusief het toegekende en betaalde bedrag, over de **verstrekker** (departement of agentschap) en over de **subsidieontvanger** (naam, KBO-nummer en de vestigingsplaats).

De verschillen qua timing impliceren dat de concepten toegekende en betaalde subsidies gehanteerd in het Vlaams subsidieregister niet overeen komen met de vastleggingskredieten (VAK) en vereffeningskredieten (VEK) gehanteerd in de begrotingen van de Vlaamse overheid. Betalingen geregistreerd in het subsidieregister zijn subsidiestromen die kasmatig in het OraFin-systeem⁷ van de Vlaamse gemeenschap verwerkt zijn. Vereffeningskredieten (VEK) in de begroting zijn kredieten waarmee de overheid verplichtingen tot aangegane verbintenissen vereffent. Met andere woorden, alle uitbetaalde subsidies zijn in principe vereffeningskredieten, maar niet omgekeerd. Dit impliceert eveneens: sommige subsidiestromen (VEK) in een begroting 2022 zullen (bij een aantal instellingen) pas in 2023 of 2024 effectief betaald worden.

⁵ Zie het ontwerp van decreet tot oprichting van een Vlaams subsidieregister op de volgende link: <https://fin.vlaanderen.be/wp-content/uploads/2022/05/memorie.pdf>.

⁶ De ESR-codes zijn een classificatie voor overheidsuitgaven -en ontvangsten op basis van hun economische aard: ESR-code 3 zijn inkomstoverdrachten van de Vlaamse overheid aan andere sectoren, ESR-code 4 zijn inkomstoverdrachten binnen de overheidssector, ESR-code 5 zijn kapitaaloverdrachten van de Vlaamse overheid aan andere sectoren, en ESR-code 6 betreft kapitaaloverdrachten binnen de overheidssector. Zie <https://bosa.belgium.be/nl/themas/begroting-en-boek-houding/begrotingen-belgie/algemene-gegevensbank/economische-en-0>

⁷ Het OraFin-systeem is het digitale boekhoudsysteem van de Vlaamse overheid en de aangesloten rechtspersonen. Zie: <https://overheid.vlaanderen.be/onze-organisatie/het-facilitair-bedrijf/het-dienstencentrum-van-het-facilitair-bedrijf>.

Bovendien wordt vaak een klein deel van de uitgaven wel begroot maar niet uitgevoerd (onderbenutting). Wanneer voorziene subsidies in de begroting niet worden uitgegeven ontstaat daarvoor eveneens een verschil met het subsidieregister.

80. Het Vlaams subsidieregister is een goed instrument om op een snelle en eenvoudige manier een overzicht van de Vlaamse subsidiestromen naar organisaties en bedrijven te krijgen. Het is bovendien zeer actueel (vier maal per jaar geactualiseerd), en daarmee een voorafname van de uitvoering van de lopende begroting.

Het subsidieregister is bovendien uniek: ook in Nederland bijvoorbeeld wordt veel informatie over subsidies en subsidieverstrekkers ter beschikking gesteld, maar geen enkele overheid, zowel binnen België als bij de buurlanden, heeft dergelijk gedetailleerd instrument ontwikkeld.

7.2 Drie gevalsstudies

81. Om de volledigheid, informatieve duidelijkheid, consistentie met begrotingsgegevens, en transparantie van de subsidiegegevens te evalueren, heeft de SERV de subsidies van drie grote Vlaamse instellingen onder de loep genomen en vergeleken met de overeenstemmende uitgaven in de begroting van deze instellingen. De finaliteit van deze oefening is dus geen evaluatie van de gedocumenteerde subsidiestromen, maar wel te onderzoeken in welke mate de informatie in het subsidieregister en in de begroting van de subsidiërende instelling bij elkaar aansluiten.

We vatten de belangrijkste elementen samen, terwijl bijlage 3 vanaf pagina 95 meer details geeft.

Tabel 32: VDAB, subsidies in de begroting en het subsidieregister, t.e.m. Q3 2022, in € dz en %

	VAK	VEK	% VAK	% VEK
A: Subsidies begroting (ESR 3 tot 6)	288.424	288.424	100,0%	100,0%
<i>A1: Inkomensoverdrachten huishoudens</i>	<i>81.812</i>	<i>81.812</i>	<i>28,4%</i>	<i>28,4%</i>
<i>A2: Ontvangsten van derden voor subsidies</i>	<i>85.500</i>	<i>85.500</i>	<i>29,6%</i>	<i>29,6%</i>
B: Te verklaren subsidies a.d.h.v. subsidieregister (B=A-(A1+A2))	121.112	121.112	42,0%	42,0%
	toegekend	betaald	toegekend	betaald
C: Subsidies opgenomen in subsidieregister (C=C1+C2)	76.602	76.602	26,6%	26,6%
<i>C1: Opgenomen in subsidieregister met link naar begroting</i>	<i>76.602</i>	<i>76.602</i>	<i>26,6%</i>	<i>26,6%</i>
<i>C2: Opgenomen in subsidieregister zonder link naar begroting</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>
D: Ontbrekend deel (D=B-C1)	44.510	44.510	15,4%	15,4%
<i>Ontbreken van Q4 2022</i>	<i>33.210</i>	<i>33.210</i>	<i>11,5%</i>	<i>11,5%</i>
<i>Niet gerealiseerd: onderbenutting</i>	<i>11.300</i>	<i>11.300</i>	<i>3,9%</i>	<i>3,9%</i>

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)

82. Voor de VDAB kan de kloof tussen de subsidies in de begroting en het subsidieregister op basis van beide documenten goed geduid worden. Zie Tabel 32 voor een overzicht. In de begroting van de VDAB worden € 288,4 mln VAK en VEK aan subsidies geïdentificeerd. Subsidies aan natuurlijke personen (€ 81,1 mln VAK en VEK, of 28,4% van de totale subsidies) en subsidies reeds ontvangen van derden (€ 85,5 mln VAK en VEK, of 29,6%) worden niet in het subsidieregister gevonden. Dit betekent dat er € 121,1 mln subsidies wel in het register zouden gevonden moeten worden, ofwel 42,0% van de totale subsidies in de VDAB-begroting.

In het subsidieregister zijn € 76,6 mln toegekende en uitbetaalde subsidies terug te vinden waarvan de VDAB de verstrekker is. De kloof tussen beide is met andere woorden € 44,5 mln (15,4%): na overleg met medewerkers van de VDAB kan dit verschil verklaard worden door de nog te realiseren subsidies in het vierde kwartaal (€ 33,2 mln) en door verwachte onderbenutting (€ 11,3 mln van de subsidies in de VDAB-begroting zal vermoedelijk niet gerealiseerd worden).

Fonds voor Innoveren en Ondernemen (FIO)

83. Bij het FIO (voormalige Hermesfonds) is het moeilijker om de kloof tussen de begroting en het subsidieregister te dichten. Zie Tabel 33 voor een overzicht. In de begroting van het FIO worden € 744,7 mln VAK en € 895,5 mln VEK aan subsidies geïdentificeerd, € 42,3 mln VAK en € 90,3 mln VEK gaan daarvan naar geconsolideerde instellingen (interne stromen) en € 1,5 mln VAK en VEK zijn aan natuurlijke personen gericht. De SERV heeft geen informatie ontvangen over het volume aan subsidies gebaseerd op ontvangsten van derden.

Tabel 33: FIO, subsidies in de begroting en het subsidieregister, t.e.m. Q3 2022, in € dz en %

	VAK	VEK	% VAK	% VEK
A: Subsidies begroting (ESR 3 tot 6)	744.717	895.501	100,0%	100,0%
<i>A1: Interne stromen</i>	42.256	90.340	5,7%	10,1%
<i>A2: Inkomensoverdrachten huishoudens</i>	1.500	1.500	0,2%	0,2%
B: Te verklaren subsidies a.d.h.v. subsidieregister (B=A-(A1+A2))	700.961	803.661	94,1%	89,7%
	toegekend	betaald	toegekend	betaald
C: Subsidies opgenomen in subsidieregister (C=C1+C2)	352.257	100.917	47,3%	11,3%
<i>C1: Opgenomen in subsidieregister met link naar begroting</i>	274.692	48.157	36,9%	5,4%
<i>C2: Opgenomen in subsidieregister zonder link naar begroting</i>	77.565	52.760	10,4%	5,9%
D: Ontbrekend deel (D=B-C1)	426.269	755.504	57,2%	84,4%

84. In totaal zijn er in het subsidieregister € 352,3 mln en € 100,9 mln aan toegekende en betaalde subsidies opgenomen waarvan het FIO de verstrekker is: zie Tabel 33, rij C. Voor slechts

€ 274,7 mln toegekende en € 48,2 mln betaalde subsidies wordt een overeenstemming in de FIO-begroting (Tabel 33, rij C1) gevonden. Dit heeft te maken met de zeer summiere verduidelijking van de subsidies in het register en door de algemene termen gehanteerd in de FIO-begroting.

Het volume subsidies van het FIO toegekend in 2021 of vroeger maar waarvan de betaling in 2022 volgt is niet gekend. De informatie in het subsidieregister over dergelijke subsidies worden enkel per beleidsdomein gegeven, en niet verder opgedeeld. Bij het beleidsdomein EWI zijn er in 2022 € 416,8 mln betalingen voor subsidies die al voor 2022 waren toegekend.

85. De kloof tussen het subsidieregister en de FIO-begroting bedraagt hierdoor € 426,3 mln VAK/toegekend en € 755,5 mln VEK/betaald, ofwel 57,2% en 84,4% van de totale subsidies. Het is niet duidelijk in welke mate deze kloof kan toegeschreven worden aan subsidies nog toe te voegen in het vierde kwartaal van 2022, dan wel uitgaven wel opgenomen in de begroting maar uiteindelijk niet gerealiseerd (onderbenutting). Deze elementen kunnen een belangrijk verklarende factor vormen: het FIO heeft immers veel subsidiestromen waarvan het verschil in timing tussen de begroting en de effectieve betaling van de subsidie groot kan zijn, zoals bijvoorbeeld subsidies voor onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten.

Tabel 34: MINA-fonds, subsidies in de begroting en het subsidieregister, t.e.m. Q3 2022, in € dz en %

	VAK	VEK	% VAK	% VEK
A: Subsidies begroting (ESR 3 tot 6)	456.631	413.721	100,0%	100,0%
<i>A1: Interne stromen</i>	<i>62.693</i>	<i>67.169</i>	<i>13,7%</i>	<i>16,2%</i>
<i>A2: Inkomensoverdrachten huishoudens</i>	<i>217</i>	<i>657</i>	<i>0,1%</i>	<i>0,2%</i>
B: Te verklaren subsidies a.d.h.v. subsidieregister (B=A-(A1+A2))	393.721	345.895	86,2%	83,6%
	toegekend	betaald	toegekend	betaald
C: Subsidies opgenomen in subsidieregister (C=C1+C2)	245.851	162.701	53,8%	39,3%
<i>C1: Opgenomen in subsidieregister met link naar begroting</i>	<i>215.779</i>	<i>149.288</i>	<i>47,3%</i>	<i>36,1%</i>
<i>C2: Opgenomen in subsidieregister zonder link naar begroting</i>	<i>30.072</i>	<i>13.413</i>	<i>6,6%</i>	<i>3,2%</i>
D: Ontbrekend deel (D=B-C1)	177.942	196.607	39,0%	47,5%

Het Fonds voor Preventie en Sanering inzake Leefmilieu en Natuur (MINA-fonds)

86. Tot slot leidt een analyse van het MINA-fonds tot een gelijkaardige conclusie als bij het FIO: zie Tabel 34. In deze begroting worden in 2022 € 456,6 mln VAK en € 413,7 mln VEK aan subsidies gevonden. Hiervan zijn er € 56,4 mln VAK en € 65,5 mln VEK interne stromen en € 0,2 mln VAK en € 0,7 mln VEK subsidies naar natuurlijke personen. Het volume aan subsidies gebaseerd op ontvangsten van derden is niet gedocumenteerd.

87. In het subsidieregister zitten € 245,9 mln toegekende en € 162,7 mln betaalde subsidies door het MINA-fonds voor de eerste drie kwartalen van 2022 (Tabel 34, rij C). Hiervan zijn € 215,8 mln toegekende en € 149,3 mln betaalde subsidies te koppelen aan de begroting van het MINA-fonds, respectievelijk 47,3% en 36,1% van het totaal. Net als bij het FIO is niet mogelijk om de subsidies van het MINA-fonds toegekend voor 2022, maar pas vanaf 2022 betaald te filteren uit de database. De kloof tussen de begroting en het subsidieregister bedraagt daarmee € 177,9 mln VAK/toegekend en € 196,6 mln VEK/betaald, of 39,0% dan wel 47,5% van het totaal.

7.3 Aanzet tot beleidsaanbevelingen

88. Hoger is verduidelijkt dat het Vlaams subsidieregister een nuttig en belangrijk instrument is om de aard en het volume van een belangrijk deel van de Vlaamse overheidsuitgaven in kaart te brengen. Dat neemt niet weg dat de SERV op een **aantal verbeterpunten** wil wijzen.

Geconstateerd wordt dat de toelichting gegeven bij sommige subsidies te algemeen is, en weinig of niet verduidelijkt wat de subsidie concreet inhoudt. Om de informatieve duidelijkheid en transparantie te verhogen dient **de toelichting bij het subsidieregister meer in detail te worden uitgewerkt**. De concrete invulling van het thema en subthema gebruikt om subsidies te categoriseren is vandaag vaak te vaag en zeer algemeen geformuleerd. In sommige gevallen ontbreekt zelfs elke informatie. Zie Tabel 35 voor een aantal voorbeelden.

Tabel 35: Vlaams subsidieregister, 2022, voorbeelden van subsidies met algemene of onduidelijke benaming, in € dz, t.e.m. Q3 van 2022

Beleidsdomein	Subthema	Toegekend	Betaald
Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM)	Jaarlijks uitgavendecreet: continuering provinciale subsidie	7.398	7.054
Economie Wetenschap en Innovatie (EWI)	Onderzoeksproject	43.371	9.310
Economie Wetenschap en Innovatie (EWI)	Steun voor onderzoeksprojecten	3.097	0
Omgeving (OMG)	Subsidies ter bevordering en uitvoering van het beleid	2.019	831
Omgeving (OMG)	Geen subthema	19.398	3.213
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG)	Geen subthema	938.935	711.730

Het subsidieregister geeft bovendien geen overzicht van het geheel aan subsidies verstrekt door de Vlaamse overheid. Subsidies die niet opgenomen worden betreffen voornamelijk **subsidies aan natuurlijke personen** (beperkt door de privacy wetgeving). Daarnaast worden niet opgenomen: de **interne stromen** (toelagen) naar geconsolideerde instellingen (vermijden van dubbelstellingen), en **uitgaven waarvoor de Vlaamse overheid enkel een doorgeefluik is** (wanneer de middelen daarvoor van derden ontvangen werden).

89. De relevantie en bruikbaarheid van het subsidieregister zouden verhoogd worden wanneer op een **meer geaggregeerd niveau** de subsidiestromen naar natuurlijke personen eveneens geïd worden, bijvoorbeeld op gemeentelijk niveau. Op die manier wordt het geheel van de Vlaamse subsidies in kaart gebracht.

De ontbrekende subsidiestromen kunnen bij een eerste indicatieve raming geschat worden op een totaal van € 7,7 mld in 2022: zie Tabel 36. Het geheel van subsidies aan huishoudens (codes 34 + 53) wordt daarbij verminderd met de uitkeringen in natura aan huishoudens (code 3432). Bij dergelijke uitkeringen (voor bijvoorbeeld invaliditeit en verwante uitgaven binnen het beleidsdomein WVG) vervullen intermediaire organisaties een verbindingsrol tussen de Vlaamse subsidie en de rechthebbende, zodat deze stromen wel in hoge mate in het subsidieregister worden opgenomen. Het totaal aantal Vlaamse subsidies vergroot bij dergelijke aanpak: immers, ook zonder de geraamde subsidies aan natuurlijke personen komen de in het register opgenomen subsidies (tot en met het derde kwartaal 2022) neer op een totaal van € 11,6 mld (betalingen).

Tabel 36: Vlaamse begroting BA2022, raming betaalde subsidies aan natuurlijke personen, per beleidsdomein, in € dz

Beleidsdomein	Huishoudens (ESR 34 & 53)	... waarvan ESR-code 3432	Natuurlijke personen (34 & 53) zonder code 3432
FB	1.582.208	0	1.582.208
EWI	1.500	0	1.500
OV	151.334	58	151.276
WVG	9.922.854	4.282.048	5.640.806
CJSM	8.572	0	8.572
WSE	226.268	0	226.268
LV	106	0	106
MOW	472	0	472
OMG	117.512	0	117.512
KBBJ	450	0	450
HE	0	0	0
TOTAAL	12.011.276	4.282.106	7.729.170

90. Tevens blijkt het niet steeds mogelijk om de **informatie uit de begrotingen van geconsolideerde instellingen eenvoudig te koppelen aan de informatie in het subsidieregister**. Het gebrek aan afstemming speelt in twee richtingen. Enerzijds worden in sommige begrotingen van instellingen subsidiestromen gevonden die niet gedocumenteerd worden in het subsidieregister. Anderzijds worden er gegevens in het subsidieregister gevonden die niet kunnen verbonden worden met de begroting van de subsidiërende instelling, opnieuw door gebrek aan informatie.

De redenen daarvoor hebben deels te maken met de inherente verschillen qua timing: de begroting van een instelling voor jaar x wordt immers opgemaakt in september of oktober van het jaar x-1, terwijl het subsidieregister kwartaalcijfers in dat jaar x geeft (zes weken tot twee maanden na

het kwartaal). Dat neemt niet weg dat voor sommige instellingen de verschillen tussen de begroting en het subsidieregister zoals vandaag gedocumenteerd opvallend groot zijn, en niet enkel toegeschreven kunnen worden aan het verschillende moment van opmaak.

Het gebrek aan afstemming geldt in het bijzonder voor subsidies waarvan de uitbetaling over verschillende jaren loopt, zoals bijvoorbeeld grotere investeringen of onderzoeksprojecten. Het is positief dat in een recente update van het subsidieregister (januari 2023) met deze beperking wordt rekening gehouden: subsidies uitbetaald in 2022 maar reeds toegekend in 2021 worden in een afzonderlijk deel van het subsidieregister opgenomen, weliswaar zonder details over de subsidieverstrekker (enkel het beleidsdomein). Het is immers aangewezen om de kloof tussen de begroting van instellingen en de budgettaire stromen gedocumenteerd in het subsidieregister zo beperkt mogelijk te houden, waarbij de verschillen en overeenkomsten tussen beide zo transparant en helder mogelijk gedocumenteerd worden.

Bibliografie

Banque de France (2022). *Macroeconomic projections – December 2022*. Geraadpleegd van <https://publications.banque-france.fr/en/macroeconomic-projections-december-2022#:~:text=Economic%20activity%20should%20be%20resilient,France's%20fourth%20quarter%20business%20surveys>.

Bundesbank (2022). *Outlook for the German economy for 2023 to 2025*. Monthly Report. Geraadpleegd van <https://www.bundesbank.de/re-source/blob/901990/90afad2737f689d42ac53510149cc0de/mL/2022-12-prognose-data.pdf>

Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) (2023). *Stand van zaken Belgische overheidsfinanciën*. Brussel, 24/1/2023. Geraadpleegd van: <https://www.ccecrb.fgov.be/p/nl/1038/stand-van-zaken-belgische-overheidsfinancien>

Cornille, D.; M. Deroose; H. Godefroid, W. Melyn; P. Stinglhambe; S. Van Parijs (2022). *How sustainable are the finances of the federal government, the regions and the communities in Belgium?* National Bank of Belgium, Economic Review, 2022/# 19, november 2022. Geraadpleegd van: <https://www.nbb.be/en/articles/how-sustainable-are-finances-federal-government-regions-and-communities-belgium>

De Nederlandsche Bank (2022). *Economische Ontwikkelingen en Vooruitzichten*. Nummer 24. Geraadpleegd van <https://www.dnb.nl/publicaties/publicaties-dnb/eov/economische-ontwikkelingen-en-vooruitzichten-dnb-december-2022/>

Europese Commissie (2022). *European Economic Forecast Autumn 2022*. Institutional Paper 187. Geraadpleegd van https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2023-01/ip187_en.pdf

Europese Commissie (2023). *European Economic Forecast Winter 2023*. Institutional Paper 194. Geraadpleegd van https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2023-02/ip194_en_1.pdf

Federaal Planbureau (2022). *Economische vooruitzichten 2022-2027 – Versie van juni 2022*. Geraadpleegd van <https://www.plan.be/publications/publication-2259-nl-economische-vooruitzichten-2022-2027-versie-van-juni-2022>

Federaal Planbureau (2022). *Economische begroting – Economische vooruitzichten 2022-2023 van september 2022*. Geraadpleegd van <https://www.plan.be/publications/publication-2283-nl-economische-begroting-economische-vooruitzichten-2022-2023-van-september-2022> Federaal Planbureau. *Indexcijfer der consumptieprijzen – Inflatievooruitzichten*. Geraadpleegd van [Federaal Planbureau - Indexcijfer der consumptieprijzen & inflatievooruitzichten](#)

Federaal Planbureau (2023a). *Bevolkingsvooruitzichten 2022-2070*. Geraadpleegd van:

https://www.plan.be/databases/data-35-nl-bevolkingsvooruitzichten_2021_2070

Federaal Planbureau (2023b). *Nouveau cadre budgétaire proposé par la Commission européenne: quelle trajectoire pour les finances publiques belges? Rapport à la demande du Vice-Premier ministre et ministre des Finances Vincent Van Peteghem*. Geraadpleegd van https://www.plan.be/uploaded/documents/202301261125070.Report_12769.pdf

IMF (2022). *World Economic Outlook Report October 2022*. Geraadpleegd van

<https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/10/11/world-economic-outlook-october-2022>

KBC (2023). *Economic Perspectives January 2023*. Geraadpleegd van <https://www.kbc.com/en/economics/publications/economic-perspectives-january-2023.html?zone=>

Nationale Bank van België (2021). *Economische projecties voor België – Najaar 2021*. Economisch Tijdschrift van december 2021. Geraadpleegd van [Economische projecties voor België – Najaar 2021 | nbb.be](https://www.nbb.be/publications/economische-projecties-voor-belgie-najaar-2021)

Nationale Bank van België (2022). *Economische projecties voor België – Voorjaar 2022*. Economisch Tijdschrift van juni 2022. Geraadpleegd van [Economische projecties voor België – Najaar 2022 | nbb.be](https://www.nbb.be/publications/economische-projecties-voor-belgie-voorjaar-2022)

Nationale Bank van België (2022). *Economische projecties voor België – Najaar 2022*. Economisch Tijdschrift van juni 2022. Geraadpleegd van [Economische projecties voor België – Najaar 2022 | nbb.be](https://www.nbb.be/publications/economische-projecties-voor-belgie-najaar-2022)

Nationale Bank van België (2022). *Resultaten van de najaarsenquête 2022 naar de investeringen*. Geraadpleegd van <https://www.nbb.be/doc/dq/n/dq3/histo/pni22ii.pdf>

Nationale Bank van België (2023). *Maandelijkse consumentenenquête – januari 2022*. Geraadpleegd van <https://www.nbb.be/doc/dq/n/dq3/histo/pne2205.pdf>

Nationale Bank van België (2023). *Maandelijkse conjunctuurenquête bij de bedrijven – januari 2022*. Geraadpleegd van <https://www.nbb.be/doc/dq/n/dq3/pnc.pdf>

Nationale Bank van België (2023). *Perscommuniqué - INR - Flash estimate (2022-IV)*. Geraadpleegd van <https://www.nbb.be/doc/dq/n/dq3/histo/nnfe22iv.pdf>

OESO (2022). *Economic Outlook*. Volume 2022, nr. 2. Geraadpleegd van <https://www.oecd.org/economic-outlook/november-2022/>

Vlaamse overheid (2021). *Ontwerp van decreet tot oprichting van een Vlaams subsidieregister*. Geraadpleegd van <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document->

view/61498FA7364ED90008000091Vlaamse Overheid (2022). *Uitvoeringsrapport van de begroting 2022*. Geraadpleegd van <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1898009>

Lijst met figuren en tabellen

Figuren

Figuur 1: België, 2021 en 2022, inflatie index consumptieprijzen (CPI) op jaarbasis, realisaties (Statbel) en ramingen (FPB) sinds mei 2021	21
Figuur 2: België, 2021 en 2022, inflatie gezondheidsindex (GZI) op jaarbasis, realisaties (Statbel) en ramingen (FPB) sinds mei 2021	22
Figuur 3: Vlaamse begroting, 2019-2027, evolutie begrotingssaldo, UITV 2019-20222, BO 2023, MJR 2022-2027 en SERV-raming 2023-2027, in € mld.....	48
Figuur 4: Vlaamse begroting, 2019-2024, schuldevolutie, SERV-raming, in € dz (linkeras) en % van de Vlaamse ontvangsten (rechteras)	49

Tabellen

Tabel 1: België en buurlanden, recente ramingen voor groeicijfers van het reële bbp, in % (bron: Nationale Centrale Banken, ramingen van december 2022).....	16
Tabel 2: België, recente ramingen voor groeicijfers van het reële bbp, in %	17
Tabel 3: België, jaarlijkse rente op tienjarig Belgisch overheidspapier, in %	17
Tabel 4: België, recente vooruitzichten van de inflatie (CPI), in % op jaarbasis	19
Tabel 5: België, recente vooruitzichten van de gezondheidsindex (GZI), in %	19
Tabel 6: België, opeenvolgende geraamde overschrijdingen van de afgevlakte gezondheidsindex in 2021 en volgende jaren, maand en jaar	20
Tabel 7: Vlaamse begroting, begrotingsuitvoering 2019-2021, eerste en tweede aangepaste begroting 2022 en voorlopige raming begrotingsuitvoering 2022, belangrijkste resultaten, in € dz en in % van de ontvangsten	23

Tabel 8: Vlaamse begroting, herverdelingen vastleggingskredieten vanuit de provisie Vlaamse Veerkracht, in € dz en in % van het totaal	25
Tabel 9: Vlaamse begroting, herverdelingen vereffeningskredieten provisie Vlaamse Veerkracht, in € dz en in % van het totaal	25
Tabel 10: Vlaamse overheid, inzet van de provisie Vlaamse Veerkracht 2022 via herverdelingen gedocumenteerd tot januari 2023, per inhoudelijk structuurelement (ISE), in € dz en %	25
Tabel 11: Vlaamse overheid, inzet van de Oekraïne-provisie 2022 via herverdelingen gedocumenteerd tot eind januari 2023, per inhoudelijk structuurelement (ISE), in € dz en %	27
Tabel 12: Vlaamse overheid, inzet van de corona-provisies 2022 via herverdelingen gedocumenteerd tot einde januari 2023, per inhoudelijk structuurelement (ISE), in € dz en %	27
Tabel 13: Vlaamse overheid, inzet van de coronaprovisie 2020, 2021 (begrotingsuitvoering) en 2022 (via herverdelingen) van het beleidsdomein FB gedocumenteerd tot einde januari 2022, per beleidsdomein, vereffeningskredieten (VEK), in € dz	28
Tabel 14: Vlaamse overheid, begrotingen BA2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), ESR-uitgaven vastleggingskredieten (VAK), dynamiek bij ongewijzigd beleid (OB), in € dz	32
Tabel 15: Vlaamse overheid, begrotingen BA2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), ESR-uitgaven vereffeningskredieten (VEK), dynamiek bij ongewijzigd beleid (OB), in € dz	33
Tabel 16: Vlaamse overheid, begrotingen BA2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), ESR-uitgaven vastleggingskredieten (VAK), dynamiek door nieuw beleid en besparingen, in € dz	34
Tabel 17: Vlaamse overheid, begrotingen BA2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), ESR-uitgaven vereffeningskredieten (VEK), dynamiek door nieuw beleid en besparingen, in € dz	35
Tabel 18: Vlaamse overheid, begrotingen BA2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), vastleggingskredieten (VAK), interne stromen naar geconsolideerde instellingen (IS-artikels), dynamiek bij ongewijzigd beleid (OB), in € dz	36
Tabel 19: Vlaamse overheid, begrotingen BA2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), vereffeningskredieten (VEK), interne stromen naar geconsolideerde instellingen (IS-artikels), dynamiek bij ongewijzigd beleid (OB), in € dz	37

Tabel 20: Vlaamse overheid, begrotingen BA2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), vastleggingskredieten (VAK), interne stromen naar instellingen (IS-artikels), dynamiek door nieuw beleid en besparingen, in € dz.....	38
Tabel 21: Vlaamse overheid, begrotingen BA2022 en BO2023 van de ministeries (zonder instellingen), vereffeningskredieten (VEK), interne stromen naar instellingen (IS-artikels), dynamiek door nieuw beleid en besparingen, in € dz.....	39
Tabel 22: Vlaamse begrotingen 2021 UITV, BO 2022, BA 2022 en BO 2023, ESR-uitgaven voor infrastructuurbeleid via administraties en Diensten voor Afzonderlijk Beheer (DAB) + toelagen aan instellingen, betaalkredieten, in € dz.....	40
Tabel 23: Vlaamse begrotingen BA 2022 en BO 2023, ESR-uitgaven voor infrastructuurbeleid via administraties en Diensten voor Afzonderlijk Beheer (DAB) + toelagen aan instellingen, dynamiek bij ongewijzigd beleid, betaalkredieten, in € dz.....	41
Tabel 24: België, gehanteerde macro-economische parameters in SERV-raming, in %	43
Tabel 25: Vlaams gewest, raming van de bruto-opcentiemen 2022 en 2023, aanpak FOD FIN en SERV, gehanteerde parameters, in %.....	44
Tabel 26: Vlaamse begroting, SERV-raming bruto-opcentiemen 2023, verschil ontvangsten in SERV-raming ten opzichte van BO, sensitiviteitsanalyse, in € dz	45
Tabel 27: Vlaamse begroting, SERV-raming 2023-2027, verschil ESR-uitgaven in SERV-raming ten opzichte van BO 2023 (2023) en MJR 2022-2027 (2024-2027), in € dz.....	46
Tabel 28: Vlaamse begroting, SERV-raming 2023-2027, verschil ESR-ontvangsten in SERV-raming ten opzichte van BO 2023 (2023) en MJR 2022-2027 (2024-2027), in € dz.....	47
Tabel 29: Vlaamse begroting, 2019-2024, schuldevolutie en rente-uitgaven, vergelijking BA 2022 en SERV-raming met MJR 2021-2027, in € dz en % van de Vlaamse ontvangsten	50
Tabel 30: Vlaamse begroting, begrotingssaldo, begrotingsjaren 2019-2027, UITV 2019-2022, BO 2023, MJR 2022-2027 en SERV-raming 2023-2027, in € dz en %	52
Tabel 31 Vlaamse begroting, 2019-2024, schuldevolutie, SERV-raming, in € dz en % van de Vlaamse ontvangsten	54
Tabel 32: VDAB, subsidies in de begroting en het subsidieregister, t.e.m. Q3 2022, in € dz en %..	58
Tabel 33: FIO, subsidies in de begroting en het subsidieregister, t.e.m. Q3 2022, in € dz en %.....	59
Tabel 34: MINA-fonds, subsidies in de begroting en het subsidieregister, t.e.m. Q3 2022, in € dz en %	60

Tabel 35: Vlaams subsidieregister, 2022, voorbeelden van subsidies met algemene of onduidelijke benaming, in € dz, t.e.m. Q3 van 2022	61
Tabel 36: Vlaamse begroting BA2022, raming subsidies aan natuurlijke personen, per beleidsdomein, in € dz	62
Tabel 37: Vlaamse begroting, uitvoering 2019-2021, eerste en tweede begrotingsaanpassing 2022 en voorlopige gegevens begrotingsuitvoering 2022, belangrijkste ontvangstencategorieën, in € dz	72
Tabel 38: Vlaamse begroting, uitvoering 2019-2021, eerste en tweede begrotingsaanpassing 2022, prognose 2022 bij de BO 2023 en voorlopige gegevens begrotingsuitvoering 2022, gewestbelastingen, in € dz	73
Tabel 39: Vlaamse begroting, uitvoering 2019-2021, eerste en tweede begrotingsaanpassing 2022 en voorlopige gegevens begrotingsuitvoering 2022, belangrijkste eigen ontvangsten (buiten toelagen) bij de instellingen, in € dz	74
Tabel 40: België, opeenvolgende geraamde overschrijdingen van de afgevlakte gezondheidsindex in 2022 en volgende jaren, inflatieramingen gehanteerd bij MJR 2022-2027, NBB-studie van december 2022 en SERV-raming	81
Tabel 41: Vlaamse begroting, impact op ESR-uitgaven 2023 bij wijziging overschrijding spilindexen, in € dz (bron: Algemene Toelichting BO 2023)	82
Tabel 42: Vlaamse begroting, SERV-raming impact op ESR-uitgaven 2023-2027 bij wijziging overschrijding spilindexen, in € dz	82
Tabel 43: Vlaamse overheid, effect wijziging gezondheidsindex met 10 basispunten, in € dz, bron: Algemene Toelichting 2023	83
Tabel 44: Vlaamse overheid, gezondheidsindex en besparingsmaatregel niet-indexatie werkingskredieten bij MJR 2019-2024, in % en €	83
Tabel 45: Vlaamse overheid, raming effect wijziging gezondheidsindex met 10 basispunten, 2023-2024 (met besparingsmaatregel indexatie werkingsmiddelen) en 2025-2027 (zonder besparingsmaatregel indexatie werkingsmiddelen), in € dz	84
Tabel 46: Vlaamse begroting, SERV-raming ESR-uitgaven 2023-2027 door indexatie (binnen en buiten de indexprovisie), wijzigingen ten opzichte van BO 2023 en MJR 2022-2027, in € dz	84
Tabel 47: Vlaamse begroting, raming impliciete rente op uitstaande, in € dz en % (bron: Algemene Toelichting BO 2023)	85
Tabel 48: België, rentevoeten bij de MJR 2022-2027 en SERV-raming, in %	85

Tabel 49: Vlaamse begroting, verandering in rente-uitgaven bij stijging van rentevoet met 1 procentpunt, in € dz (bron: Algemene Toelichting BO 2023)	85
Tabel 50: Vlaamse begroting, SERV-raming rente-uitgaven 2023-2025 door veranderingen in de rentevoet, wijzigingen ten opzichte van BO 2023 en MJR 2022-2027, in € dz.....	86
Tabel 51: Vlaamse begroting, SERV-raming rente-uitgaven 2024-2027 ten gevolge van veranderingen in het schuldniveau, wijzigingen uitgaven ten opzichte van BO 2023 en MJR 2022-2027, in € dz.....	86
Tabel 52: Vlaamse begroting, SERV-raming rente-uitgaven 2024-2027 door veranderingen in de rentevoet en het schuldniveau, wijzigingen ten opzichte van BO 2023 en MJR 2022-2027, in € dz.....	87
Tabel 53: Vlaamse begroting, gewestbelastingen, BO 2023, MJR 2022-2027 en SERV-actualisatie, in € dz	88
Tabel 54: België, opeenvolgende geraamde overschrijdingen van de afgevlakte gezondheidsindex in 2022 en volgende jaren met impact op de Vlaamse uitgaven, inflatieramingen gehanteerd bij MJR 2022-2027 (FPB september en juni 2022) en SERV-raming (NBB december 2022)	89
Tabel 55: Vlaamse begroting, SERV-raming ESR-uitgaven 2023-2027 ten gevolge van indexatie binnen de indexprovisie, wijzigingen uitgaven ten opzichte van BO 2023 en MJR 2022-2027, in € dz.....	90
Tabel 56: België, gehanteerde GZI bij de MJR 2022-2027 en SERV-raming, in % en %-punt	91
Tabel 57: Vlaamse begroting, SERV-raming ESR-uitgaven 2023-2027 ten gevolge van indexatie binnen de indexprovisie, wijzigingen uitgaven ten opzichte van BO 2023 en MJR 2022-2027, in € dz.....	92
Tabel 58: Vlaamse begroting, 2019-2027, schuldevolutie, SERV-raming vertrekkend van de MJR 2022-2027 in € dz.....	93
Tabel 59: VDAB, verduidelijking (subthema) van subsidies > € 1 mln opgenomen in het Vlaams subsidieregister, Q1 tem Q3 van 2022, in € dz	95
Tabel 60: FIO, verduidelijking (subthema) subsidies > € 1 mln opgenomen in het Vlaams subsidieregister, Q1 tem Q3 van 2022, in € dz	97
Tabel 61: MINA-fonds, verduidelijking (subthema) van subsidies > € 1 mln opgenomen in het Vlaams subsidieregister, Q1 tem Q3 van 2022, in € dz	98
Tabel 62: VDAB, vergelijking subsidies in de begroting VDAB en in het Vlaams subsidieregister, 2022, in € dz.....	100

Tabel 63: FIO, vergelijking subsidies in de begroting en in het Vlaams subsidieregister, 2022, in € dz.....101

Tabel 64: MINA-fonds, vergelijking subsidies in de begroting en in het Vlaams subsidieregister, 2022, in € dz.....102

Bijlage 1: Begroting 2022

Tabel 37: Vlaamse begroting, uitvoering 2019-2021, eerste en tweede begrotingsaanpassing 2022 en voorlopige gegevens begrotingsuitvoering 2022, belangrijkste ontvangstencategorieën, in € dz

	UITV 2019	UITV 2020	UITV 2021	1/2 BA2022	Voorl UITV 2022	delta
BFW-dotaties	25.700.073	24.105.488	25.917.702	28.981.509	28.981.509	0
Afrekeningen BFW-dotaties	0	-11.421	751.309	759.983	759.983	0
Bruto opcentiemen	7.923.747	7.872.907	7.886.600	8.159.601	8.216.000	56.399
Gewestbelastingen	6.851.804	6.295.011	7.461.542	7.455.366	7.209.200	-246.166
Instellingen	4.233.048	4.151.271	4.630.754	5.005.458	5.540.600	535.142
Eigen niet-fiscale ontvangsten, waarvan:	843.955	857.884	1.075.388	1.025.691	1.088.800	63.109
<i>Eigen niet-fiscale, toegewezen ontvangsten</i>	584.354	592.742	605.010	707.874		
<i>Eigen niet-fiscale, niet toegewezen ontvangsten (excl. VW)</i>	259.601	265.142	470.378	317.817		
Ontvangsten VW	0	0	230.429	639.300	niet geregistreerd	
Lotto gelden	30.211	30.341	34.801	32.897	35.397	2.500
Totaal	45.582.838	43.301.481	47.988.525	52.059.805		
Totaal (excl. VW)	45.582.838	43.301.481	47.758.096	51.420.505	51.831.500	

Tabel 38: Vlaamse begroting, uitvoering 2019-2021, eerste en tweede begrotingsaanpassing 2022, prognose 2022 bij de BO 2023 en voorlopige gegevens begrotingsuitvoering 2022, gewestbelastingen, in € dz

	UITV2019	UITV2020	UITV2021	BA2022	Prognose 2022 bij BO2023	delta	voorlopige uitvoering 2022	delta
Verkooprecht	2.789.096	2.197.627	2.822.381	2.836.264	2.697.069	-139.195	2.607.900	-89.169
Verdeelrecht		72.953	84.504	88.091	83.067	-5.024	83.100	33
Recht op hypotheekvestiging	196.540	145.476	174.983	174.105	173.849	-256	165.800	-8.049
Schenkbelasting	351.839	361.733	498.701	433.850	427.630	-6.220	449.900	22.270
Erfbelasting excl. fiscale regularisaties	1.347.525	1.354.578	1.607.965	1.612.223	1.637.542	25.319	1.637.500	-42
Erfbelasting fiscale regularisaties	12.596	14.236	12.613	1.743	1.743	0	4.500	2.757
Onroerende voorheffing	223.534	267.156	277.618	288.476	288.269	-207	288.300	31
Verkeersbelasting	1.106.797	1.083.857	1.101.797	1.111.450	1.116.220	4.770	1.111.500	-4.720
Belasting op inverterstelling	295.901	250.968	273.467	254.038	225.960	-28.078	221.000	-4.960
Eurovignet	45	3	17					
Kilometerheffing	461.056	484.230	540.222	570.219	553.431	-16.788	553.400	-31
Spelen en weddenschappen	44.581	51.285	56.699	62.907	64.297	1.390	64.300	3
Automatische ontspanningstoestellen	22.224	10.908	10.555	22.000	22.000	0	22.000	0
Totaal	6.851.734	6.295.010	7.461.522	7.455.366	7.291.077	-164.289	7.209.200	-81.877

Tabel 39: Vlaamse begroting, uitvoering 2019-2021, eerste en tweede begrotingsaanpassing 2022 en voorlopige gegevens begrotingsuitvoering 2022, belangrijkste eigen ontvangsten (buiten toelagen) bij de instellingen, in € dz

	UITV2019	UITV2020	UITV2021	BA2022	voorlopige UITV2022
MINA	188.912	258.542	158.839	153.783	250.283
VIF	62.005	54.097	60.008	81.257	70.157
Loodswezen	92.824	86.955	90.178	94.927	104.227
Andere instellingen met DAB-vorm	31.141	18.608	17.931	23.025	20.133
VDAB	107.410	93.567	101.701	155.733	
VRT	195.140	189.203	189.727	195.818	
Opgroeien Regie	207.466	175.341	249.210	216.383	258.983
VSF	269.906	299.420	293.236	272.936	292.636
VWM - De Lijn	234.557	166.003	162.307	181.434	199.034
VEB	279.670	226.127	483.964	904.882	1.007.682
VIB	54.564	59.462	63.216	55.032	
VITO	89.597	71.644	74.455	82.703	
Tunnel Liefkenshoek	74.092	63.359	69.640	73.215	
Vlaamse Waterweg	113.660	108.547	108.191	73.815	
De Werkvennootschap	2.747	23.761	29.081	86.448	58.548
VWF	65.249	62.432	68.497	77.192	
VMSW	237.969	243.769	251.611	257.674	
Scholen van Morgen	106.145	106.165	115.666	124.462	
Hogescholen en universiteiten	1.188.239	1.246.742	1.334.301	1.288.476	1.430.876
FIO			74.524	26.205	45.105
PMV			86.748	58.431	
VUTG			16.249	2.001	
VAPH			21.714	15.716	
VIPA				325	
BAM / Lantis			65.806	45.765	103.865
Andere instellingen met andere dan DAB-vorm	631.755	597.527	443.954	457.820	1.699.071
Totaal	4.233.048	4.151.271	4.630.754	5.005.458	5.540.600

Opmerking: legen cellen = ontbrekend gegevens.

Bijlage 2: Methodologische toelichting bij de SERV-ramingen

Ontvangsten

BFW-dotaties

Voor de berekening van de ontvangsten (mee) bepaald door de BFW in de periode 2022 tot 2027 wordt verwezen naar het [**BFW-rapport van de SERV-studiedienst**](#). De SERV-raming houdt rekening met de in januari 2023 geactualiseerde bevolkingsvooruitzichten van het Federaal Planbureau (2023a).

Gewestbelastingen

De SERV-raming van de gewestbelastingen is qua aanpak gebaseerd op de parameters beschreven in de Algemene Toelichtingen van de ingediende begroting 2023 en de Meerjarenraming (MJR) 2022-2027. De resultaten van de gerealiseerde gewestbelastingen van 2022 (gegevens voorlopige begrotingsuitvoering van november 2022) worden als vertrekbasis genomen bij de SERV-ramingen van 2023, tenzij anders vermeld.

Verkooprecht

De BO2023 gaat uit van een bevroering van de huisprijzen ten opzichte van 2022 en een daling van het aantal transacties met 2,5%. De aanname van een 0%-groei voor de vastgoedprijzen is gebaseerd op verwachtingen van ING voor de vastgoedmarkt (ING Focus Real Estate van 22 augustus 2022). De daling van het aantal transacties met 2,5% is een gevolg van de verslechterde economische situatie, het dalende consumentenvertrouwen en de stijgende hypothecaire rente.

De uitvoeringsgegevens van 2022 omvatten een eenmalig negatief effect door de hervorming van het verkooprecht. De SERV raamt de vertrekbasis 2022 van het verkooprecht bij de BO2023:

$$\text{basis 2022 bij BO2023} = \text{BO2023}_{2022} / (1 - 2,5\%)$$

Het eenmalige effect wordt verwerkt als het verschil tussen de prognose van oktober van de ontvangsten voor 2022 en de vertrekbasis voor 2022 van het verkooprecht bij de BO2023:

$$\text{eenmalig effect 2022} = \text{prognose oktober (2022)} - \text{basis 2022 bij BO2023}$$

Het eenmalige effect wordt door de SERV geraamd op € 255,7 mln en wordt toegevoegd aan de uitvoeringsgegevens van 2022 bij de raming van 2023.

In een recente publicatie verwacht ING (Focus Real Estate van 12 januari 2023) dat de huisprijzen volgend jaar zullen dalen met 0,5%. Deze parameter wordt overgenomen in de SERV-raming van de ontvangsten uit het verkooprecht voor 2023. De ING-studie maakt geen prognose over de evolutie van het aantal transacties. De SERV-raming neemt deze parameter uit de BO2023 over (i.e. daling aantal transacties met 2,5%):

$$SERV_{2023} = (UITV_{2022} + \text{eenmalig effect 2022}) * (1 - 2,5\%) * (1 - 0,5\%)$$

Voor de raming van 2024-2027 worden de parameters uit de MJR 2022-2027 overgenomen. In een antwoord van minister Diependaele op een parlementaire vraag⁸ worden deze parameters als volgt geduid: "in de meerjarenraming wordt uitgegaan van een gemiddelde groei van het aantal akten van 2,5% op jaarbasis. Door demografische evoluties (toename bevolking, toename van het aantal alleenstaanden, ...) kent het aantal transacties na 2023 een stijgende trend. Het aantal transacties situeert zich in de raming van 2023 onder de lange termijntrend. Voor 2024 wordt een groei van 5% verondersteld in plaats van 2,5%, waardoor wordt teruggekeerd naar de lange termijn trend. Naast de volumegroei van 5% wordt in 2024 rekening gehouden met een toename van de vastgoedprijzen met 2,8%."

Bij de SERV-ramingen van 2024-2027 worden deze parameters overgenomen:

$$SERV_{2024} = SERV_{2023} * (1 + 7,8\%)$$

$$SERV_{2025} = SERV_{2024} * (1 + 5,0\%)$$

$$SERV_{2026} = SERV_{2025} * (1 + 4,1\%)$$

$$SERV_{2027} = SERV_{2026} * (1 + 4,1\%)$$

Verdeelrecht

De SERV neemt de resultaten van het verdeelrecht bij de BO2023 over, aangezien de evolutie van deze gewestbelasting in de Algemene Toelichting niet geduid wordt:

$$SERV_{2023} = BO2023_{2023}$$

In de MJR 2022-2027 volgen de ontvangsten uit het verdeelrecht de komende jaren de inflatie (CPI). Deze aanpak wordt overgenomen in de SERV-ramingen van 2024-2027:

$$SERV_t = SERV_{t-1} * (1 + \text{infl}_t^{SERV})$$

⁸ <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1898001>. Zie ook <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1898002> voor een overzicht van de gehanteerde parameters.

Hypotheekrecht

Bij de BO2023 wordt het gemiddeld recht constant gehouden op het niveau van 2022 en wordt er rekening gehouden met een daling van het aantal akten met 2,5%. De SERV-raming van het hypotheekrecht van 2023 neemt deze parameters over:

$$SERV_{2023} = UITV_{2022} * (1 - 2,5\%)$$

In de MJR 2022-2027 volgen de ontvangsten van het recht op hypotheekvestiging de komende jaren de inflatie (CPI). Deze aanpak wordt overgenomen in de SERV-ramingen van 2024-2027:

$$SERV_t = SERV_{t-1} * (1 + infl_t^{SERV})$$

Schenkbelasting

Bij de raming van de ontvangsten uit de schenkbelasting in de BO2023 wordt rekening gehouden met een toename van het aantal akten met 2%. Daarnaast wordt het gemiddeld recht constant gehouden op het niveau van 2022. De SERV-raming van de schenkbelasting 2023 neemt deze parameters over:

$$SERV_{2023} = UITV_{2022} * (1 + 2\%)$$

In de MJR 2022-2027 volgen de ontvangsten uit de schenkbelasting de inflatie (CPI). Deze aanpak wordt overgenomen in de SERV-ramingen van 2024-2027:

$$SERV_t = SERV_{t-1} * (1 + infl_t^{SERV})$$

Erfbelasting

De ontvangsten uit de schenkbelasting in de BO2023 groeien à rato van de inflatie. De resultaten van 2022 omvatten een positief eenmalig effect door het relatief grote aantal overlijdens in de tweede jaarhelft van 2021. Daarom wordt in de SERV-raming van de erfbelasting 2023 de resultaten uit de BO2023 aangepast aan de gewijzigde inflatie en worden de resultaten van de voorlopige uitvoeringsgegevens 2022 dus niet als vertrekbasis genomen:

$$SERV_{2023} = BO2023_{2023} * \frac{(1 + infl_{2023}^{SERV})}{(1 + infl_{2023}^{BO2023})}$$

Volgens de MJR 2022-2027 volgen de ontvangsten uit de schenkbelasting de komende jaren de inflatie (CPI). Daarnaast wordt rekening gehouden met een groei van 0,4% per jaar door een toename van het aantal overlijdens. Deze aanpak wordt overgenomen in de SERV-ramingen voor 2024-2027:

$$SERV_t = SERV_{t-1} * (1 + infl_t^{SERV}) * (1 + 0,4\%)$$

Onroerende voorheffing

De ontvangsten uit de schenkbelasting in de BO2023 houden rekening met de jaarlijkse indexatie (9,4%, inflatiecijfer van voorgaande jaar), een groei van het kadastraal inkomen met 0,6% en een extra ontvangst van € 0,5 mln (maatregel bij BO2023). De SERV-raming van de schenkbelasting 2023 neemt deze parameters over:

$$SERV_{2023} = UITV_{2022} * (1 + infl_{2022}^{SERV}) * (1 + 0,6\%) + € 0,5 \text{ mln}$$

De MJR 2022-2027 gaat eveneens uit van de jaarlijkse indexering (inflatiecijfer van het voorgaande jaar) en een groei van het kadastraal inkomen met 0,6% bij de raming van de ontvangsten uit de onroerende voorheffing 2024-2027. Deze aanpak wordt overgenomen in de SERV-ramingen van 2024-2027:

$$SERV_t = SERV_{t-1} * (1 + infl_{t-1}^{SERV}) * (1 + 0,6\%)$$

Verkeersbelasting

De ontvangsten uit de schenkbelasting in de BO2023 houden rekening met de jaarlijkse indexatie (8,7% op jaarbasis), de vergroening van het wagenpark (-2% op jaarbasis), een ongewijzigde omvang van het wagenpark ten opzichte van 2022, en een meeropbrengst van € 8,7 mln (maatregel BO2023). Volgens de Vlaamse Codex Fiscaliteit (VCF) worden de belastingbedragen aangepast op 1 juli van elk jaar op grond van de schommelingen van het algemeen indexcijfer van de consumptieprijzen van het Rijk, vastgesteld tussen de maand mei van het vorige jaar en de maand mei van het lopende jaar. De indexering wordt dus berekend als het gemiddelde tussen de groeivoet van de CPI in maand mei van jaar t-1 en de groeivoet van de CPI in maand mei van jaar t.

Bij gebrek aan maandelijks inflatiecijfers in de NBB-studie wordt er gewerkt met cijfers op jaarbasis. Met inflatiecijfers op jaarbasis is het echter onmogelijk om de jaarlijkse indexatie exact te berekenen, zeker bij hoge inflatiecijfers (2022: 10,4%). Daarom wordt in de SERV-raming van de verkeersbelasting 2023 vertrokken van de BO 2023, waarbij de resultaten aangepast worden aan de gewijzigde inflatiecijfers. Daarnaast is het belangrijk om de resultaten te corrigeren voor de gerealiseerde gewestbelastingen in 2022 (begrotingsuitvoering). Deze correctie 2022 wordt geraamd als het verschil tussen de resultaten van de begrotingsuitvoering en de prognose voor 2022 bij de BO 2023, die als vertrekbasis voor de ramingen van de begroting 2023 dienen:

$$SERV_{2023} = (BO2023_{2023} - Correctie_{2022}) * \frac{(1 + (\frac{7}{12}) * infl_{2022}^{SERV})}{(1 + (\frac{7}{12}) * infl_{2022}^{MJR})} * \frac{(1 + (\frac{5}{12}) * infl_{2023}^{SERV})}{(1 + (\frac{5}{12}) * infl_{2023}^{MJR})} \text{ met } Correctie_{2022} = \\ UITV_{2022,2022} - Prognose \text{ 2022 bij BO2023}$$

De MJR 2022-2027 gaat voor de raming van de ontvangsten uit de verkeersbelasting 2024-2027 uit van de jaarlijkse indexering, een vergroeningseffect van -2% en geen verdere groei van het wagenpark. Deze aanpak wordt overgenomen in de SERV-ramingen van 2024-2027:

$$SERV_t = SERV_{t-1} * \left(1 + \left(\frac{7}{12}\right) * infl_{t-1}^{SERV}\right) * \left(1 + \left(\frac{5}{12}\right) * infl_t^{SERV}\right) * (1 - 2\%)$$

Belasting op inverkeerstelling

Bij de raming van de ontvangsten uit de inverkeerstelling in de BO2023 wordt rekening gehouden met een gematigd herstel van het aantal inschrijvingen (+5%) en de indexering van de tarieven (toegepast op 40% van de ontvangsten). De belasting op inverkeerstelling 2023 wordt op een identieke manier geraamd als de verkeersbelasting:

$$SERV_{2023} = (BO2023_{2023} - Correctie_{2022}) * \frac{\left(1 + \left(\frac{7}{12}\right) * 0,4 * infl_{2022}^{SERV}\right)}{\left(1 + \left(\frac{7}{12}\right) * 0,4 * infl_{2022}^{MJR}\right)} * \frac{\left(1 + \left(\frac{5}{12}\right) * 0,4 * infl_{2023}^{SERV}\right)}{\left(1 + \left(\frac{5}{12}\right) * 0,4 * infl_{2023}^{MJR}\right)}$$

met $Correctie_{2022} = UITV2022_{2022} - Prognose\ 2022\ bij\ BO2023$

De MJR 2022-2027 gaat voor de raming van de ontvangsten via de inverkeerstelling 2024-2027 uit van de jaarlijkse indexering (toegepast op 40% van de ontvangsten). In 2024 wordt een toename van het wagenpark met 5% verondersteld. Deze aanpak wordt overgenomen in de SERV-ramingen van 2024-2027:

$$SERV_{2024} = SERV_{2023} * \left(1 + \left(\frac{7}{12}\right) * 0,4 * infl_{2023}^{SERV}\right) * \left(1 + \left(\frac{5}{12}\right) * 0,4 * infl_{2024}^{SERV}\right) * (1 + 5\%)$$

Vanaf 2025:

$$SERV_t = SERV_{t-1} * \left(1 + \left(\frac{7}{12}\right) * 0,4 * infl_{t-1}^{SERV}\right) * \left(1 + \left(\frac{5}{12}\right) * 0,4 * infl_{t-1}^{SERV}\right)$$

Kilometerheffing

In de BO2023 wordt bij de raming van de ontvangsten uit de kilometerheffing rekening gehouden met de jaarlijkse indexering van de tarieven, een toename van de afgelegde kilometers (in functie van de reële bbp-groei) en een vergroeningseffect van -0,4%. Volgens de Vlaamse Codex Fiscaliteit (VCF) wordt het tarief op 1 juli van elk jaar geïndexeerd met behulp van de coëfficiënt verkregen door het algemene indexcijfer van de consumptieprijzen van het Rijk voor de maand maart van het lopende jaar, te delen door het algemene indexcijfer van de consumptieprijzen van het Rijk voor de maand mei van het jaar 2016.

De kilometerheffing wordt op een identieke manier geraamd als de verkeersbelasting en belasting op inverkeerstelling:

$$SERV_{2023} = (BO2023_{2023} - Correctie_{2022}) * \frac{\left(1 + \left(\frac{9}{12}\right) * infl_{2022}^{SERV}\right)}{\left(1 + \left(\frac{9}{12}\right) * infl_{2022}^{MJR}\right)} * \frac{\left(1 + \left(\frac{3}{12}\right) * infl_{2023}^{SERV}\right)}{\left(1 + \left(\frac{3}{12}\right) * infl_{2023}^{MJR}\right)} * \frac{(1 + bbp_{2022}^{SERV})}{(1 + bbp_{2022}^{MJR})}$$

met $Correctie_{2022} = UITV2022_{2022} - Prognose\ 2022\ bij\ BO2023$

De MJR 2022-2027 gaat voor de raming van de ontvangsten uit de kilometerheffing 2024-2027 uit van dezelfde parameters als bij de BO 2023. Deze aanpak wordt overgenomen in de SERV-ramingen van 2024-2027:

$$SERV_t = SERV_{t-1} * \left(1 + \left(\frac{9}{12}\right) * infl_{t-1}^{SERV}\right) * \left(1 + \left(\frac{3}{12}\right) * infl_t^{SERV}\right) * (1 + bbp_t^{SERV}) * (1 - 0,4\%)$$

Spelen en weddenschappen

Bij de SERV-raming van de belasting op spelen en weddenschappen voor begrotingsjaren 2023-2027 worden de parameters uit de Algemene Toelichtingen overgenomen (d.w.z. jaarlijkse groei = 4,8%):

$$SERV_{2023} = UITV_{2022} * (1 + 4,8\%)$$

Vanaf 2024:

$$SERV_t = SERV_{t-1} * (1 + 4,8\%)$$

Belasting op automatische ontspanningstoestellen

Bij de SERV-raming van de belasting op automatische ontspanningstoestellen voor begrotingsjaren 2023-2027 worden de parameters van de BO 2023 en MJR 2022-2027 overgenomen (d.w.z. groei = inflatie van het voorgaande jaar):

$$SERV_{2023} = UITV_{2022} * (1 + infl_{2022}^{SERV})$$

$$SERV_t = SERV_{t-1} * (1 + infl_{t-1}^{SERV})$$

Resultaten

Het resultaat van de SERV-berekeningen komt dicht uit bij de ramingen van de BO 2023 en MJR 2022-2027: zie Tabel 53. Het belangrijkste element is de terugval bij het verkooprecht.

Bruto-opcentiemen

Hoofdstuk 5.1 op pagina 43 geeft een methodologische toelichting van de raming van de bruto-opcentiemen voor begrotingsjaar 2023.

Bij de SERV-raming van de bruto-opcentiemen voor begrotingsjaren 2024-2027 wordt vertrokken van de resultaten van de MJR 2022-2027 aangevuld met meer recente informatie. De raming van de bruto-opcentiemen in de MJR zijn gebaseerd op de raming van de Belasting Staat (FOD Financiën, mededeling van 23 september 2022). De mededeling van de FOD FIN is gebaseerd op de Economische Vooruitzichten van het Federale Planbureau van 17 juni 2022 en de Regionale Economische Vooruitzichten van het Planbureau van 18 juli 2022.

De SERV-raming past de ontvangsten uit de bruto-opcentiemen (voorschotten en afrekeningen) van de MJR 2022-2027 aan de veranderde macro-economische parameters (inflatie en reële bbp-groei) aan:

$$Opc_t^{SERV} = Opc_{t-1}^{MJR} * \prod_{t=2023}^{2027} correctie_{t-1}, \text{ met } correctie_{t-1} = \left(\frac{1+infl_{t-1}^{SERV}}{1+infl_{t-1}^{MJR}} * \frac{1+bbp_{t-1}^{SERV}}{1+bbp_{t-1}^{MJR}} \right)$$

Overige ontvangsten

Bij de SERV-raming van de overige ontvangsten (= ontvangsten Diensten Autonom Beheer en Rechtspersonen, toegewezen en niet-toegewezen niet-fiscale ontvangsten, Vlaamse Veerkracht) voor begrotingsjaren 2023-2027 worden de resultaten van MJR 2022-2027 overgenomen.

Uitgaven

Inflatie

De inflatie beïnvloedt de Vlaamse uitgaven via 1\ het moment van overschrijding van de spilindex door de evolutie van de afgevlakte gezondheidsindex (**indexatie binnen indexprovisie**), en 2\ via de evolutie van de gezondheidsindex GZI (**indexatie buiten indexprovisie**).

Indexatie binnen indexprovisie

Vertrekbasis bij de ingediende begroting BO2023 en de MJR 2022-2027 zijn de Economische Begroting van september 2022 van het Federaal Planbureau (2022-2023) en de Economische Vooruitzichten van juni 2022 van datzelfde Planbureau (2024-2027). Tabel 40 vergelijkt de verwachte overschrijdingen van de spilindex in de MJR, de NBB-prognoses en de SERV-raming. De SERV-raming neemt tot en met 2025 (laatst beschikbare gegevens) de geraamde indexoverschrijdingen van de NBB-studie over. De verwachte overschrijdingen in 2026 (september) en 2027 (december) volgen uit een berekening van de SERV, waarbij vertrokken wordt van de gezondheidsindexen van de MJR 2022-2027 (2026 en 2027: 1,6%).

Tabel 40: België, opeenvolgende geraamde overschrijdingen van de afgevlakte gezondheidsindex in 2022 en volgende jaren, inflatieramingen gehanteerd bij MJR 2022-2027, NBB-studie van december 2022 en SERV-raming

	MJR 2022-2027	NBB	SERV-raming
Overschrijding spilindex 1	dec/22	nov/22	nov/22
Overschrijding spilindex 2	feb/23	mei/23	mei/23
Overschrijding spilindex 3	jul/23	jan/24	jan/24
Overschrijding spilindex 4	jul/24	mrt/25	mrt/25
Overschrijding spilindex 5	sep/25		sep/26
Overschrijding spilindex 6	mei/27		dec/27

Tabel 54 op pagina 89 geeft weer hoeveel maanden eerder dan wel later de spilindexen de komende jaren in de SERV-ramingen in vergelijking met de MJR 2022-2027 overschreden worden. Zo wordt in begrotingsjaar 2023 spilindex 1 één maand later overschreden (november 2022 in plaats van december 2022), terwijl spilindex 2 drie maanden vroeger overschreden wordt (mei 2023 in plaats van februari 2023). In de prognose van december 2022 van de NBB wordt spilindex 3 in 2023 dan weer helemaal niet overschreden, terwijl de MJR 2022-2027 uitgaat van een overschrijding in juli 2023.

De Algemene Toelichting van de BO 2023 raamt het effect van een afwijking van de overschrijding van de diverse spilindexen met één of meerdere maanden op de Vlaamse uitgaven. Zie Tabel 41.

Tabel 42 raamt het gemiddelde effect van een afwijking van de overschrijding van de diverse spilindexen op de Vlaamse uitgaven. Voor de eerste drie spilindexen wordt een gemiddelde van de resultaten uit Tabel 41 genomen. Voor de overige spilindexen worden de resultaten van de derde spilindex geïnfleerd met 2% per opeenvolgende overschrijding van de spilindex. Bijvoorbeeld: de impact van de overschrijding van spilindex 6 die één maand vroeger valt (-47.795) = impact spilindex 3 één maand vroeger (-45.039) * 1,02 * aantal opeenvolgende overschrijdingen spilindex sinds overschrijding spilindex 3 (spilindex 6 – spilindex 3 = 3).

Tabel 41: Vlaamse begroting, impact op ESR-uitgaven 2023 bij wijziging overschrijding spilindexen, in € dz (bron: Algemene Toelichting BO 2023)

	Impact
Spilindex 1 in november 2022 ipv december 2022	35.390
Spilindex 1 in januari 2023 ipv december 2022	-41.098
Spilindex 2 in januari 2023 ipv febr 2023	41.454
Spilindex 2 in maart 2023 ipv febr 2023	-41.882
Spilindex 2 in april 2023 ipv febr 2023	-83.238
Spilindex 3 in april 2023 ipv juli 2023	127.060
Spilindex 3 in mei 2023 ipv juli 2023	84.483
Spilindex 3 in juni 2023 ipv juli 2023	41.835
Spilindex 3 in aug 2023 ipv juli 2023	-42.074
Spilindex 3 in sep 2023 ipv juli 2023	-93.042

Tabel 42: Vlaamse begroting, SERV-raming impact op ESR-uitgaven 2023-2027 bij wijziging overschrijding spilindexen, in € dz

	Impact per maand
Spilindex 1 dec 2022 één maand vroeger	35.390
Spilindex 2 feb 2023 één maand later	-41.707
Spilindex 3 jul 2023 één maand later	-45.039
Spilindex 4 jul 2024 één maand later	-45.939
Spilindex 5 sep 2025 één maand later	-46.858
Spilindex 6 mei 2027 één maand later	-47.795

Tabel 55 op pagina 90 geeft de geraamde impact van het vroeger dan wel later overschrijden van de diverse spilindexen op de Vlaamse uitgaven, zowel in de SERV-raming als in de MJR 2022-2027.

Indexatie buiten indexprovisie

Naast het overschrijden van de spilindex wordt de gezondheidsindex gebruikt om de indexering van de werkingskredieten en een beperkt deel van de loonkredieten (die niet het systeem van de spilindex volgen) te bepalen. Tabel 56 op pagina 91 vergelijkt de gezondheidsindexen gehanteerd bij de MJR 2022-2027 en de SERV-ramingen.

Volgens de Algemene Toelichting van de BO 2023 groeien de Vlaamse uitgaven met € 1,4 mln bij een stijging van de GZI met 10 basispunten. Zie Tabel 43.

Tabel 43: Vlaamse overheid, effect wijziging gezondheidsindex met 10 basispunten, in dz €, bron: Algemene Toelichting 2023

	2023-2024
Wijziging GZI met 10 basispunten, loonkredieten	1.312
Wijziging GZI met 10 basispunten, werkingskredieten	47

De lage gevoeligheid van de werkingskredieten aan een wijziging van de GZI is het gevolg van een beslissing van de Vlaamse Regering om, op enkele uitzondering na, de werkingskredieten niet te indexeren (besparingsmaatregel opgenomen in het regeerakkoord). Vanaf 2025 worden de werkingskredieten in principe terug geïndexeerd. In de Algemene Toelichtingen zijn geen gegevens beschikbaar over de sensitiviteit van de werkingskredieten mét volledige indexatie aan een wijziging van de GZI.

De SERV maakt daarom een ruwe raming van deze sensitiviteit. De impact van de maatregel om de werkingsmiddelen niet te indexeren op de uitgaven werd bij de MJR 2019-2024 becijferd. Samen met de gehanteerde gezondheidsindexen kan een inschatting gemaakt worden van de impact van de maatregel op de uitgaven per 10 basispunten gezondheidsindex. In 2024 werd verwacht dat de uitgaven zouden dalen met € 57,3 mln bij een gezondheidsindex van 1,8%, ten opzichte van 2023 onder een volledige indexering van de werkingsmiddelen. Het effect per 10 basispunten gezondheidsindex komt met andere woorden neer op € 3,2 mln. Zie Tabel 44.

Tabel 44: Vlaamse overheid, gezondheidsindex en besparingsmaatregel niet-indexatie werkingskredieten bij MJR 2019-2024, in % en dz €

	2020	2021	2022	2023	2024
GZI	1,5%	1,7%	1,8%	1,8%	1,8%
Niet indexatie werkingsmiddelen (gecumuleerd)	44.125	91.832	145.019	199.106	256.407
Niet indexatie werkingsmiddelen (jaarlijks)	44.125	47.707	53.187	54.087	57.301
Niet indexatie werkingsmiddelen (jaarlijks) per 10 basispunten GZI	2.942	2.806	2.955	3.005	3.183

De SERV raamt dat vanaf 2024 de Vlaamse uitgaven met € 4,5 mln toenemen bij een stijging van de GZI met 10 basispunten, waarvan € 3,2 mln door de indexatie van de werkingskredieten⁹. Zie Tabel 45.

Tabel 45: Vlaamse overheid, raming effect wijziging gezondheidsindex met 10 basispunten, 2023-2024 (met besparingsmaatregel indexatie werkingsmiddelen) en 2025-2027 (zonder besparingsmaatregel indexatie werkingsmiddelen), in € dz

	2023-2024	2025-2027
Wijziging GZI met 10 basispunten, loonkredieten	1.312	1.312
Wijziging GZI met 10 basispunten, werkingskredieten	47	3.230
Totaal	1.359	4.542

Tabel 57 geeft de geraamde impact op de Vlaamse uitgaven door de indexatie buiten de indexprovisie in de SERV-raming en vergelijkt deze met de MJR 2022-2027. De totale impact van de gewijzigde inflatie op de Vlaamse uitgaven wordt in Tabel 46 samengevat.

Tabel 46: Vlaamse begroting, SERV-raming ESR-uitgaven 2023-2027 door indexatie (binnen en buiten de indexprovisie), wijzigingen ten opzichte van BO 2023 en MJR 2022-2027, in € dz

	2023	2024	2025	2026	2027
Indexering binnen indexprovisie	-269.885	-273.835	-277.474	-468.582	-286.772
Indexering buiten indexprovisie	-20.385	-13.590	-36.302	-36.302	-36.302
Totaal	-290.270	-287.425	-313.776	-504.884	-323.074

Rente

Bij de SERV-raming van de rente-uitgaven wordt rekening gehouden met veranderingen in de rentevoeten en met veranderingen in het schuldniveau.

Veranderende rentevoet

In de BO 2023 wordt uitgegaan van een lange termijnrente (OLO 10 jaar) van 2,0%, gebaseerd op de Economische Begroting van het Federaal Planbureau van september 2022. In de MJR 2022-2027 wordt de gehanteerde lange termijnrente voor de periode 2024-2027 niet vermeld.

De rentevoet wordt door de SERV geraamd als de impliciete rentevoet op de uitstaande schuld, berekend als de rente-uitgaven betaald op de uitstaande schuld in het voorgaande jaar. De

⁹ € 3,2 mln = € 0,047 mln (indexatie met besparingsmaatregel indexatie) + € 3,230 mln (indexatie zonder besparingsmaatregel indexatie).

impliciete rente op de uitstaande schuld zou de komende jaren toenemen van 2,0% in 2023 tot 2,1% in 2024 en tot 2,3% in 2025.

Tabel 47: Vlaamse begroting, raming impliciete rente op uitstaande, in € dz en % (bron: Algemene Toelichting BO 2023)

	2023	2024	2025	2026	2027
Rente-uitgaven	676.001	843.824	989.575	1.134.569	1.281.063
Uitstaande schuld (exclusief ziekenhuis-infrastructuur) van het voorgaande jaar	33.492.370	39.370.600	42.830.790	45.870.380	48.150.560
Impliciete rente op uitstaande schuld	2,0%	2,1%	2,3%	2,5%	2,7%

In de recente Economische Projecties van de NBB (december 2022) wordt voor 2023 uitgegaan van een lange termijn rente van 2,5%, die de komende jaren zou doorstijgen tot 2,7% in 2025. De rente in de NBB-studie ligt ongeveer een half procentpunt hoger dan de lange termijn rente (OLO 10 jaar) uit de BO 2023 en de geraamde impliciete rente op de uitstaande schuld. Zie Tabel 48.

Tabel 48: België, rentevoeten bij de MJR 2022-2027 en SERV-raming, in %

	2023	2024	2025
Lange rente (OLO, 10 jaar), BO2023 o.b.v. sep 2022 FPB	2,0%		
Impliciete rente op Vlaamse schuld	2,0%	2,1%	2,3%
Lange rente (OLO, 10 jaar), sep NBB dec 2023	2,5%	2,6%	2,7%
Verandering rentevoet	0,5%	0,5%	0,4%

De Algemene Toelichting van de BO 2023 geeft de gevoeligheid van de rente-ontvangsten en -uitgaven voor een wijziging in de rentevoeten. Voor 2023 resulteert een stijging van de rentevoet met 1 procentpunt in een budgettaire extra kost van € 28,4 mln. Nieuwe financieringen worden gespreid over het hele jaar opgenomen, waardoor de rente dus niet voor het volledige jaar toegerekend wordt. De jaren nadien worden de nieuwe financieringen wel volledig meegenomen en begint de extra kost door deze stijging van de rentecurve zwaarder door te wegen. Zie Tabel 49.

Tabel 49: Vlaamse begroting, verandering in rente-uitgaven bij stijging van rentevoet met 1 procentpunt, in € dz (bron: Algemene Toelichting BO 2023)

2023	2024	2025
28.385	66.046	99.229

Tabel 50 geeft de geraamde meeruitgaven door de stijgende rentevoeten. Deze gegevens kunnen voor begrotingsjaren 2026-2027 niet berekend worden aangezien de studie van de NBB enkel economische prognoses maakt tot en met 2025.

Tabel 50: Vlaamse begroting, SERV-raming rente-uitgaven 2023-2025 door veranderingen in de rentevoet, wijzigingen ten opzichte van BO 2023 en MJR 2022-2027, in € dz

	2023	2024	2025
Verandering uitgaven bij stijging rentevoet met 1 procentpunt	28.385	66.046	99.229
Verandering rentevoet	0,5%	0,5%	0,4%
Verandering rente-uitgaven door verandering rentevoet	14.193	30.164	38.657

Verandering in het schuldniveau

Naast de impact van de stijgende rentevoeten op de rente-uitgaven houdt de SERV-raming rekening met veranderingen in het schuldniveau.

Volgens de Algemene Toelichting bij de BO 2023 zou de schuld bij de tweede begrotingsaanpassing 2022 aangroeien tot € 39,55 mld (een stijging met € 6,11 mld ten opzichte van 2021). De Algemene Toelichting vermeldt echter dat de schuld cijfers meestal lager liggen dan begroot en dat er in 2022 minder schuld werd opgehaald dan voorzien. De schuld cijfers in de MJR 2022-2027 houden rekening met de lagere opnames van de schuld in 2022. De schuld zou in 2022 € 36,60 mld bedragen, dus € 2,96 mld lager dan geraamd bij de tweede begrotingsaanpassing.

Tabel 51: Vlaamse begroting, SERV-raming rente-uitgaven 2024-2027 ten gevolge van veranderingen in het schuldniveau, wijzigingen uitgaven ten opzichte van BO 2023 en MJR 2022-2027, in € dz

	2024	2025	2026	2027
Verandering schuldniveau (t-1)	-275.769	-371.350	-532.701	-939.747
Impliciete rente op uitstaande schuld	2,14%	2,31%	2,47%	2,66%
Verandering rente-uitgaven door wijziging schuldniveau	-5.911	-8.580	-13.176	-25.002

Het begrotingstekort van 2022 (voorlopige uitvoeringsgegevens) valt veel lager uit dan geraamd bij de tweede begrotingsaanpassing 2022, al zijn er vandaag geen gegevens beschikbaar over het gerealiseerde schuldniveau in 2022. Daarom neemt de SERV voor de raming van de schuld van 2022 de MJR 2022-2027 als uitgangsbasis.

In de SERV-raming worden vanaf 2024 de rente-uitgaven aangepast aan de verandering in het geraamde schuldniveau. In essentie zijn de veranderingen in het geraamde schuldniveau terug te brengen tot SERV-bijstellingen van de geraamde begrotingstekort. De gehanteerde rentevoet wordt door de SERV geraamd als de impliciete rentevoet op de uitstaande schuld, berekend als de rente-uitgaven betaald op de schuld van het voorgaande jaar (zie Tabel 47 op pagina 85). Formeel:

$$\Delta \text{Rente}_t^{\text{schuld}} = \left(\frac{\text{Rente}_t^{\text{MJR}}}{\text{Schuld}_{t-1}^{\text{MJR}}} \right) * (\text{Schuld}_{t-1}^{\text{SERV}} - \text{Schuld}_{t-1}^{\text{MJR}})$$

Tabel 51 geeft de geraamde minderuitgaven door de veranderingen in het schuldniveau.

Tabel 52 geeft de totale SERV-bijstellingen aan de rente-uitgaven (verandering rentevoet en verandering schuldniveau).

Tabel 52: Vlaamse begroting, SERV-raming rente-uitgaven 2024-2027 door veranderingen in de rentevoet en het schuldniveau, wijzigingen ten opzichte van BO 2023 en MJR 2022-2027, in € dz

	2023	2024	2025	2026	2027
Verandering rente-uitgaven door wijziging rentevoet	14.193	30.164	38.657		
Verandering rente-uitgaven door wijziging schuldniveau		-5.911	-8.580	-13.176	-25.002
Totaal verandering rente-uitgaven	14.193	24.254	30.077	-13.176	-25.002

Tabel 53: Vlaamse begroting, gewestbelastingen, BO 2023, MJR 2022-2027 en SERV-actualisatie, in € dz

	BO2023	SERV2023	delta	MJR2024	SERV2024	delta	MJR2025	SERV2025	delta	MJR2026	SERV2026	delta	MJR2027	SERV2027	delta
Verkooprecht	2.878.980	2.778.080	-100.900	3.102.342	2.993.614	-108.728	3.258.959	3.144.742	-114.217	3.393.879	3.274.933	-118.946	3.534.386	3.410.516	123.870
Verdeelrecht	82.742	82.742	0	84.231	84.728	497	85.663	85.660	-3	87.034	87.030	-4	88.426	88.423	-3
Recht op hypotheekvestiging	170.432	161.655	-8.777	173.500	165.535	-7.965	176.449	167.356	-9.093	179.272	170.033	-9.239	182.141	172.754	-9.387
Schenkbelasting	430.701	458.898	28.197	438.454	469.912	31.458	445.907	475.081	29.174	453.042	482.682	29.640	460.291	490.405	30.114
Erbelasting excl. Fiscale regularisaties															
Onroerende voorheffing	1.656.113	1.623.457	-32.656	1.692.667	1.669.070	-23.597	1.728.328	1.694.179	-34.149	1.763.005	1.728.171	-34.834	1.798.378	1.762.845	-35.533
Verkeersbelasting	316.784	320.693	3.909	338.390	336.812	-1.578	346.572	346.965	393	354.602	352.886	-1.716	362.460	360.684	-1.776
Belasting op inverterstelling	1.196.369	1.188.031	-8.338	1.221.098	1.206.095	-15.003	1.217.618	1.204.014	-13.604	1.212.954	1.195.421	-17.533	1.207.714	1.190.330	-17.384
Kilometerheffing	240.404	235.164	-5.240	256.415	250.456	-5.959	258.210	252.320	-5.890	259.914	253.642	-6.272	261.577	255.268	-6.309
Spelen en weddenschappen	594.266	595.899	1.633	624.396	627.266	2.870	640.424	649.231	8.807	656.865	663.086	6.221	674.061	680.427	6.366
Automatische ontspanningstoestellen	67.374	67.386	12	70.608	70.621	13	73.997	74.011	14	77.549	77.563	14	81.271	81.286	15
Totaal	7.658.340	7.536.294	-122.046	8.027.847	7.899.463	-128.384	8.258.337	8.119.522	-138.815	8.464.771	8.311.700	-153.071	8.677.787	8.519.608	158.179

Tabel 54: België, opeenvolgende geraamde overschrijdingen van de afgevlakte gezondheidsindex in 2022 en volgende jaren met impact op de Vlaamse uitgaven, inflatieramingen gehanteerd bij MJR 2022-2027 (FPB september en juni 2022) en SERV-raming (NBB december 2022)

	BO 2023	SERV 2023	delta	MJR 2024	SERV 2024	delta	MJR 2025	SERV 2025	delta	MJR 2026	SERV 2026	delta	MJR 2027	SERV 2027	delta
Overschrijding spilindex 1	dec/22	nov/22		in basis	in basis		in basis	in basis		in basis	in basis		in basis	in basis	
Aantal maanden met impact op uitgaven	11	12	1	12	12	12	12	12	0	12	12	0	12	12	0
Overschrijding spilindex 2	feb/23	mei/23		in basis	in basis		in basis	in basis		in basis	in basis		in basis	in basis	
Aantal maanden met impact op uitgaven	9	6	-3	12	12	12	12	12	0	12	12	0	12	12	0
Overschrijding spilindex 3	jul/23	niet overschreden		in basis	jan/24		in basis	in basis		in basis	in basis		in basis	in basis	
Aantal maanden met impact op uitgaven	4	0	-4	12	10	-2	12	12	0	12	12	0	12	12	0
Overschrijding spilindex 4				niet overschreden	jul/24		in basis	mrt/25		in basis	in basis		in basis	in basis	
Aantal maanden met impact op uitgaven				4	0	-4	12	8	-4	12	12	0	12	12	0
Overschrijding spilindex 5							sep/25	niet overschreden		in basis	sep/26		in basis	in basis	
Aantal maanden met impact op uitgaven							2	0	-2	12	2	-10	12	12	0
Overschrijding spilindex 6													mei/27	dec27	
Aantal maanden met impact op uitgaven													6	0	-6
Totaal maanden	24	18	-6	40	34	-6	50	44	-6	60	50	-10	66	60	-6

Opmerking: een positief (negatief) getal in de kolommen "delta" impliceert dat de spilindex vroeger (later) dan verwacht overschreden wordt.

Tabel 55: Vlaamse begroting, SERV-raming ESR-uitgaven 2023-2027 ten gevolge van indexatie binnen de indexprovisie, wijzigingen uitgaven ten opzichte van BO 2023 en MJR 2022-2027, in € dz

	2023			2024			2025			2026			2027		
	Impact uitgaven per maand vroeger/later	aantal maanden vroeger/later	wijziging uitgaven	aantal maanden vroeger/later	wijziging uitgaven	aantal maanden vroeger/later	wijziging uitgaven	aantal maanden vroeger/later	wijziging uitgaven	aantal maanden vroeger/later	wijziging uitgaven	aantal maanden vroeger/later	wijziging uitgaven	aantal maanden vroeger/later	wijziging uitgaven
Spilindex 1 dec 2022	35.390	1	35.390	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spilindex 2 feb 2023	41.707	-3	-125.120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spilindex 3 jul 2023	45.039	-4	-180.155	-2	-90.077	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spilindex 4 jul 2024	45.939	0	0	-4	-183.758	-4	-183.758	0	0	0	0	0	0	0	0
Spilindex 5 sep 2025	46.858	0	0	0	0	0	0	-2	-93.716	-10	-468.582	0	0	0	0
Spilindex 6 mei 2027	47.795	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-6	-286.772	0	0
Totaal indexatie binnen indexprovisie		-6	-269.885	-6	-273.835	-6	-277.474	-10	-468.582	-6	-286.772	-6	-286.772	-6	-286.772

Opmerking: een positief (negatief) getal in de kolommen "aantal maanden" impliceert dat de spilindex vroeger (later) dan verwacht overschreden wordt

Tabel 56: België, gehanteerde GZI bij de MJR 2022-2027 en SERV-raming, in % en %-punt

	BO 2023	SERV 2023	delta	MJR 2024	SERV 2024	delta	MJR 2025	SERV 2025	delta	MJR 2026	SERV 2026	delta	MJR 2027	SERV 2027	delta
GZI 2022	9,1%	9,2%	0,1%	9,1%	9,2%	0,1%	9,1%	9,2%	0,1%	9,1%	9,2%	0,1%	9,1%	9,2%	0,1%
GZI 2023	7,0%	5,4%	-1,6%	7,0%	5,4%	-1,6%	7,0%	5,4%	-1,6%	7,0%	5,4%	-1,6%	7,0%	5,4%	-1,6%
GZI 2024				1,8%	2,3%	0,5%	1,8%	2,3%	0,5%	1,8%	2,3%	0,5%	1,8%	2,3%	0,5%
GZI 2025							1,2%	1,6%	0,4%	1,2%	1,6%	0,4%	1,2%	1,6%	0,4%
GZI 2026										1,6%	1,6%	0,0%	1,6%	1,6%	0,0%
GZI 2027													1,6%	1,6%	0,0%
Gecumuleerd			-1,5%			-1,0%			-0,6%			-0,6%			-0,6%

Tabel 57: Vlaamse begroting, SERV-raming ESR-uitgaven 2023-2027 ten gevolge van indexatie binnen de indexprovisie, wijzigingen uitgaven ten opzichte van BO 2023 en MJR 2022-2027, in € dz

	2023			2024			2025			2026			2027		
	Impact uitgaven per 10 basispunten GZI	wijziging GZI (gecumuleerd)	wijziging uitgaven	wijziging GZI (gecumuleerd)	wijziging uitgaven	wijziging GZI (gecumuleerd)	wijziging GZI (gecumuleerd)	wijziging uitgaven	wijziging GZI (gecumuleerd)	wijziging uitgaven	wijziging GZI (gecumuleerd)	wijziging uitgaven	wijziging GZI (gecumuleerd)	wijziging uitgaven	wijziging GZI (gecumuleerd)
Loonkredieten: impact wijziging GZI 2022-2027	1.312	-1,5%	-19.680	-1,0%	-13.120	-1,5%	-19.680	-19.680	-1,5%	-19.680	-1,5%	-19.680	-1,5%	-19.680	-19.680
Werkingskredieten: impact wijziging GZI 2022-2024	47	-1,5%	-705	-1,0%	-470	-1,0%	-470	-470	-1,0%	-470	-1,0%	-470	-1,0%	-470	-470
Werkingskredieten: impact wijziging GZI 2025-2027	3.230	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-0,5%	-16.152	-16.152	-0,5%	-16.152	-0,5%	-16.152	-0,5%	-16.152	-16.152
Totaal indexering buiten indexprovisie			-20.385		-13.590		-36.302	-36.302		-36.302		-36.302		-36.302	-36.302

Schuld

Tabel 58: Vlaamse begroting, 2019-2027, schuldevolutie, SERV-raming vertrekkend van de MJR 2022-2027 in € dz

	UITV2019	UITV2020	delta	UITV2021	delta	2022 bij MJR2022- 2027	delta	SERV2023	delta
Directe schuld	6.802.260	13.935.020	7.132.760	17.815.700	3.880.680	21.924.630	4.108.930	28.404.760	6.480.130
VIPA	1.478.690	1.376.790	-101.900	1.270.410	-106.380	1.159.680	-110.730	1.044.250	-115.430
VMSW	5.728.370	5.502.920	-225.450	5.302.150	-200.770	5.037.190	-264.960	4.768.710	-268.480
VWF	2.399.800	2.239.730	-160.070	2.074.600	-165.130	1.904.060	-170.540	1.731.420	-172.640
Ziekenhuisinfrastructuur	4.099.460	3.657.970	-441.490	3.341.390	-316.580	3.105.470	-235.920	2.874.860	-230.610
Autonomiefactor	915.960	867.580	-48.380	813.700	-53.880	752.840	-60.860	684.630	-68.210
Andere	2.695.370	2.694.880	-490	2.828.220	133.340	2.713.970	-114.250	2.736.830	22.860
SERV: evolutie saldo			0		0		0	-275.769	-275.769
Geconsolideerde schuld	24.119.910	30.274.890	6.154.980	33.446.170	3.171.280	36.597.840	3.151.670	41.969.691	5.371.851
Geconsolideerde schuld (excl. ziekenhuisinfrastructuur)	20.020.450	26.616.920	6.596.470	30.104.780	3.487.860	33.492.370	3.387.590	39.094.831	5.602.461
Schuldratio (excl. Ziekenhuis-infrastructuur) t.o.v. ESR-ontvangsten	43,92%	61,47%	17,55%	62,73%	1,26%	64,62%	1,88%	68,57%	3,95%

	SERV2024	delta	SERV2025	delta	SERV2026	delta	SERV2027	delta
Directe schuld	32.586.720	4.181.960	36.362.180	3.775.460	39.383.790	3.021.610	41.984.960	2.601.170
VIPA	924.030	-120.220	798.570	-125.460	667.760	-130.810	532.760	-135.000
VMSW	4.495.980	-272.730	4.216.610	-279.370	3.938.680	-277.930	3.660.440	-278.240
VWF	1.557.590	-173.830	1.381.560	-176.030	1.203.870	-177.690	1.023.810	-180.060
Ziekenhuisinfrastructuur	2.649.860	-225.000	2.429.860	-220.000	2.214.860	-215.000	2.004.860	-210.000
Autonomiefactor	629.630	-55.000	574.630	-55.000	519.630	-55.000	464.630	-55.000
Andere	2.636.830	-100.000	2.536.830	-100.000	2.436.830	-100.000	2.336.830	-100.000
SERV: evolutie saldo	-371.350	-371.350	-532.701	-532.701	-939.747	-939.747	-1.243.417	-1.243.417
Geconsolideerde schuld	45.109.290	2.863.830	47.767.539	2.286.899	49.425.673	1.125.433	50.764.873	399.453
Geconsolideerde schuld (excl. ziekenhuisinfrastructuur)	42.459.430	3.088.830	45.337.679	2.506.899	47.210.813	1.340.433	48.760.013	609.453
Schuld ratio (excl. ziekenhuisinfrastructuur) t.o.v. ESR-ontvangsten	73,02%	4,45%	76,50%	3,48%	77,70%	1,20%	78,30%	0,60%

Bijlage 3: Gevalsstudies Vlaams subsidieregister

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)

De VDAB in het Vlaams subsidieregister

91. In het Vlaams subsidieregister zijn voor kwartaal 1 t.e.m. 3 van 2022 € 76,6 mln toegekende en uitbetaalde subsidies terug te vinden waarvan de VDAB de verstrekker is (zie Tabel 59). De meeste van deze subsidies zijn voor instanties die gespecialiseerde trajectbepaling en bemiddeling (GTB), gespecialiseerd opleiding, begeleiding en bemiddeling voor werkzoekenden (GOB) of gespecialiseerd arbeidsonderzoek (GA) aanbieden (€ 35,2 mln), dan wel voor OCMW's in het kader van tijdelijke werkervaringsprojecten (TWE) (€ 19,0 mln).

Tabel 59: VDAB, verduidelijking (subthema) van subsidies > € 1 mln opgenomen in het Vlaams subsidieregister, Q1 tem Q3 van 2022, in € dz

Subthema	Toegekend	Betaald
Subsidies aan GTB, GOB en GA	35.210	35.210
Subsidie voor een OCMW in het kader van Tijdelijke Werkervaring	18.955	18.955
Subsidies in het kader van arbeidsbemiddeling	5.195	5.195
Subsidies aan vzw's ter financiering van de VDAB-opleiding tot verzorgende en zorgkundige	3.492	3.492
Subsidie in kader van competentieversterking	2.534	2.534
Subsidie aan Syntra in het kader van de financiering van de leertijd	3.118	3.118
Subsidie in het kader van wijk-werken	2.254	2.254
Subsidies in het kader van jobcoaching en taalcoaching	2.153	2.153
Subsidie ter financiering van de werk-zorgtrajecten	2.056	2.056
Totaal (inclusief subsidies < € 1 mln)	76.602	76.602

De begroting van de VDAB

92. Om de volledigheid, consistentie en transparantie van het Vlaams subsidieregister te evalueren, worden de subsidies gevonden in het subsidieregister vergeleken met de uitgaven met ESR-code 3 t.e.m. 6 in VDAB-begroting (BA 2022): zie Tabel 62. In totaal bedragen deze uitgaven € 288,4 mln VAK en VEK, waarvan € 224,0 mln bij het ISE (inhoudelijk structurelement) JC (activering werk) en € 64,8 mln bij ISE JF (competenties).

Niet alle subsidies worden echter in het Vlaams subsidieregister opgenomen. Vanuit de VDAB stromen er € 81,8 mln VAK en VEK subsidies naar **natuurlijke personen**. Anderzijds zijn er subsidies van de VDAB waarvoor het al een gelijkaardig bedrag van een **derde instantie heeft ontvangen** (€ 85,5 mln VAK en VEK in 2022), zodat deze uitgaven geen Vlaamse subsidies zijn.

Wanneer deze elementen buiten beschouwing worden gelaten, dan zou € 121,1 mln aan VDAB-subsidies terug te vinden moeten zijn in het register. In totaal worden na het derde kwartaal 2022 er echter € 76,6 mln aan toegekende en betaalde VDAB-subsidies in het subsidieregister gevonden. De kloof tussen beide bedraagt met andere woorden € 44,5 mln: zie Tabel 62, rij 9 t.e.m. 17.

Verschillen tussen begroting en subsidieregister

93. Er zijn twee verklaringen voor de kloof tussen de subsidies in het Vlaams subsidieregister en de VDAB-begroting. Na overleg met de VDAB wordt verwacht dat er nog voor € 33,2 mln aan toegekende en uitbetaalde subsidies in het Vlaams subsidieregister zullen toegevoegd worden in het laatste kwartaal van 2022.

Daarnaast wordt een klein deel van de geraamde subsidies in de VDAB-begroting niet gerealiseerd (€ 11,3 mln). Het gaat hoofdzakelijk over € 10,5 mln voor vergoedingen aan OCMW's in het kader van de ondersteuning van tijdelijke werkervaringsprojecten. De kloof tussen de VDAB-begroting en het subsidieregister kan met deze elementen dus helemaal gedicht worden.

Fonds voor Innoveren en Ondernemen (FIO)

Het FIO in het Vlaams subsidieregister

94. In het subsidieregister zijn voor de eerste helft van 2022 respectievelijk **€ 352,3 mln en € 100,9 mln aan subsidies toegekend en uitbetaald** waarvan het FIO de verstrekker is. Het grootste deel van deze subsidies zijn te vinden onder de subthema's ontwikkelingsproject (€ 47,9 mln toegekend en € 12,7 mln betaald), praktijkgerichte ondernemerschapstrajecten (Syntra) (€ 46,4 mln toegekend), en de kmo-portefeuille (€ 40 mln toegekend en € 11,7 mln betaald): zie Tabel 62.

93. Het is niet mogelijk om de subsidies van het FIO toegekend voor 2022 maar met betaling vanaf 2022 uit het subsidieregister te filteren. Het register houdt deze subsidies wel apart bij, maar er wordt geen informatie over de subsidieverstrekker en de aard (subthema) van de subsidies gegeven. Deze informatie wordt wel op het niveau van het gehele beleidsdomein gegeven: voor het beleidsdomein EWI (waaronder het FIO valt) gaat het over € 416,8 mln betaalde subsidies.

De begroting van het FIO

95. De begroting van het FIO bevat bij de begrotingsaanpassing 2022 theoretisch € 744,7 mln VAK en € 895,5 mln VEK subsidies (esr-codes 3 t.e.m. 6): zie Tabel 63, rij 2 t.e.m. 7. Het grootste deel van deze subsidies betreft de inhoudelijke structuurelementen ED (groei-ondersteuning kmo's en

groeibedrijven: € 224,6 mln VAK en € 380,4 mln VEK), en EN (innovatiekracht ondernemingen: € 379,3 mln VAK en € 353,8 mln VEK).

Tabel 60: FIO, verduidelijking (subthema) subsidies > € 1 mln opgenomen in het Vlaams subsidieregister, Q1 tem Q3 van 2022, in € dz

Subthema	Toegekend	Betaald
Ontwikkelingsproject	47.915	12.667
Praktijkgerichte ondernemerschapstrajecten (Syntra)	46.446	0
Onderzoeksproject	43.371	9.310
Subsidie voor opleiding en advies voor kmo's en zelfstandigen (kmo-portefeuille)	40.000	11.735
Globalisatiemechanisme	27.083	27.083
Versterking onderzoeksveld en versnelling O&O	25.000	3.500
Landbouwtraject	12.851	293
IPCEI Onderzoeksproject / IPCEI Ontwikkelingsproject	12.107	0
Strategische transformatiesteun	11.911	253
Vlaams Beschermingsmechanisme 11	8.934	8.934
Ecologiepremie+	8.768	488
Baekeland-mandaat	8.046	747
IPCEI EET-project	7.500	3.000
Kmo-groeisubsidie: steun voor groeitrajecten bij kmo's	6.911	1.534
Subsidie voor de (her)ontwikkeling van bedrijventerreinen	5.815	221
Vlaams beschermingsmechanisme 12	5.374	5.374
Globalisatiemechanisme 2	5.363	5.363
Aankoop en transformatie handelspanden en bedrijfsruimten in de kern	5.115	114
Hinderpremie bij openbare werken	4.131	4.097
VLAIO Netwerk werkings- en projectsubsidie	2.868	422
Innovatieve starterssteun	2.550	1.100
O&O-haalbaarheidsstudie	2.232	956
Screen Flanders	1.955	456
Programma Circulaire Economie	1.574	0
VBM10 - Vlaams Beschermingsmechanisme 10	1.364	1.364
City of Things	1.351	0
Totaal (inclusief subsidies < € 1 mln)	352.257	100.917

96. De FIO-begroting registreert bij BA 2022 € 1,5 mln VAK en VEK subsidies aan natuurlijke personen, en € 42,3 miljoen VAK en € 90,3 miljoen VEK interne stromen (toelagen aan geconsolideerde instellingen). Deze subsidies worden niet opgenomen in het subsidieregister. Dit betekent dat er € 701,0 mln toegekende en € 803,7 mln betaalde subsidies in het register gevonden moeten worden. Zie Tabel 63.

Niet alle subsidies gevonden in het subsidieregister kunnen echter verbonden worden met een bepaling in de FIO-begroting: er zijn in totaal € 77,6 mln toegekende en € 52,8 mln uitbetaalde FIO-subsidies gedocumenteerd in het register die vandaag niet gekoppeld kunnen worden aan de FIO-begroting: zie opnieuw Tabel 63.

De kloof tussen het subsidieregister en de begroting van het FIO bedraagt na het derde kwartaal van 2022 dan ook € 426,3 mln toegekende en € 755,5 mln betaalde subsidies.

Fonds voor Preventie en Sanering inzake Leefmilieu en Natuur (MINA-fonds)

Het MINA-fonds in het Vlaams subsidieregister

97. In het Vlaams subsidieregister heeft het MINA-fonds **€ 245,9 mln** subsidies **toegekend** en **€ 162,7 mln** subsidies **betaald** in de eerste drie kwartalen van 2022: zie Tabel 61. Deze voorname subsidies betreffen de algemene werkingstoelage aan de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk (€ 139,5 mln toegekend en uitbetaald), en subsidies voor (her)aanleg riolering, kleinschalige waterzuiveringsinstallatie (KWZI's) en Individuele behandelingsinstallatie voor afvalwater (IBA's) (€ 57,2 mln toegekende subsidies waarvan € 3,7 mln uitbetaald).

Tabel 61: MINA-fonds, verduidelijking (subthema) van subsidies > € 1 mln opgenomen in het Vlaams subsidieregister, Q1 tem Q3 van 2022, in € dz

Subthema	Toegekend	Betaald
Algemene werkingstoelage aan de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk	139.501	139.501
Subsidie voor (her)aanleg riolering, KWZI's en IBA's	57.229	3.166
Recyclagehub: steun voor ondernemingen die willen investeren in innovatieve recyclagetechnologieën om materiaalkringlopen te sluiten	12.000	0
Aankoopsubsidie met het oog op erkenning	6.717	6.384
Subsidie erkende reservaten	5.898	3.992
Subsidies voor erkende milieu-, natuur- en ruimteverenigingen	5.230	0
Subsidie beheer GBN	4.364	4.362
Subsidies investeringen materialenbeheer lokale besturen	3.674	6
Subsidies voor ad hoc projecten en partnerschappen omgeving	2.425	887
Subsidies Relance VV24	2.209	1.045
Subsidies bevordering en uitvoering beleid	2.020	831
Restfinanciering Life	1.296	519
Totaal (inclusief subsidies < € 1 mln)	245.851	162.701

Ook bij het MINA-fonds is het vandaag niet mogelijk om de subsidies toegekend voor 2022 maar met betaling vanaf 2022 aan te geven: deze informatie is enkel voor het gehele beleidsdomein, zonder verder onderscheid, beschikbaar. Bij het beleidsdomein Omgeving zijn er € 587,2 mln betaalde subsidies voor 2022 toegekend die in 2022 tot betalingen leiden.

De begroting van het MINA-fonds

98. Bij de analyse van het MINA-fonds is dezelfde methode toegepast als bij de gevalsstudies van de VDAB en het FIO. De begroting van het MINA-fonds bevat bij de begrotingsaanpassing 2022 € 456,6 mln VAK en € 413,7 mln VEK. Zie Tabel 64, rij 2 t.e.m. 9. Het grootste deel van deze subsidies zijn gesitueerd in de ISE's QD (water: € 319,9 mln VAK en € 272,7 mln VEK), QF (natuur en biodiversiteit: € 47,2 mln VAK en € 46,6 mln VEK), en QE (bodem en ondergrond: € 41,6 mln VAK en € 43,1 mln VEK).

Subsidies in de begroting van het MINA-fonds niet opgenomen in het register betreffen € 0,22 mln VAK en € 0,66 mln VEK waarvan de ontvanger een **natuurlijke persoon** is, en € 62,7 mln VAK en € 67,2 mln VEK aan **interne stromen naar geconsolideerde instellingen**. De subsidies reeds **ontvangen van derden** zijn niet gedocumenteerd. Er moeten dus theoretisch € 393,7 mln VAK en € 345,9 mln VEK subsidies door het MINA-fonds in het Vlaams subsidieregister teruggevonden worden. Er worden evenwel € 245,9 mln toegekende en € 162,7 mln betaalde subsidies gedocumenteerd in het subsidieregister, maar voor een deel daarvan kan o.b.v. de beschikbare gegevens geen link gemaakt worden met de begroting van het MINA-fonds: € 30,1 mln VAK en € 13,4 mln VEK.

De kloof tussen het subsidieregister en de begroting van het MINA-fonds bedraagt dan ook € 177,9 mln toegekende en € 196,6 mln betaalde subsidies: zie Tabel 64 voor een overzicht.

Tabel 62: VDAB, vergelijking subsidies in de begroting VDAB en in het Vlaams subsidieregister, 2022, in € dz

Overzichtstabel VDAB	VAK BA 2022	VEK BA 2022	Toegekende subsidies	Betaalde subsidies	Verschil VAK / toe subs	Verschil VEK / uitb subs
Subsidies in de VDAB-begroting (ESR 3 tot 6)	288.424	288.424				
ISE JC: Activering (Werk)	223.964	223.964				
ISE JF: Competenties	64.460	64.460				
Subsidies niet opgenomen in het register	167.312	167.312				
<i>Inkomensoverdrachten aan de gezinnen</i>	81.812	81.812				
<i>Ontvangsten derden</i>	85.500	85.500				
Te verklaren subsidies a.d.h.v. subsidieregister	121.112	121.112				
Subsidies in register gelinkt aan VDAB-begroting			76.602	76.602		
ESR 3: Inkomensoverdrachten aan anderen sectoren			52.274	52.274		
31: Exploitatiesubsidies			52.154	52.154		
32: Inkomensoverdrachten, die geen exploitatiesubsidies zijn, aan bedrijven en financiële instellingen			121	121		
ESR 4: Inkomensoverdrachten binnen de overheidssector			24.328	24.328		
43: Inkomensoverdrachten aan lokale overheden			21.209	21.209		
44: Inkomensoverdrachten aan het gesubsidieerd autonoom onderwijs			3.118	3.118		
Ontbrekend deel					44.510	44.510
Te realiseren in Q4 2022					33.210	33.210
Onderbenutting					11.300	11.300

Tabel 63: FIO, vergelijking subsidies in de begroting en in het Vlaams subsidieregister, 2022, in € dz

Overzichtstabel FIO	VAK BA 2022	VEK BA 2022	Toegekende subsidies	Betaalde subsidies	Verschil VAK / toe subs	Verschil VEK / uitb subs
Subsidies in de FIO-begroting (ESR 3 tot 6)	744.717	895.501				
ISE EB: Ondernemerschap	79.376	75.018				
ISE ED: Groei-ondersteuning Kmo's en groei-bedrijven	224.566	380.364				
ISE EG: Ruimtelijke Economie	22.250	47.175				
ISE EN: Innovatiekracht ondernemingen	379.332	353.751				
ISE EZ: Zonder ISE	39.193	39.193				
Subsidies niet opgenomen in het register	43.756	91.840				
Interne stromen	42.256	90.340				
Subsidieontvangers zijn natuurlijke personen	1.500	1.500				
Te verklaren subsidies a.d.h.v. subsidieregister	700.961	803.661				
Subsidies in register gelinkt aan FIO-begroting			274.692	48.157		
ESR 32: Inkomensoverdrachten, die geen exploitatiesubsidies zijn, aan bedrijven en financiële instellingen			177.462	41.769		
ESR 33: Inkomensoverdrachten aan vzw's ten behoeve van de gezinnen			17.207	718		
ESR 51: Kapitaaloverdrachten aan bedrijven en financiële instellingen			27.676	5.448		
ESR 63: Kapitaaloverdrachten aan lokale overheden			5.815	221		
Ontbrekend deel					426.269	755.504

Tabel 64: MINA-fonds, vergelijking subsidies in de begroting en in het Vlaams subsidierregister, 2022, in € dz

Overzichtstabel MINA-fonds	VAK BA 2022	VEK BA 2022	Toegekende subsidies	Betaalde sub- sidies	Verschil VAK / toe subs	Verschil VEK / uitb subs
Subsidies totaal in de MINA-fonds begroting (ESR 3 tot 6)	456.631	413.721				
ISE QD: Water	319.946	272.708				
ISE QE: Bodem en Ondergrond	41.593	43.090				
ISE QF: Natuur en Biodiversiteit	47.196	46.561				
ISE QG: Plattelandsbeleid	3.942	2.514				
ISE QJ: Afval en Materialen	6.355	12.355				
ISE QN: Omgevingsbeleid voor Ruimte en Milieu	18.379	17.195				
ISE QQ: Thema-overschrijdend Instrumentarium Omgeving	19.220	19.298				
Subsidies niet opgenomen in het register	62.910	67.826				
Interne stromen	62.693	67.169				
Subsidieontvangers zijn natuurlijke personen	217	657				
Te verklaren subsidies a.d.h.v. subsidierregister	393.721	345.895				
Subsidies in register gelinkt aan MINA-fonds begroting			215.779	149.288		
ESR 31: Exploitatiesubsidies			139.501	139.501		
ESR 33: Inkomensoverdrachten aan vzw's ten behoeve van de gezinnen			12.917	5.571		
ESR 51: Kapitaaloverdrachten aan bedrijven en financiële instellingen			3.674	6		
ESR 52: Kapitaaloverdrachten aan vzw's ten behoeve van de gezinnen			2.458	1.045		
ESR 61: Kapitaaloverdrachten binnen een institutionele groep			0	0		
ESR 63: Kapitaaloverdrachten aan lokale overheden			57.229	3.166		
Ontbrekend deel					177.942	196.607